

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
МІСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА імені О. М. БЕКЕТОВА**

**І. В. ВАЛЬЧЕНКО
Л. В. КОХАН
Я. М. ПРИЛУЦЬКА**

ВИВЧАЙМО УКРАЇНСЬКУ!

**НАВЧАЛЬНИЙ ПОСІБНИК
з української мови як іноземної**

У трьох частинах

**Частина 2
Книга 1**

**Харків
ХНУМГ ім. О. М. Бекетова
2023**

УДК 811.161.2(075)

B16

Автори:

Вальченко Інна Вікторівна, кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри базової мовної та загальнонаукової підготовки іноземних громадян Харківського національного університету міського господарства імені О. М. Бекетова;

Кохан Лариса Володимирівна, кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри базової мовної та загальнонаукової підготовки іноземних громадян Харківського національного університету міського господарства імені О. М. Бекетова;

Прилуцька Яна Миколаївна, кандидат філологічних наук, доцент

Рецензенти:

Дементьєва Тетяна Іванівна, кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри мовної підготовки Харківського національного університету радіоелектроніки;

Лузан Людмила Олександрівна, кандидат педагогічних наук, професор кафедри методики навчання мов і літератури, проректор з навчальної роботи КВНЗ «Харківська академія неперервної освіти»

Рекомендовано до друку Вченою радою Харківського національного університету міського господарства імені О. М. Бекетова, протокол № 8 від 05 квітня 2023 р.

Вальченко І. В.

B16 Вивчаймо українську! : навч. посіб. з української мови як іноземної : у 3-х ч. / І. В. Вальченко, Л. В. Кохан, Я. М. Прилуцька ; Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. – Ч. 2. Кн. 1. – Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2023. – 128 с.

У другій частині (книга 1) посібника подано базові відомості з граматики (система відмінків, дієслова руху без префіксів), орфографії та синтаксису української мови для іноземних студентів, які готуються до навчання або навчаються у закладах вищої освіти України українською або англійською мовою. Крім теорії, вміщено граматичні й синтаксичні тренувальні вправи. Навчальний посібник одномовний, що дає змогу застосовувати його в багатонаціональних групах без мови-посередника. Призначено для іноземних студентів, які засвоїли вступний граматико-фонетичний курс української мови і продовжують її вивчати (I–II семестри навчання).

УДК 811.161.2(075)

© І. В. Вальченко, Л. В. Кохан,
Я. М. Прилуцька, 2023

© ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2023

ЗМІСТ

Основні умовні скорочення.....	5
МОДУЛЬ 4.....	6
УРОК 10. ЗНАХІДНИЙ ВІДМІНОК (Ф-4). Прямий об'єкт.	6
Прямий об'єкт (що? кого?)	
Дієслова, що керують знахідним відмінком	
Управління дієслів вчити, вивчати, вчитися, навчатися	
Відмінювання особових займенників (кого? про кого?)	
Прямий об'єкт - любити, кохати (кого? що?)	
Відмінювання вказівних і присвійних займенників та прикметників у знахідному відмінку	
УРОК 11. ЗНАХІДНИЙ ВІДМІНОК (Ф-4). Непрямий об'єкт.	18
Непрямий об'єкт (про кого? про що?), (на кого?) (у що?)	
Знахідний відмінок на позначення часу (Коли? Як довго) (дні тижня)	
Знахідний відмінок на позначення напрямку руху (куди?)	
Дієслово. Наказовий спосіб	
Кличний відмінок	
МОДУЛЬ 5.....	33
УРОК 12. МІСЦЕВИЙ ВІДМІНОК (Ф-6). Місце.	33
Місцевий відмінок на позначення місця (де?).	
Дієслова, що керують місцевим відмінком (де?)	
Дієслово БУТИ (де?)	
Відмінювання вказівних і присвійних займенників та прикметників у місцевому відмінку	
Питання (на кому?)	
УРОК 13. МІСЦЕВИЙ ВІДМІНОК (Ф-6). Час.	41
Місцевий відмінок на позначення часу:	
а) Коли? У якому місяці, році, столітті б) Коли? О котрій годині?	
Управління дієслів:	
а) починає – закінчує б) починається – закінчується	
МОДУЛЬ 6.....	46
УРОК 14. РОДОВИЙ ВІДМІНОК (Ф-2). Заперечення. Ознака	46
Заперечення : у кого? / немає кого? чого?	
Дієслова, що керують родовим відмінком (кого? чого?)	
Відмінювання особових займенників (у) кого?	
Відмінювання вказівних і присвійних займенників та прикметників у родовому відмінку	
Назва власника / належності (чий? чия? чие? чий?)	
Ознака (Який? Яка? Яке? Які?)	
Вживання іменників із кількісними числівниками (скільки?)	
УРОК 15. РОДОВИЙ ВІДМІНОК (Ф-2). Напрямок. Час.	65
Напрямок : куди? до кого? звідки? від кого?	
Родовий відмінок на позначення часу: коли?	

МОДУЛЬ 7	80
УРОК 16. ДАВАЛЬНИЙ ВІДМІНОК (Ф-3). Адресат.	80
Позначення адресата – кому? чому?	
Дієслова, що керують давальним відмінком (кому?)	
Управління дієслів радити, обіцяти, допомагати ... + інфінітив	
Відмінювання особових займенників кому?	
Давальний відмінок на позначення віку: скільки кому років?	
Відмінювання вказівних і присвійних займенників та прикметників у родовому відмінку	
Кому? подобається хто? що?	
УРОК 17. ДАВАЛЬНИЙ ВІДМІНОК (Ф-3). Стан особи.	86
Давальний відмінок на позначення стану особи, відношення до дії	
Давальний відмінок + модальні слова	
МОДУЛЬ 8	88
УРОК 18. ОРУДНИЙ ВІДМІНОК (Ф-5). Спільність дії.....	88
Спільність дії – з ким? з чим?	
Дієслова, що керують орудним відмінком (з ким?)	
Відмінювання особових займенників (з) ким?	
Відмінювання вказівних і присвійних займенників та прикметників в орудному відмінку	
УРОК 19. ОРУДНИЙ ВІДМІНОК (Ф-5). Інструмент. Образ дії. Місце.	97
Інструмент (чим?)	
Бути / працювати / стати (ким?)	
Образ дії (як? – із задоволенням, із радістю)	
Місце (де?) – поруч з, над, під, між, за, перед	
МОДУЛЬ 9	105
УРОК 20. ДІЄСЛОВА РУХУ	105
Дієслова руху без префіксів (1, 2 групи дієслів)	
Дієслова руху з префіксами п-, по-, при-	
ДОДАТОК.....	115
Прийменники та відмінки, з якими вони вживаються.	
Типи відмін іменників. Відмінникові закінчення іменників.	
Прикметник. Відмінникові закінчення прикметників.	
Займенник. Відмінювання займенників.	
Родовий відмінок -а/-я або -у/-ю	
ТЕМАТИЧНИЙ СЛОВНИК	126

Основні умовні скорочення

<i>вищ.</i> – вищий;	<i>і т.д.</i> – і так далі;
<i>відм.</i> – відмінок:	<i>майб.ч.</i> – майбутній час;
<i>Н.в.</i> – називний відмінок,	<i>мин.ч.</i> – минулий час;
<i>Р.в.</i> – родовий відмінок,	<i>мн.</i> – множина;
<i>Д.в.</i> – давальний відмінок,	<i>наголош./ненаголош.</i> –
<i>Зн.в.</i> – знахідний відмінок,	наголошений/ненаголошений;
<i>Ор.в.</i> – орудний відмінок,	<i>НВ</i> – недоконаний вид;
<i>М.в.</i> – місцевий відмінок,	<i>од.</i> – одиниця;
<i>Кл.в.</i> – кличний відмінок;	<i>ос.</i> – особа (<i>1 ос.</i> – перша особа,
<i>I (II/III/IV) відм.</i> – (перша	<i>2 ос.</i> – друга особа);
друга/третя/четверта) відміна;	<i>пас.</i> – пасивний;
<i>ДВ</i> – доконаний вид;	<i>порівн.</i> – порівняйте;
<i>див.</i> – дивіться;	<i>преф.</i> – префікс;
<i>I/II дієв.</i> – перша/друга дієвідміна;	<i>прикм.</i> – прикметник;
<i>дієприкм.</i> – дієприкметник;	<i>присв.</i> – присвійний;
<i>дієприсл.</i> – дієприслівник;	<i>присл.</i> – прислівник;
<i>дієсл.</i> – дієслово;	<i>р.</i> – рік;
<i>ж.р.</i> – жіночий рід;	<i>с.</i> – сторінка;
<i>займ.</i> – займенник;	<i>с.р.</i> – середній рід;
<i>ім.</i> – іменник;	<i>ст.</i> – століття;
<i>імн.</i> – наказовий спосіб (імператив);	<i>ступ.</i> – ступінь;
<i>ін.</i> – інший (<i>та ін.</i> – та інше);	<i>суф.</i> – суфікс;
<i>інф.</i> – неозначена форма дієслова	<i>тепер.ч.</i> – теперішній час;
(інфінітив);	<i>числ.</i> – числівник;
	<i>ч.р.</i> – чоловічий рід;
	<i>шипл.</i> – шиплячий.

Основні умовні позначення

- ∅* – нульове закінчення;
S – суб'єкт (*S1/S2* – перший/другий суб'єкт);
О5 – фактичний діяч (суб'єкт дії) у пасивній конструкції, виражений орудним відмінком;
' – позначення м'якості приголосного ([д'], [т'], [з'], [с'] тощо);
* – завдання або коментар підвищеної складності.

МОДУЛЬ 4

УРОК 10. ЗНАХІДНИЙ ВІДМІНОК (Ф-4). Прямий об'єкт

1. а) Прямий об'єкт

Що він читає? Він читає	текст	}	ч.р.	}	Зн.в.=Н.в.
	завдання		с.р., мн.		
	журнали				
	книгу	}	ж.р. -у/-ю		
	статтю				

Який текст він читає? – *Новий*. Він читає *новий* текст.

Яке завдання він читає? – *Нове*. Він читає *нове* завдання.

Які журнали він читає? – *Нові*. Він читає *нові* журнали.

Яку книгу він читає? – *Нову*. Він читає *нову* книгу.

1. Пишіть дієслова, що керують знахідним відмінком (*що?*). Значення незнайомих дієслів дивіться у словнику.

Чита́ти, писа́ти, слуха́ти, зна́ти, робі́ти, вико́нувати, нести́, розумі́ти, повто́рювати, розпо́відати, по́яснювати, відпові́дати, готува́ти, вивча́ти, вчи́ти, переві́ряти, диві́тися, отримувати, надсила́ти, виклада́ти, купува́ти, їсти, піти, бра́ти, любі́ти, дава́ти, ба́чити, чу́ти, пока́зувати, кла́сти, ві́шати, ста́вити, співа́ти, втрача́ти, знахо́дити, ма́ти, зга́дувати, забува́ти, пам'ята́ти, вибира́ти, відчиня́ти, зачина́ти, віта́ти, відві́дувати, прибира́ти.

2. Відповідайте на питання, вживайте інформацію в дужках.

1. Що ми бачимо на вулиці? (автобус, тролейбус, трамвай, машини, високі будинки, великий парк)
2. Що ви читаєте ввечері? (ця цікава книга, вечірня газета, новий журнал)
3. Що слухають студенти в клубі? (цікава лекція, концерт, джазова музика)
4. Що ви купуєте в кіоску? (сигарети, м'ятна жуйка, яблучний сік, цукерки, печиво, мінеральна вода)
5. Що ви купуєте у цьому магазині? (хліб, м'ясо, сир, ковбаса, цукор, молоко, риба, яйця).

➤ Пригадайте:

	їсти	п'їти
я	їм	п'ю
ти	їси	п'єш
він	} їсть	п'є
вона		
воно		
ми	їмо	п'ємо
ви	їсте	п'єте
вони	їдять	п'ють
	Їж(те)!	Пий(те)!

- Де ти їси?
- Я їм у їдальні.
- Що ти їси на обід?
- На обід я їм смажену картоплю.

3. Відповідайте на питання, вживайте інформацію в дужках.

1. Що ви їсте вранці? (млинці, каша, сендвіч, яєшня, йогурт, сир, ковбаса)
2. Що ви п'єте вранці? (какао, капучино, чай, кава, молоко, вода)
3. Що ви їсте на обід? (суп, паста, лазанья, вареники, борщ, курка, тістечко, торт)
4. Що ви їсте ввечері? (піца, смажена або варена картопля, котлети, риба)
5. Що ви п'єте у кав'ярні? (чай, кава, томатний сік, коктейль або вода)

4. Складіть мікротексти за зразком.

Зразок: пошта, надсилати, телеграма

Я був на пошті. Там я надсилав телеграму.

1. магазин, купувати, диск і фотоальбом;
2. ринок, купувати, овочі та фрукти;
3. бібліотека, брати, книжка і словник;
4. театр, дивитися, цікава вистава;
5. аудиторія, слухати, лекція;
6. кінотеатр, дивитися, комедія;
7. банк, отримувати, гроші;
8. їдальня, їсти, смачний суп і салат;
9. кав'ярня, пити, кава.

5. А) Читайте речення. Зверніть увагу на управління дієслів *вивчати, вчити, вчитися, навчатися*.

1. Зараз урок. Ми *вчимо* слова, правило, діалоги. Ми *вивчаємо* українську мову. 2. Що ви *вивчаєте*? – Ми *вивчаємо* математику. 3. Що ви *вчите*? – Я вчу дієслова. 4. Ви працюєте або *вчитесь*? – Я працюю. – Твій брат теж працює? – Ні, він *вчиться*. – Де він *навчається*? – Він *навчається* в університеті на підготовчому факультеті. 5. Ось наш факультет. Я *навчаюсь* тут. Мої друзі теж *вчаться* на підготовчому факультеті. 6. Моя сестра *добре вчиться*. Вона багато вчиться. 7. Як ти *вчишся*? – Я *вчусь* добре.

✓ Пригадайте:	<i>Вчити що? (Зн.в.)</i>	<i>Вивчати що? (Зн.в.)</i>
	слова, діалог, правило, дієслова, вірші	українську мову, хімію, фізику, математику
	<i>Вчитися = навчатися де? (М.в.)</i>	
	тут, у школі, у групі № 1, в інституті, в академії, на підготовчому факультеті; добре ≠ погано	

Б) Замість крапок пишть дієслова *вивчати, вчити, вчитися, навчатися*.

1. Ти ... вірш ? – Так, я ... вірш. – А що ... Марія? – Вона ... веселу пісню. 2. Як Джон ... ? – Він ... добре. – А Олена? – Вона ... погано. 3. Ваш друг працює чи ... ? – Він – Де він ...? – Він ... в університеті. 4. Я ... українську мову. – А що ... ти? – Я ... хімію і фізику. – А що ... він? – Він ... історію та креслення. – А що ... вони? – Вони ... біологію. 5. Моя сестра ... добре. – А як ... твоя сестра? – Вона ... теж добре. 6. Ахмед ... слова. – Я ... відмінки. – А що ... Максим? – Максим ... граматику. – А що ... Том і Ганна. – Вони ... правило. 7. Вдень я – А коли ... Сергій? – Він ... теж вдень.. – А коли ... Ліда? – Вона ... ввечері, а вдень вона працює. 8. Американці ... англійську мову. – Французи ... французьку мову. – А що ... араби? – Вони ... арабську мову. – А турки? – Вони ... турецьку мову. 9. Нові студенти ... добре. – А як ... ви? – Ми ... теж добре. 10. Сьогодні я відпочиваю, а мої друзі – А вчора? – А вчора я ... , а мої друзі відпочивали.

1. б) Прямий об'єкт

<i>Кого</i> ти бачив? Я бачив	батька	}	<div style="border: 1px solid black; padding: 10px; text-align: center;"> ч.р. -а/-я (Зн.в.=Р.в.) </div>
	брата		
	вчителя		
	Андрія		
	сестру	}	<div style="border: 1px solid black; padding: 10px; text-align: center;"> ж.р. -у/-ю </div>
	Марію		

➤ **Запам'ятайте:** мати – матір. Я люблю *матір*.

6. Пишіть дієслова, що керують знахідним відмінком (*кого?*). Значення незнайомих дієслів дивіться у словнику.

Слухати, знати, розуміти, питати, запитувати, звати, любити, кохати, вітати, бачити, чути, запрошувати, чекати, очікувати, згадувати, забувати, пам'ятати, вибирати, зустрічати, годувати, відвідувати, поважати.

7. Дайте стверджувальну відповідь на питання.

1. Ви знаєте його *брата*? 2. Ви знаєте його *друга*? 3. Ви чекаєте *декана*?
 4. Вона чекає *Бориса*? 5. Ви бачили сьогодні *секретаря*? 6. Ви добре розумієте *викладача*? 7. Ви добре знаєте *Юрка*? 8. Ви чекаєте його *сестру*? 9. Ви бачили сьогодні *Олену*? 10. Ти відвідував вчора *бабусю*? 11. Ти згадуєш *подругу*? 12. Ти пам'ятаєш *Андрія*?

8. Дайте відповіді на питання. Слова в дужках ставте у правильну форму.

- Що слухають студенти? (лекція, радіо, концерт, джазова музика, українські пісні)
- Кого слухають студенти (викладач, декан, наша викладачка, інспектор)
- Що ви вивчали у школі? (література, історія, математика, фізика, хімія, географія, біологія)
- Кого ви сьогодні бачили в університеті (професор, письменник, Павло, Тетяна)
- Що ви берете на заняття? (підручник, ручка, олівець, словник, зошити)
- Кого ви тут чекаєте? (лікар, лаборант, медсестра, друг, подруга)

7. Що ти тут купуєш? (костюм, краватка, сорочка, пальто)
8. Кого годує мати? (син, дочка, хлопчик, дівчинка)
9. Що отримують студенти? (стипендія, листи, зошити, віза, довідка)
10. Кого Тарас запитує? (секретарка, декан, мати)

9. Пишіть речення. Слова в дужках ставте у правильну форму.

1. Я бачу в аудиторії ... (дошка, карта, комп'ютер, шафа).
2. Я добре знаю ... (Борис, Марина, Тарас).
3. Викладач запитує ... (студент, студентка).
4. Я давно не бачив ... (мати і батько).
5. Мій брат любить ... (музика і спорт).
6. Я знаю його ... (син і дочка).
7. У бібліотеці я беру ... (книжка, словник, журнал, методичка).
8. Я чекаю ... (брат і сестра).
9. Мати готує ... (картопля, яєшня, суп, каша, сніданок, обід, вечеря).
10. Я часто згадую ... (бабуся і дідусь).
11. Студенти отримують ... (довідка, паспорти).
12. Ви знаєте, як звуть ... (декан, викладач, сусідка)?
13. Мати прибирає ... (моя кімната, будинок).

10. Відновлюйте питання за відповідями.

1. – ... ?

– Я купую в кіоску газету.

2. – ... ?

– Вранці я бачив Ганну.

3. – ... ?

– Вона вивчає фізику.

4. – ... ?

– Вона любить класичну музику.

5. – ... ?

– Мати готує яєшню.

6. – ... ?

– Ми чекаємо декана.

7. ... ?

– Тетяна надсилає телеграму.

8. – ... ?

– Вчора ми разом слухали музику.

Зверніть увагу на форму множини:

Кого ви бачите?	<i>вчителів</i>	<div style="border: 1px solid black; padding: 10px; display: inline-block;"> МН. -ів/-їв/-Ø/-ей </div>
	<i>друзів</i>	
	<i>братів</i>	
Я часто згадую	<i>батьків</i>	
	<i>героїв</i>	
	<i>подругØ</i>	
	<i>сестерØ</i>	
	<i>дівчатØ</i>	

!! Але: матерів, дітей, гостей, людей

✓ **Зверніть увагу:** іменники жіночого роду на **-ка** (мн. **-ки**):

донька – доньок, студентка – студенток, спортсменка – спортсменок.

11. Пишіть речення. Слова в дужках ставте у правильну форму.

1. Я бачу в аудиторії ... (студенти, студентки, викладачі).

2. На вулиці я бачу ... (люди, чоловіки, жінки, дівчата, хлопці).

3. Мати любить ... (діти, сини, дочки).

4. Ми запрошуємо ... (гості, сусіди, друзі).

5. Він не пам'ятає ... (батьки).

6. Ганна чекає ... (подруги).

7. Ми відвідуємо ... (друзі, вчителі).

8. Антон тренує ... (спортсменки).

Відмінювання особових займенників – КОГО?

	Н.в. (Ф-1)	Зн.в. (Ф-4)
	Хто?	Кого?
	я	мене
	ти	тебе
➤ Запам'ятайте:	він/воно	його
	вона	її
	ми	нас
	ви	вас
	вони	їх

Я бачу себе у дзеркалі.

Ти бачиш себе у дзеркалі?

Він/вона бачить себе у дзеркалі.

➤ **Запам'ятайте:** Ми бачимо себе у дзеркалі.

Ви бачите себе у дзеркалі?

Вони бачать себе у дзеркалі.

12. Відповідайте на питання за зразком.

Зразок: – *Хто цей чоловік?*

– *Я не знаю його. Я не зустрів його раніше.*

1. Хто ця дівчина? 2. Хто цей молодий чоловік? 3. Хто ці хлоп'ята? 4. Хто цей юнак? 5. Хто ця жінка? 6. Хто ці молоді люди?

13. Замість крапок пишть займенники у правильній формі.

1. У мене є друг. Я часто запрошую ... в гості.

2. – Де Марина? – Я бачив ... у буфеті.

3. Мої батьки живуть у Києві. Я давно не бачив

4. Що ти робитимеш завтра? Я запрошую ... у кіно.

5. – Ти не знаєш, де моя нова сорочка? – Я бачила ... у шафі.

6. – Яке смачне молоко! – Так, дуже смачне, я купую ... на ринку.

7. – Хто ця дівчина? – Я не знаю
8. Ви говорите надто тихо, я не чую
9. Це наші батьки. Вони люблять ..., ми теж любимо
10. Коли я був малий, моя мати часто співала ... українські народні пісні.
11. Це наш новий викладач. Я не знаю, як ... звучать.
12. Тут надто шумно, я не чую навіть

14. Відповідайте на питання, займенники у дужках ставте у правильну форму.

1. Кого ви зустрічали вчора на вокзалі? (він і вона)
2. Кого ви чекаєте тут? (ти і він)
3. Кого ви запрошуєте в гості? (ви і вона)
4. Кого ви давно не бачили? (ви та вони)
5. Кого він чекає коло метро? (ми)
6. Кого ти знаєш у нашій академії? (він і ти)
7. Кого він любить? (я).

✓ Порівняйте:

<i>Лю́бити</i>	<i>Кохати</i>
Я <i>люблю</i> молоко, чай, каву.	—
Я <i>люблю</i> футбол, музику.	—
Я <i>люблю</i> батьківщину.	—
Я <i>люблю</i> маму, батьків, брата, цю дівчину.	Я <i>кохаю</i> маму, батьків, брата, цю дівчину.
Я <i>люблю</i> тебе (вас, його, її).	Я <i>кохаю</i> тебе (вас, його, її).

- ✓ Зверніть увагу:
- **Тобі** подобається Харків?
 - Так, **мені** подобається Харків.
 - **Вам** подобається Ліонель Мессі?
 - Так, **мені/нам** подобається Ліонель Мессі.

✓ Порівняйте (зверніть увагу на суб'єкт):

<i>Любіти</i> + кого/що? (Зн.в.)	<i>Подобатися</i> +хто/що? (Н.в.)
<u>Я</u> люблю молоко, чай, каву. <u>Ти</u> любиш футбол, музику? <u>Я</u> люблю детективи.	Мені <i>подобається</i> <u>молоко, чай, кава</u> . Тобі <i>подобається</i> <u>футбол, музика</u> ? Мені <i>подобаються</i> <u>детективи</u> .
<u>Я</u> люблю тебе. <u>Ми</u> любимо гуляти в парку. <u>Ви</u> любите Майкла Джексона?	<u>Ти</u> мені <i>подобаєшся</i> . <u>Нам</u> <i>подобається</i> гуляти в парку. <u>Вам</u> <i>подобається</i> <u>Майкл Джексон</u> ?

15. Відповідайте на питання за зразком.

А) Зразок: – Вам *подобається* цей фільм?

– Так, мені *подобається* цей фільм.

1. Вам *подобається* ця книжка?
2. Вам *подобаються* ці будинки?
3. Вам *подобається* ця станція метро?
4. Вам *подобаються* ці підручники?
5. Тобі *подобається* наша академія?
6. Тобі *подобається* твій гуртожиток?
7. Тобі *подобаються* ці кімнати?
8. Тобі *подобається* цей журнал?

Б) Зразок: – Вам *подобається* цей фільм?

– Ні, мені *не подобається* цей фільм.

16. Змініть речення за зразком.

Зразок: Мені *подобається* музика. – Я *люблю* музику.

1. Мені *подобається* Харків.
2. Тобі *подобається* кава?
3. Нам *подобається* співати.
4. Вам *подобається* жити в гуртожитку?
5. Мені *подобається* осінь.
6. Мені *подобається* слухати музику.
7. Тобі *подобаються* вірші?
8. Вам *подобається* Антон?

9. Мені подобається Олена.
10. Ти мені дуже подобаєшся.

17. Побудуйте діалоги за зразком.

Зразок: – Ви любите музику?

- Дуже. А ви?*
- Мені теж подобається музика.*

Слова для довідок: спорт, театр, кава, риба, теніс, книжки, детективи, зима.

18. Побудуйте речення за зразком.

Зразок: Він, любити, читати, вірші.

– Він любить читати вірші.

1. Марина, любити, плавати, басейн.
2. Джон, любити, слухати, музика.
3. Я, любити, гуляти, парк.
4. Мої батьки, любити, дивитися, фільми.
5. Мій брат, любити, готувати.
6. Його сестра, не, любити, писати, листи.
7. Ми, любити, відпочивати, гуртожиток.
8. Ви, любити, читати, романи?
9. Ти, любити, розмовляти, брат?
10. Антон, любити, тільки, себе.

19. Відповідайте на питання.

Зразок: З ким ви любите розмовляти?

– Мені подобається розмовляти з подругою.

1. З ким ви любите снідати?
2. Де ви любите обідати?
3. З ким ви любите відпочивати?
4. Де ви любите гуляти?
5. З ким ви любите дивитися фільми?
6. З ким ти любиш слухати музику?
7. З ким ти любиш працювати?

✓ Зверніть увагу:

Ч. р.	– <i>Якого</i> студента ви бачили у коридорі? – <i>Цього</i> (мого, вашого) нового студента.	-ого	-а
С. р.	– <i>Якого</i> хлоп'я ви бачили у коридорі? – <i>Цього</i> (мого, вашого) хлоп'я.		-я
Ж. р.	– <i>Яку</i> студентку ви бачили у коридорі? – <i>Цю</i> (мою, вашу) нову студентку.	-у/ -ю	-у/ -ю
Мн.	– <i>Яких</i> студентів ви бачили у коридорі? – <i>Цих</i> (моїх, ваших) нових студентів.	-их/ -іх/ -їх	-ів/ -їв/Ø -ей

20. Відповідайте на питання, використовуйте інформацію в дужках.

1. Який фільм ви дивились? (новий американський)
2. Яку виставу ви дивились? (цікава українська)
3. Яку музику ви любите? (сучасна й класична)
4. Яке завдання ви виконуєте (складне велике)
5. Які слова ви дивитесь у словнику? (незнайомі)
6. Яку дівчину ви запрошуєте в кіно? (ця вродлива)
7. Яких студентів ви знаєте? (ці іноземні)
8. Якого викладача ви вітаєте (наш новий)
9. Яку адресу ви знаєте? (твоя нова)
10. Яку новину ви чули? (ця чудова)
11. Якого письменника ви зустрічаєте? (відомий)
12. Які газети ви купуєте? (сьогоднішні та вчорашні)
13. Які книжки ви любите читати? (фантастичні, художні)
14. Які передачі ви слухаєте? (спортивні або кулінарні)
15. Якого брата він давно не бачив? (молодший)
16. Яку спортсменку тренує тренер? (ця молода, талановита)

21. Задайте питання до виділених слів.

Зразок: Я люблю це місто. – Яке місто ти любиш?

1. Я знаю цю студентку.
2. Я вже бачив цей фільм.

3. Ми зустрічаємо цього юнака щодня.
4. Я давно знаю цю дівчину.
5. Я відвідую цього лікаря.
6. Я люблю цих акторів.
7. Я добре пам'ятаю цю викладачку.
8. Він погано знає цього чоловіка.
9. Цього хлопця звать Тарас.
10. Я кохаю цю дівчину.
11. Вони запрошують цих акторів.
12. Ми чекаємо цю секретарку.

✓ **Зверніть увагу: Займенник *свій, своя, своє, свої***

Це <i>мій</i> брат.	<u>Я</u> люблю <i>мого</i> брата.	= <u>Я</u> люблю <i>свого</i> брата.
Це <i>твій</i> брат?	<u>Ти</u> любиш <i>твого</i> брата?	= <u>Ти</u> любиш <i>свого</i> брата?
Це Самір. А це <i>його</i> брат.	Самір любить <i>його</i> брата.	= <u>Він</u> любить <i>свого</i> брата.
Це Дарина. А це <i>її</i> брат.	Дарина любить <i>її</i> брата.	= <u>Вона</u> любить <i>свого</i> брата.
Це <i>наш</i> брат.	<u>Ми</u> любимо <i>нашого</i> брата.	= <u>Ми</u> любимо <i>свого</i> брата.
Це <i>ваш</i> брат?	<u>Ви</u> любите <i>вашого</i> брата?	= <u>Ви</u> любите <i>свого</i> брата?
Це Том і Ніна. А це <i>їхній</i> брат.	Том і Ніна люблять <i>їхнього</i> брата.	= <u>Вони</u> люблять <i>свого</i> брата.

✓ **Зверніть увагу:**

1. Самір і Джаміль – рідні брати. Самір любить *свого* брата. (= Самір любить Джаміля).
2. Ганна і Марина – подруги. Ганна не бачила вчора *свою* подругу. (= Ганна не бачила вчора Марину).
3. Антон, Марк, Сергій і Юрко – друзі. Юрко запрошує *своїх* друзів у гості. (= Юрко запрошує в гості Антона, Марка і Сергія).

22. Читайте мікродіалоги. Займенники *мій, твій, наш, ваш, її, його, їхній* або *свій* ставте у правильну форму.

1)

- Олена, мені дуже подобається ... брат.
- Я теж люблю ... брата.

2)

- Чому ти не пишеш?
- Я забув ... ручку вдома.
- Візьми ... ручку й пиши.

3)

- Познайомтесь, це ... наречена Ірина.
- А ми вже знаємо ... наречену.

4)

- Том, де ти любиш відпочивати?
- Я люблю відпочивати у кав'ярні або у ... кімнаті.

5)

- Іванко, дай мені, будь ласка, ... словник.
- Вибач, але я забув сьогодні ... словник.

6)

- Тетяна – хороша дочка, вона дуже поважає ... батьків.
- Усі люди поважають ... батьків.

7)

- Діти, кого ви тут чекаєте?
- Ми чекаємо ... викладача.

8)

- Олена, кого ти запрошуєш у гості?
- Я запрошую тебе і ... наречену.

УРОК 11. ЗНАХІДНИЙ ВІДМІНОК (Ф-4). Непрямий об'єкт.

2. а) Непрямий об'єкт (*про ко́го?/що?*)

Про кого (про що) він розповідав?

Він розповідав *про свого* батька, *про свою* молодшу сестру, *про своїх* друзів, *про свою* групу, *про свій* інститут.

23. Відповідайте на питання, вживайте інформацію в дужках. Зверніть увагу на дієслова, що потребують знахідного відмінка (*про кого/що?*). Пишіть їх, значення незнайомих дієслів дивіться у словнику.

1. Про що ви розповідаєте зараз? (новий фільм)
2. Про що ви розмовляли на перерві? (погода, футбол, дівчата)
3. Про кого ви часто думаєте? (батьки, сестри, кохана дівчина)
4. Про що говорив на уроці викладач? (наші помилки)

5. Про що питає батько у своєму листі? (моє навчання, погода у Харкові, українські люди)
6. Про що завжди запитує твоя мати? (моє здоров'я, мої друзі)
7. Про що ти пищеш у листах? (наш факультет, наші викладачі)
8. Про що ви любите читати? (політика, відомі люди)
9. Про кого ви часто згадуєте? (наречена, бабуся, дідусь)
10. Про кого мати турбується? (діти).

24. Слова в дужках пишуть у правильній формі.

1. У листі брат пише про ... (його/своя наречена).
2. На уроці ми говорили про ... (наші/свої зимові канікули).
3. Він любить говорити про ... (література).
4. На уроці ми читали статтю про ... (цей відомий актор).
5. Зараз студенти думають про ... (іспити).
6. Вчора ми довго розмовляли про ... (наша/своя майбутня екскурсія).
7. Мати пише про ... (наші сусіди).
8. Ми запитували викладача про ... (наш/свій хворий товариш).
9. Я люблю читати про ... (футбольні гравці).
10. Ми дуже турбуємося про ... (його здоров'я).
11. Він запитував декана про ... (майбутні іспити).
12. Вони пишуть твір про ... (їхня/своя рідна країна і їхнє/своє рідне місто).

25. Виконуйте вправу за зразком.

Зразок: – Ви чули, про що вони розмовляли?

– Так, чув. Вони розмовляли про виставу. (Так, я чув, про що вони розмовляли. Вони розмовляли про виставу.)

1. Ви чули, про що ми зараз говорили?
2. Ви знаєте, про що я думаю?
3. Ти знаєш, про кого запитував декан?
4. Ви розумієте, про що говорить викладач?
5. Ти знаєш, про кого ми розповідаємо?
6. Ти чув, про що вони вчора говорили?
7. Ви знаєте, про кого розповідає ця стаття?
8. Ви знаєте, про що я турбуюсь?

	я	про мене	ми	про нас
	ти	про тебе	ви	про вас
➤ Запам'ятайте: <i>Про кого?</i>	він	} про нього	вони	про них
	воно		себе	про себе
	вона	про неї		

26. Читайте речення. Задайте питання до виділених займенників.

1. Мої батьки живуть у селі, а *я* у місті. Я знаю, що вони завжди думають *про мене*.
2. Чому *ти* не був вчора на уроці? Викладач питав *про тебе*.
3. Це твій новий друг? *Він* працює чи навчається? Я не чув раніше *про нього*.
4. Хто це маля? *Воно* таке симпатичне! Що ти знаєш *про нього*?
5. Це моя наречена, *вона* живе на півночі. Я часто думаю *про неї*.
6. Вчора *ми* не були в академії, тому декан питав *про нас*.
7. *Ви* будете завтра на екскурсії? Викладач питав *про вас*.
8. Це мої брати, *вони* навчаються у Києві. Мати турбується *про них*.
9. Студенти вчора на уроці розповідали *про себе*.

27. Закінчіть речення, замість крапок вживайте особові займенники.

1. Моя наречена живе в Одесі. Я часто думаю
2. Ваш старший брат вчиться у Києві? Ви згадуєте ... ?
3. Скоро канікули. На уроці ми говорили
4. Сьогодні ви не були на лекції. Професор питав
5. Вчора ми дивились новий фільм, а потім говорили
6. Я знаю, що мої батьки завжди думають і турбуються
7. Антон – егоїст, він турбується тільки

28. Відповідайте на питання, займенники ставте у правильну форму.

1. Про кого ви говорили вчора? (він і вона)
2. Про кого батько писав у листі? (вони)
3. Про кого питав лікар? (ми)
4. Про кого ви згадуєте? (ви)
5. Про кого вони розмовляли? (ти і я)
6. Про кого він думає весь час? (вона) Про кого мати турбується? (я і ви).

2. б) Непрямий об'єкт (у що?)

➤ Запам'ятайте управління дієслова: *грати в (у) що?*

У що він грає? Він грає **в** теніс, **у** хокей, **у** шахи.

✓ Порівняйте:

<i>Грати у що? (Зн.в.)</i> (спорт)	<i>Грати на чому? (М.в.)</i> (музичний інструмент)
Марат грає <u>у футбол</u> .	Іванко добре грає <u>на гітарі</u> .

29. А) Задайте питання до виділених слів.

1. Я люблю грати на гітарі.
2. Він добре вміє грати в шахи.
3. Хлопці хочуть грати в баскетбол.
4. Ця дівчина добре грає на піаніно.
5. Тарас не вміє грати на музичних інструментах.
6. Ганна вміє грати в теніс.
7. Завтра ми гратимемо у футбол.

Б) Скажіть про себе: у що ви граєте? на чому ви граєте?

2. в) Непрямий об'єкт (на ко́го?)

На кого він схожий?

Він схожий **на** свого батька, дядька, тітку, дідуся, бабусю, **на** мене, **на** них.

➤ Запам'ятайте: Він схожий **на матір**.

- На кого ти схожий? – Я схожий **на** свого батька.
- На кого схожа твоя сестра? – Вона схожа **на** бабусю.
- На кого схожий твій брат? – Мій брат трохи схожий **на** мене.

Самір і Джаміль – близнюки, тому вони дуже схожі <i>одін на одного</i> .	<i>на кого?</i>
Вони люблять <i>одін одного</i> .	<i>кого?</i>
Вони турбуються <i>одін про одного</i> .	<i>про кого?</i>

30. Прочитайте текст. Зверніть увагу на вживання знахідного відмінка. Задайте питання до виділених слів і словосполучень.

Дружна родина

У Імада велика і дружна родина. Всі вони люблять один одного і турбуються один про одного.

Старша сестра Рая дуже вродлива жінка. Вона схожа на матір. Рая вже заміжня. У неї є чудовий чоловік і дві маленькі дочки. Молодша дочка схожа на Раю, а старша дочка схожа на її чоловіка. Рая любить свого чоловіка і своїх маленьких дочок. Вона добре турбується про них.

Старший брат Мухамед працює на заводі. Він інженер. Мухамед дуже любить свою професію. Мухамед неодружений, але у нього є наречена. Її звать Мунія. Він дуже кохає Мунію і завжди запрошує її в кіно або в ресторан. У вільний час Мухамед любить слухати музику або грати в шахи. Він часто грає в шахи з батьком або з Імадом. Мухамед схожий на свого батька і трохи на матір.

Самір і Джаміль – близнюки. Вони люблять грати у футбол, гуляти, плавати. Вони все роблять разом, тому що люблять один одного. Самір і Джаміль схожі і на батька, і на матір. І звичайно, вони дуже схожі один на одного.

Ось така дружна сім'я! Імад дуже любить свою родину. Але особливо він любить своїх батьків і свою старшу сестру.

31. А) Розкажіть студентам вашої групи про вашу сім'ю: кого ви любите, про кого турбуєтесь, на кого ви схожі, на батька чи на матір, у що (або на чому) ви граєте.

Б) Запитайте студентів про їхню сім'ю: кого вони люблять, про кого вони турбуються, на кого вони схожі, у що (або на чому) вони грають.

3. Знахідний відмінок на позначення часу *Коли? Скільки часу? Як довго?*

<i>Коли?</i>		
<i>у/в</i> + <i>Зн.в.</i>	<i>в/у</i> понеділокØ вівторокØ середу	<i>Коли</i> ти був у музеї? Я був у музеї у <i>п'ятницю</i> .
<i>Зн.в.</i> + <i>тому</i>	годину <i>тому</i> місяць три дні	– <i>Коли</i> ти бачив Антона? – Я бачив його <i>тиждень тому</i> .
<i>Через</i> <i>/за</i> + <i>Зн.в.</i>	<i>через</i> хвилину <i>за</i> рікØ два роки п'ять місяців	– <i>Коли</i> ти будеш вдома? – Я буду вдома <i>через/за три хвилини</i> .
<i>Скільки часу? Як довго?</i>		
<i>Зн. в</i>		– <i>Скільки часу (як довго)</i> ви працювали? – Ми працювали <i>весь тиждень (цілий день, одну годину, три години)</i> .

➤ **Запам'ятайте:**

<i>тривати</i> + <i>Скільки часу? Як довго?</i>
Урок <i>триває</i> 45 хвилин.
Канікули <i>тривали</i> 2 тижні.

32. Дайте відповіді на питання, вживайте інформацію в дужках.

А) Зразок: – *Коли ви були в театрі? (субота)*– *Ми були в театрі у суботу.*

1. Коли ви були на екскурсії? (понеділок)
2. Коли ви не були в класі? (четвер і п'ятниця)
3. Коли вони гратимуть у футбол (вівторок)
4. Коли ти була у поліклініці? (середа)
5. Коли у вас буде фізика? (четвер).

Б) Зразок: – *Коли ви бачили Тараса? (тиждень)*

– *Я бачив його тиждень тому.*

1. Коли студенти писали диктант? (2 дні)
2. Коли ви бачили декана? (година)
3. Коли він був тут? (рік)
4. Коли ви були в кіно? (три тижні)
5. Коли ти обідав? (10 хвилин)
6. Коли ви були на батьківщині? (2 місяці).

В) Зразок: – *Коли ви будете вечеряти? (15 хвилин)*

– *Ми будемо вечеряти за 15 хвилин.*

1. Коли ви писатимете диктант? (півгодини).
2. Коли він відпочиватиме? (20 хвилин)
3. Коли починається урок? (хвилина)
4. Коли починається перерва? (година).
5. Коли ви будете вдома? (кілька годин)
6. Коли будуть екзамени? (2 тижні).

Г) Зразок: – *Скільки часу (як довго) ви спали? (3 години)*

– *Я спав 3 години.*

1. Скільки часу працює батько? (7 годин)
2. Як довго він відпочивав? (тиждень)
3. Скільки часу він живе в Харкові? (місяць)
4. Як довго ти житимеш в Харкові? (5 або 6 років)
5. Як довго вона писала твір? (цілий день)
6. Скільки часу діти гуляли? (25 хвилин)
7. Як довго триває урок? (45 хвилин)
8. Як довго триває перерва? (15 хвилин)
9. Скільки часу триває концерт? (півтори години).

33. Закінчіть речення.

1. Ми чекали вас
2. ... діти гуляють у парку.
3. Мої друзі були в клубі
4. Я лежав у лікарні
5. Він слухає новини
6. Ми будемо снідати
7. Студенти відпочивали

Слова для довідок: годину, 15 хвилин, весь день, цілий день, весь тиждень, цілий місяць, годину тому, три дні тому, за хвилину, через рік.

4. Знахідний відмінок на позначення напрямку (куди?) в(у)/на + Зн.в.

- Куди Іван іде? – Іван іде у їдальню.
- Куди Іван їде? – Він їде **на** заводØ.
- Куди ти поспішаєш? – Я поспішаю **на** урокØ.
- Я запрошую вас у кав'ярню.

34. Пишіть дієслова, що керують знахідним відмінком (куди?).

Значення незнайомих дієслів дивіться у словнику.

Іті, їхати, ходіти, запро́шувати, поспіша́ти, кла́сти, ста́вити, ві́шати.

		іті (йти)	їхати
➤ Пригадайте:	я	іду (йду)	їду
	ти	ідеш (йдеш)	їдеш
	він	іде (йде)	їде
	вона		
	воно		
	ми	ідемо (йдемо)	їдемо
	ви	їдете (йдете)	їдете
	вони	ідуть (йдуть)	їдуть
<i>Куди?</i>	І(Й)ди! І(Й)діть!	Їдь(те)!	

35. Закінчіть речення, слова в дужках ставте у правильну форму. Пригадайте вживання прийменників *в/у* та *на*.

<i>в/у</i>	<i>на</i>		
	урок	вокзал	збори
інститут	факультет	завод	побачення
університет	заняття	фабрику	зустріч
школу	іспит	мітинг	виставу
клас	екзамен	екскурсію	концерт
магазин	лекцію	вулицю	виставку
музей	ринок	площу	батьківщину
	пошту	стадіон	...

1. Студенти йдуть ... (університет, заняття).
2. Ми з другом дуже поспішаємо ... (інститут, іспит).
3. Максим завжди запрошує друзів ... (ресторан, їдальня).
4. Діти поспішають ... (школа, уроки).
5. Олена йде ... (бібліотека, лекція).
6. Група йде ... (виставка, музей).
7. Сьогодні діти їдуть ... (зоопарк, стадіон).
8. Вранці батько поспішає ... (завод, магазин).
9. У суботу ми їдемо ... (Київ, екскурсія).
10. Через тиждень я їду ... (батьківщина, столиця).
11. Я запрошую тебе ... (театр, вистава).
12. Мати з дочкою їдуть ... (супермаркет, ринок).

36. Відповідайте на питання.

1. Куди ви з братом поспішаєте вранці?
2. Куди ви з Антоном ідете обідати?
3. Куди студент іде після перерви?
4. Куди викладач їде після уроку?
5. Куди Тарас запрошує свою подругу?
6. Куди вони з Оленою йдуть завтра?
7. Куди ви з Іриною ідете в середу?
8. Куди ти йдеш у суботу?
9. Куди ваш сусід їде в п'ятницю?
10. Куди ваша сестра їде через місяць?
11. Куди ви з другом ідете сьогодні?
12. Куди Максим їде ввечері?

➤ **Запам'ятайте:**

Стояти

Ставити – поставити
Я ставлю.
Вони ставлять.

Лежати

Класти – покласти
Я кладу.
Вони кладуть.

Висіти

Вішати – повісити
Я вішаю.
Вони вішають.

<i>Хто</i>	<i>Що робить?</i>	<i>Що?</i> (Зн.в.)	<i>Куди?</i> (в/у, на + Зн.в.)
Я	ставлю	вазу	на стіл.
Мама	ставить	квіти	у вазу.
Я	кладу	книжку	на парту.
Брат	кладе	словник	у портфель.
Я	вішаю	мапу	на стіну.
Подруга	вішає	пальто	у шафу.

37. А) Прочитайте текст. Зверніть увагу на вживання знахідного відмінка. Задайте питання до підкреслених слів.

Сьогодні субота. У суботу я завжди прибираю свою кімнату. Спочатку я кладу кожну річ на своє місце. Зошити, ручки, олівці я кладу в письмовий стіл. Пальто, сорочки, костюми я вішаю у шафу. Книжку, підручник та словник я ставлю у книжкову шафу, а свій годинник я ставлю на полицю. Потім я відпочиваю.

Б) Розкажіть, як ви прибираєте свою кімнату, куди ви кладете (вішаєте, ставите) свої речі.

38. Відповідайте на питання.

1. Куди ви кладете свої книжки і зошити, коли ідете на заняття?
2. Куди ви вішаєте свій одяг?
3. Куди ви кладете сир, м'ясо та овочі?
4. Куди Павло кладе лист?
5. Куди ти ставиш посуд?
6. Куди мати кладе гроші?
7. Куди Дмитро вішає календар і фото?
8. Куди лаборант вішає новий розклад та оголошення?
9. Куди ти ставиш квіти?
10. Куди інспектор кладе паспорти?

Слова для довідок: конверт, кишеня, ваза, шафа, стіна, холодильник, сейф, портфель, гаманець, стіл, дошка.

✓ **Порівняйте:**

<i>Лежати, стояти, висіти (де?) в/у/на + М.в.</i>	<i>Класти, ставити, вішати (куди?) в/у/на + Зн.в.</i>
Де <u>лежать</u> гроші? Гроші <u>лежать</u> у правій кишені.	Куди він <u>кладе</u> гроші? Він <u>кладе</u> гроші в праву кишеню.
Де <u>стоять</u> квіти? Квіти <u>стоять</u> у вазі.	Куди вона <u>ставить</u> квіти? Вона <u>ставить</u> квіти у вазу.
Де <u>висить</u> одяг? Одяг <u>висить</u> у шафі.	Куди ви <u>вішаєте</u> одяг? Ми <u>вішаємо</u> одяг у шафу.

39. Відповідайте на питання, слова справа ставте у правильну форму.

Де лежать книжки?	}	книжкова полиця
Куди ти кладеш книжки?		
Куди він кладе паспорт?	}	ліва кишеня
Де лежить твій паспорт?		
Де стоїть лампа?	}	письмовий стіл
Куди він ставить лампу?		

Куди мати ставить квіти?	}	підвіконня
Де стоять квіти?		
Де висить розклад?	}	дошка або стіна
Куди лаборант вішає розклад?		
Куди батько вішає свій костюм?	}	ця велика шафа
Де висить костюм?		

40. Повторіть усі значення знахідного відмінка. Задайте питання до підкреслених слів.

1. Я добре знаю англійську мову.
2. Ми любимо своїх батьків, вони теж нас люблять і турбуються про нас.
3. Ми будемо вечеряти за 10 хвилин.
4. Декан запитував мене про тебе.
5. Викладач кладе зошити на стіл.
6. Вони були в Криму тиждень тому.
7. Ми дуже хвилюємося про іспити.
8. Після перерви я іду в деканат.
9. Сестра прибирає свою кімнату.
10. Ганна завжди зустрічає у парку цього чоловіка.
11. Антон запрошує мене у кав'ярню.
12. Студенти були на екскурсії у середу.

41. Слова в дужках ставте у правильну форму. Якщо треба, використовуйте прийменники *в/у, на, про, за, тому*.

Зразок: Я запрошую ... (ти, виставка).

Я запрошую тебе на виставку.

1. Ми були в театрі ... (вівторок).
2. Я запрошую ... (ви, екскурсія, Крим).
3. Він буде вдома ... (хвилина).
4. Батько запитує в своєму листі ... (моє здоров'я, мої друзі).
5. Після уроку я іду ... (бібліотека).
6. Він кладе ... (продукти, холодильник).
7. Я знаю, що батьки дуже турбуються ... (я і мої брати).
8. Максим був у Києві ... (місяць).
9. Ми виконуємо ... (домашнє завдання).

10. Ганна купує ... (продукти) в супермаркеті або на ринку.
 11. Я люблю ... (свої батьки) і часто думаю ... (вони).
 12. У мене є наречений. ... (Він) звать Андрій. Я дуже люблю ... (він). І я знаю, що Андрій теж кохає ... (я).
 13. Ви знаєте ... (їхня дочка)?
 14. Вчора ми дивилися ... (цікава комедія).
 15. В аудиторії ми бачимо ... (викладачі та іноземні студенти).
 16. Ми зустрічаємо на вокзалі ... (старший брат).

✓ **Зверніть увагу:**

Наказовий спосіб

Особи	Однина	Множина
Проста форма		
1 (я, ми)	—	Читаймо! Пишімо!
2 (ти, ви)	Читай! Пиши!	Читайте! Пишіть!
Складена форма		
1, 2 (я, ми, ти, ви)		Нумо читати, писати!
3 (він, вона, воно, вони)	Хай/нехай читає, пише!	Хай/нехай читають, пишуть!

➤ Запам'ятайте

1. Закінчення *-й, -ймо, -йте* (після голосних): *снідати – снідай (-йте, -ймо); готувати – готуй (-йте, -ймо).*

!!!*Але:* після приголосних *б, в, м, ж, ч, ш, щ, р* *-й-* зникає: *різати – ріж, ріжте, ріжмо.* Після *д, т, з, с, л, н* *-й-* теж зникає, але з'являється *-ь-*: *сісти – сядь, сядьте, сядьмо.*

2. Закінчення *-и, -ить, -імо* (після приголосних): *писати – пиши, пишть, пишімо; іти – іди, ідть, ідімо.*

42. Від цих дієслів утворіть просту форму наказового способу.

Зразок: А) слухати – слухай, слухайте, слухаймо;

Б) нести – неси, несіть, несімо;

В) виконувати – виконуй, виконуйте, виконуймо.

А) Грати, розповідати, відповідати, вивчати, готувати, обідати, вечеряти, перевіряти, надсилати, викладати, вішати, гуляти, співати, пам'ятати, вибирати, відчиняти, зачиняти, поспішати.

Б) Робити, спати, лежати, сидіти, говорити, іти, вчити, вчитися, дивитися, класти (ст/д).

В) Повторювати, пояснювати, запитувати, отримувати, купувати, показувати, працювати, малювати, запрошувати.

- **Зверніть увагу:** в українській мові при звертанні та разом із наказовим способом дієслова вживається

КЛИЧНИЙ ВІДМІНОК (Ф-7)

1. Іменники на *-а/-я*

Ганна – Ганно!	} -о тверда гр.
Микола – Миколо!	

суддя – судде! -е м'яка гр.

Марія – Маріє! -є (після голосного та ')

2. Іменники на *-ик, -ок, -к, -о* та *ін.*; *іншомовні* на *-г, -к, -х*;

на шиплячий (крім *-ж*):

син – сину! батько – батьку! Джек – Джеку! дід – діду!

тато – тату! товариш – товаришу! !!! *Але:* Олег – Олеже!

3. Іменники м'якої групи:

учень – учню! вчитель – вчителю! лікар – лікарю!

4. Безсуфіксні іменники твердої групи:

Богдан – Богдане! Петро – Петре! Степан – Степане!

Іван – Іване! Павло – Павле! Антон – Антоне!

5. Іменники середнього роду на **-а/-я** та іменники у формі множини не змінюються: дитя – дитя! хлоп'я – хлоп'я! дівча – дівча! діти – діти! друзі – друзі! пани – пани!

пані – пані!
чоловік – чоловіч**е**!
мати – мам**о**!
хлопець – хлопч**е**!
дідусь – дідус**ю**!
юнак – юнач**е**!
бабуся – бабус**ю**!
друг – друж**е**!

➤ **Запам'ятайте:**

43. Прочитайте мікродіалоги. Підкресліть іменники у кличному відмінку. Зверніть увагу на вживання дієслів у формі наказового способу.

- 1) – Привіт, Максиме! Куди ти йдеш?
– Привіт, Марку! Я йду в деканат. А чому ти запитуєш?
– Я теж іду в деканат.
– Добре. Ходімо разом!
- 2) – Добридень, Ганно Іванівно!
– Добридень, студенти. Відкривайте, будь ласка, зошити, пишіть число.
Тепер відкривайте підручники на сторінці 45. Сергію, читай голосно текст.
- 3) – Професоре, у мене знову багато помилок у домашній вправі.
– Максиме, будь ласка, не поспішай, пиши уважно.
- 4) – Алло, мамо! Це я, Іван.
– Алло, Іване, говори, будь ласка, голосно! Я тебе погано чую.
- 5) – Діти, ви сьогодні дуже добре працювали на уроці. А зараз перерва.
Відпочивайте 15 хвилин.
– Дякуємо, Світлано Петрівно!
- 6) – Алло, це деканат?
– Так, слухаю вас.
– Скажіть, будь ласка, декан сьогодні працює?
– Так, працює. Але ідіть швидко, тому що за 30 хвилин починається перерва.

44. Від цих іменників утворіть форму кличного відмінка.

Юрій Петрович, Ніна Іванівна, Жак, Том, Олена, Ірина, Марк, Андрій, Ахмед, Мунія, Імад, Самір, Джаміль, Рая, мама, батько, дівчина, юнак, чоловік, жінка, дядько, тітка, бабуся, дідусь, брат, сестра, сусід, сусідка, друг, пан, пані, добродій, добродійка, професор, президент, директор, інженер, секретарка.

МОДУЛЬ 5

УРОК 12. МІСЦЕВИЙ ВІДМІНОК (Ф-6). Місце

1. Місце (де?)

в(у)/на + ...-і/-ї

Де ти живеш?

– Я живу *в/у*

Пекіні

-і

Києві

селі

Китаї

-ї

(після голосного та апострофа)

На Волині

На вулиці Репіна

➤ Запам'ятайте:

1) *-к(о)* – *-у*: парк – у парку, ліжко – на ліжку, літак – в літаку, банк – у банку, будинок – в будинку.

Але: урок – на уроці, Крим – у Криму.

2) чергування: *к/ц, г/з, х/с*: рука – в руці, книжка – у книжці[з'ц']; Рига – у Ризі, дорога – на дорозі; поверх – на поверсі.

3) чергування у корені: *і/о, і/е, ї/є*: стл – на столі, папр – на папері, Канв – у Каневі, Харкв – у Харкові, Кив – у Києві.

4) випадання голосного: пвдень – на пвдні, стлець – на стльці.

1. Пишіть дієслова, що керують місцевим відмінком (де?).

Бúти, лежа́ти, сто́яти, сиді́ти, висі́ти, жи́ти, вчи́тися, навча́тися, працюва́ти, відпочива́ти, гра́ти, гуля́ти, сніда́ти, обіда́ти, вечеря́ти, купува́ти, знахо́дитися, народи́тися та ін.

✓ **Зверніть увагу:** *у/в* або *на*

Це <u>стіл</u> .	<i>Де</i> лежить книжка? Книжка лежить <i>у</i> столі́. <i>Де</i> лежить газета? Газета лежить на столі́.
------------------	---

2. Задайте питання до виділених слів.

1. Ця лампа стоїть *на столі*. 2. Ця карта висить *на стіні*. 3. Книжка лежить *у портфелі*. 4. Студенти сидять *у класі*. 5. Його сестра навчається *в школі*. 6. Моя сім'я живе *в місті*. 7. Викладач пише *в журналі*. 8. Студент пише *в зошиті*. 9. Наша сестра навчається *в інституті*. 10. Я обідаю *в їдальні*. 11. Діти грають *у парку*. 12. Таблиця висить *на дошці* [с'ц']. 13. Ці словники і підручники *в бібліотеці*. 14. Лікарня знаходиться *в центрі*.

3. Відповідайте на питання.

- А) 1. Ваша сім'я живе в місті?
 2. Ви навчаєтесь в університеті?
 3. Ваша сестра працює в лікарні?
 4. Ваші речі лежать на полиці?
 5. Лампа стоїть на столі?
 6. Антон сидить на стільці?
 7. Ви живете в Харкові?
 8. Ірина працює в бібліотеці?
 9. Ваш університет знаходиться в центрі?
 10. Дідусь відпочиває на дивані?

- Б) 1. Де стоїть стіл? (клас)
2. Де лежить ця книжка? (портфель)
3. Де живе його бабуся? (село)
4. Де навчається ваш брат? (університет)
5. Де стоїть ця склянка? (стіл)
6. Де стоять ці квіти? (вікно)
7. Де грають діти? (кімната)
8. Де живе твоя сім'я? (Одеса)
9. Де друзі обідають? (буфет)
10. Де ви купуєте продукти? (магазин)
11. Де працює сестра? (банк)
12. Де пише викладач? (дошка)
13. Де ви зараз живете? (Харків)
14. Де ви жили раніше? (Африка)
15. Де лежить гаманець? (сумка)

4). Закінчіть речення.

Зразок: Це *стіл*. Лампа стоїть

Це *стіл*. Лампа стоїть *на столі*.

1. Це *полиця*. Книжки лежать
2. Це *кімната*. Батько сидить
3. Ось *лікарня*. Моя мати працює
4. Ось *їдальня*. Ми обідаємо
5. Ось *ваза*. Квіти стоять
6. Ось *університет*. Я навчаюсь
7. Це *клас*. Студенти сидять
8. Зараз *урок*. ... ми читаємо і пишемо.
9. Це *банк*. Батько працює
10. *Китай* – твоя батьківщина. Твої батьки живуть
11. *Україна* – моя батьківщина. Мої друзі живуть

	<i>в/у</i>	<i>на</i>	
➤ Запам'ятайте:	інституті	курсі	вокзалі
	університеті	факультеті	мітингу
	школі	уроці	екскурсії
	класі	занятті	вулиці
	групі	іспиті	площі
	магазині	екзамені	стадіоні
	музеї	лекції	півдні
		ринку	півночі
		заводі	сході
		фабриці	заході
	пошти	батьківщині	

5. Відповідайте на питання, слово в дужках ставте у правильну форму. Вживайте потрібний сполучник *в/у* або *на*.

1. Де працює твій батько? (завод, банк, майстерня)
2. Де працює ваш брат? (фабрика, лабораторія, магазин)
3. Де навчається ваша молодша сестра? (школа, університет)
4. Де стоїть автобус? (зупинка, площа, дорога)
5. Де гуляють діти? (сад, парк, вулиця)
6. Де сидять студенти? (аудиторія, урок, лекція)
7. Де знаходиться Одеса? (Україна, південь)
8. Де ви купуєте продукти? (магазин, кіоск, супермаркет, ринок)
9. Де знаходиться ваш факультет? (центр, вулиця Революції)
10. Де живуть ці студенти? (Харків, гуртожиток, кімната № 20)
11. Де лежать твої книжки? (полиця, шафа, сумка)
12. Де ви дивились футбол? (стадіон)
13. Де живе його сім'я? (Англія, Лондон)
14. Де ти жив раніше? (столиця, батьківщина, Америка, Бразилія)
15. Де працює ваша група? (аудиторія № 15).

✓ Зверніть увагу: Дієслово *бути*

<i>Минулий час (вчора)</i>	<i>Теперішній час (зараз)</i>	<i>Майбутній час (завтра)</i>
<i>був, була, було, були</i>	—	<i>буду, будеш ... будуть</i>
Він <i>був</i> удома. Де вона <i>була</i> ? Позавчора <i>був</i> дощ. Вчора <i>було</i> тепло.	Він <i>вдома</i> . Де вона <i>зараз</i> ? Зараз дощ. Сьогодні тепло.	Він <i>буде</i> вдома. Де вона <i>буде</i> ? Завтра <i>буде</i> дощ. Завтра <i>буде</i> тепло.

6. Виконуйте вправу за зразком.

Зразок: – Вчора ми були в театрі. –... (концерт)

– А ми були на концерті.

1. – Вчора я був у басейні. – ... (стадіон).
2. – Після обіду ми були у деканаті. – ... (аудиторія).
3. – Ми були у Києві. – ... (Полтава).
4. – Позавчора я була в музеї. – ... (екскурсія).
5. – Після обіду ми будемо у кімнаті. – ... (вулиця).
6. – Після перерви ці студенти будуть у класі. – ... (бібліотека).
7. – Завтра я буду в лікарні. ... – (ринок).

7. Заповнюйте пропуски в таблиці.

<i>Вчора, раніше</i>	<i>Сьогодні, зараз</i>	<i>Завтра, потім</i>
Вчора я <i>був/була</i> в університеті.	Зараз я в університеті.	Завтра я <i>буду</i> в університеті.
Вчора було тепло.
... ..	Де ці діти зараз?
...	Завтра <i>буде</i> холодно.
Студенти були у класі.
...	Ви будете після обіду в залі?
... ..	Антон у магазині.

✓ Зверніть увагу:

<i>Чоловічий та середній рід – де?</i>			
Це мій новий гуртожиток.	Я живу в цьому (моєму, нашому) новому гуртожитку. У якому гуртожитку ти живеш?	-ому -єму	-і
Це другий поверх.	Я живу на другому поверсі. На якому поверсі ти живеш?		-ї -у
Це маленьке село.	Мої батьки живуть у цьому маленькому селі. У якому селі живуть твої батьки?		
<i>Жіночий рід</i>			
Це моя нова кімната.	Я живу в цій (моїй, нашій) новій кімнаті. У якій кімнаті ти живеш?	-ій -ій	-і -ї
<i>Множина</i>			
Це мої нові зошити.	Я пишу в цих (моїх, наших) зошитах . У яких зошитах ви пишете?	-их -іх -їх	-ах -ях

8. Відповідайте на питання, звертайте увагу на форму місцевого відмінка прикметників, числівників та іменників.

А)

1. У якому місті ви живете, великому чи маленькому?
2. У якому будинку живе ваша родина, у новому чи старому?
3. На якому поверсі знаходиться деканат, на другому чи на третьому?
4. На якому поверсі знаходиться бібліотека, на першому чи на другому?
5. На якому поверсі знаходиться ваш факультет, на четвертому чи на п'ятому?
6. На якому факультеті ви вчитеся, на підготовчому чи на економічному?
7. У якому клубі ви були, в спортивному чи студентському?
8. У якому зошиті ти пишеш, у новому чи старому?
9. У якому селі живуть твої бабуся і дідусь, у маленькому чи великому?

Б)

1. У якій кімнаті ви живете, в маленькій чи великій?
2. У якій лікарні працює твоя сестра, районній чи студентській?
3. У якій аудиторії буде лекція, у першій чи другій?
4. На якій вулиці знаходиться готель, на цій чи на сусідній?
5. На якій сторінці ви читаете, на п'ятій чи на шостій?
6. У якій газеті ви читали цю статтю, у сьогоднішній чи вчорашній?
7. У якій бібліотеці працює Ірина, у міській чи районній?
8. У якій їдальні ви обідатимете, у великій чи маленькій?

9. Відповідайте на питання, вживайте інформацію в дужках

1. У яких гуртожитках живуть іноземні студенти? (зручні й сучасні гуртожитки)
2. У яких кімнатах живуть твої друзі? (ці теплі та світлі кімнати)
3. У яких магазинах ви купуєте підручники й словники? (книжкові магазини)
4. Де студенти слухають лекції? (ці великі аудиторії)
5. Де ви купуєте газети? (газетні кіоски)
6. Де були студенти? (різні екскурсії)
7. Де навчаються іноземні студенти? (підготовчі факультети)
8. Де грає ця актриса? (романтичні комедії)
9. Де працював Володимир? (різні спортивні клуби)
10. Де гуляють діти (міські парки)

10. Відповідайте на питання за зразком.

Зразок: – Іванко живе на другому поверсі?

– Я не знаю, на якому поверсі він живе.

1. Максим купив словник у цьому магазині?
2. Вони купують ліки в цій аптеці?
3. Мати купує продукти в цих магазинах?
4. Ірина працює в дитячій лікарні?
5. Деканат знаходиться на першому поверсі?
6. Максим живе в цій кімнаті?

7. Марина вчиться в медичному університеті?
8. Сашко вчиться на третьому курсі?
9. Студенти працюють у цих класах?
10. Вчора вони були в історичному музеї?
11. У нашому студентському клубі сьогодні буде концерт?
12. Його брат учиться в п'ятому класі?
13. Він буде вчитися на підготовчому факультеті?
14. Бібліотека знаходиться на четвертому поверсі?
15. Студенти пишуть у нових зошитах?

11. Закінчіть речення.

1. Скажіть, будь ласка, на якому поверсі... ?
2. Скажіть, будь ласка, у якій кімнаті... ?
3. Ви не знаєте, у якому будинку ...?
4. Я не знаю, на якій вулиці... .
5. Ви не знаєте, у якому гуртожитку ... ?
6. Скажіть, будь ласка, на якій сторінці... ?
7. Скажіть, будь ласка, у якому магазині ... ?
8. Я не знаю, у якій газеті... .

➤ **Зверніть увагу:**

2. Місцевий відмінок.

На кому?

На моєму старшому братові (браті) нова шапка.

На лікареві (лікарі) білий халат.

На Сергієві (Сергії) модна сорочка.

На моїй молодшій сестрі красива сукня.

На моїх любих батьках новий одяг.

УРОК 13. МІСЦЕВИЙ ВІДМІНОК (Ф-6). Час.

Місцевий відмінок на позначення часу (коли?)

а) Коли, у якому місяці/році/столітті? в/у ... М. в. (місяць, рік, століття)

12. Дивіться у таблицю. Заповнюйте пропуски.

Зверніть увагу на випадний голосний **-е-**.

<i>Місяць, рік, століття</i>	<i>Коли він народився? (У якому місяці, році?)</i>
січ <u>е</u> нь лю <u>т</u> ий берез <u>е</u> нь квіт <u>е</u> нь трав <u>е</u> нь черв <u>е</u> нь лип <u>е</u> нь серп <u>е</u> нь верес <u>е</u> нь жовт <u>е</u> нь ли <u>с</u> топад груд <u>е</u> нь	Він народився в/у січ <u>н</u> і. ! лю <u>т</u> ому берез <u>н</u> і квіт <u>н</u> і
1986 рік (тисяча дев'ятсот вісімдесят шостий рік)	Він народився в (у) 1986 (тисяча дев'ятсот вісімдесят шост <u>о</u> му) році.
20 (двадц <u>я</u> те) столі <u>т</u> тя	Він жив у 20 (двадц <u>я</u> т <u>о</u> му) столі <u>т</u> ті.

13. Відповідайте на питання.

1. Коли починається навчальний рік в університеті? (вересень)
2. Коли закінчується навчальний рік в університеті? (червень)
3. Коли будуть екзамени на підготовчому факультеті? (січень)
4. Коли будуть зимові канікули? (лютий)
5. Коли будуть літні канікули? (липень та серпень)
6. Коли жив Наполеон? (19 століття)
7. У якому столітті ми живемо? (21 століття)
8. Коли Макар народився? (жовтень, тисяча дев'ятсот вісімдесят восьмий рік)
9. Коли ви народилися? Коли народилися ваш брат / сестра?
10. Коли народилася ваша мати? Коли народився ваш батько?

б) Коли, о котрій годині?

о/об + М.в.(час)

14. Дивіться у таблицю. Заповнюйте пропуски в таблиці.

О котрій годині (Коли?) починається лекція?	Лекція починається о п'ятій годині.
О котрій годині (Коли?) закінчується урок?	Урок закінчується об одинадцятій годині.
О котрій годині (Коли?) починається велика перерва?	Велика перерва починається о дванадцятій годині.
О котрій годині (Коли?) починаються новини?	Новини починаються о
О котрій годині (Коли?) закінчується фільм?	Фільм закінчується о
О котрій годині (Коли?) ви снідаєте/обідаєте/вечеряєте?	Ми снідаємо о ... , обідаємо о ... , а вечеряємо о

✓ Зверніть увагу:

<i>Хто починає/закінчує що Хто/що починає/закінчує+ інф.</i>	<i>Що починається/закінчується</i>
<p>1. Починати</p> <p><u>Викладач починає урок</u> о дев'ятій годині.</p> <p><u>Батько починає працювати</u> о сьомій годині. <u>Бібліотека починає працювати</u> о десятій годині.</p>	<p>1. Починатися</p> <p><u>Урок починається</u> о восьмій годині 30 хвилин.</p> <p><u>Перерва починається</u> о дванадцятій годині.</p>
<p>2. Закінчувати</p> <p><u>Викладач закінчує урок</u> о другій годині 30 хвилин. <u>Батько закінчує працювати</u> о четвертій годині. <u>Бібліотека закінчує працювати</u> о шостій годині.</p>	<p>2. Закінчуватися</p> <p><u>Урок закінчується</u> о другій годині 30 хвилин.</p> <p><u>Перерва закінчується</u> о першій годині.</p>

15. Відповідайте на питання.

1. О котрій годині (Коли?) починається урок? (9:00)
2. О котрій годині (Коли?) починається велика перерва? (12:00)
3. О котрій годині (Коли?) починає працювати лабораторія? (8:00)
4. О котрій годині (Коли?) ви закінчуєте уроки? (14:00)
5. О котрій годині (Коли?) закінчується велика перерва? (12:30)
6. О котрій годині (Коли?) закінчує працювати лікар? (16:00)
7. О котрій годині (Коли?) починає працювати їдальня? (8:30).

✓ Зверніть увагу: Дієслово + інфінітив

<i>Хотіти (т/ч)</i>	Я хóчу спати. Ти хóчеш гуляти?
<i>Любіти (б/бл)</i>	Він лóбить читати. Я не люблío готувати.
<i>Могти (г/ж)</i>	Я не мóжу зараз гуляти. Ти мóжеш починати урок.
<i>Вміти</i>	Ти вмі́єш готувати? Я не вмі́ю малювати.

16. Складіть власні речення із дієсловами *хотіти*, *любити*, *могти*, *вміти*, *починати*, *закінчувати*.

✓ Зверніть увагу:

Мій друг говорить, що Харків – красиве місто.

Я думаю, що Харків – красиве місто.

Я знаю, що Марат сьогодні вдома.

Я не знаю, де сьогодні Марат.

Я не знаю, коли починається вистава.

17. Закінчіть речення.

1. Я думаю, що
2. Викладач говорить, що
3. Ти не знаєш, де... ?
4. Ви не знаєте, о котрій годині... ?
5. Ви не знаєте, коли... ?
6. Мій батько говорить, що
7. Секретар говорить, що

18. А) Прочитайте текст. Якщо ви не зрозуміли значення виділених слів із контексту, знайдіть їх у словнику. Складіть із ними речення.

Вихідний день

Сьогодні неділя. Це *вихідний* день. Ми не працюємо, ми відпочиваємо. Вранці я писав листи, потім гуляв із другом. Ми хотіли подивитися парки, вулиці й площі Харкова.

Ми сидимо в автобусі й дивимося у вікно. Сьогодні чудова погода. Небо чисте й блакитне. *Попереду* проспект Науки. Він широкий і красивий. Праворуч стоять високі красиві будинки та нова *цérква*. Ліворуч знаходиться Ботанічний сад і великий парк. Зараз жовтень, і *дерéва* в парку стоять жовті. Це дуже красиво!

А ось площа Свободи. Вона дуже велика. На цій площі знаходиться Держпром, університет, маленький *сквер* і *готель* «Харків». Навпроти сад Шевченка. У цьому саді знаходяться кафе й ресторани, великий *фонтán* і *зоопáрк*. Я ще не був у зоопарку. Але наш викладач говорив, що там дуже цікаво.

Центральна вулиця – це вулиця Сумська. Тут знаходиться пам'ятник Тарасу Шевченку. Тарас Шевченко – великий український поет. А ось і Харківський театр опери та балету. Поряд з театром фонтан і клумби.

Я думаю, що Харків – чудове місто.

Б) Розкажіть, яким був ваш вихідний день. Яка була погода? Що ви робили?

✓ Зверніть увагу:

зáйнятий ≠ вільний

Він *зайнятий*.

Він *вільний*.

Вона *зайнята*.

Вона *вільна*.

Воно *зайняте*.

Воно *вільне*.

Вони *зайняті*.

Вони *вільні*.

➤ **Запам'ятайте:**

Після обіду я *вільний*.

Ти будеш *вільний* завтра?

Вчора ввечері я була *вільна*.

– Це таксі *вільне*? – Так, воно *вільне*.

Декан сьогодні дуже *зайнятий*.

Ви зараз не *зайняті*?

Після обіду я буду дуже *зайнята*.

– Це місце *вільне*? – Ні, воно *зайняте*.

19. Прочитайте діалог. Поговоріть із вашим сусідом, з'ясуйте, чи він вільний сьогодні ввечері, і запросіть його кудись.

- Привіт, Марто! Ти сьогодні дуже зайнята?
- Так, у мене багато роботи. У нас сьогодні чотири пари, а ввечері я буду виконувати домашнє завдання. А що ти хотів?
- Я хотів запросити тебе в кіно.
- У кіно? Чудова ідея! Сьогодні я не можу, але завтра ввечері я вільна.
- А ти завтра вільний?
- Так, я завтра вільний.
- Тоді ідемо в кінотеатр завтра.
А який фільм ми будемо дивитися?
- «Перша любов». Це романтична комедія.
- Чудово! А о котрій годині?
- О дев'ятнадцятій годині тридцять хвилин.
- Добре, домовились!
- Тоді до завтра!
- Бувай, Антоне! Дякую за запрошення!
- До зустрічі, Марто!

МОДУЛЬ 6

УРОК 14. РОДОВИЙ ВІДМІНОК (Ф-2). Заперечення. Ознака.

1. а) Немає *кого? чого?*

Сьогодні є урок?	– Сьогодні немає урока.
Сьогодні є фізика?	– Сьогодні немає фізики.
Сьогодні є заняття?	– Сьогодні немає заняття.
Тут є вікно?	– Тут немає вікна.
Тут є місце?	– Тут немає місця.

		Немає <i>кого? чого?</i>
➤ Запам'ятайте:	Ч.р, с.р. -а/-я -у/-ю	друга, брата, батька, дідуся, героя, молока, міста, місця, завдання, саду, часу, соку, лісу, цукру, голосу, таланту випадання <i>голосн.</i> : квіт <u>о</u> к – квіт <u>к</u> а, д <u>е</u> нь – д <u>н</u> я, сті <u>л</u> ець – сті <u>л</u> ьця
	Ж.р. -и/-і (-жа, -ча, -ша, -ща, -я, -ь, Ø) -ї (-'я, -ія)	подруг <u>и</u> , дівчин <u>и</u> , шаф <u>и</u> , книжк <u>и</u> , лікарн <u>і</u> , площ <u>і</u> , любов <u>і</u> , матер <u>і</u> (мати) сім'ї, аудитор <u>і</u>
	Мн. -ів/-їв/-Ø/-ей/-ій	друз <u>ів</u> , брат <u>ів</u> , батьк <u>ів</u> , дідус <u>ів</u> , геро <u>їв</u> ; сад <u>ів</u> ; міст <u>Ø</u> , місць <u>Ø</u> , завдань <u>Ø</u> , подруг <u>Ø</u> , дружин <u>Ø</u> , шаф <u>Ø</u> , площ <u>Ø</u> ; сімей; грош <u>ей</u> , аудитор <u>ій</u>
➤ Запам'ятайте:	<p>1. матер<u>ів</u>, діт<u>ей</u>, люд<u>ей</u>, гост<u>ей</u>, грош<u>ей</u>, судд<u>ів</u>, квіт<u>ів</u>, дівчат<u>Ø</u>.</p> <p>2. з'являються -<u>о</u>-, -<u>е</u>- або -<u>є</u>-: річк<u>а</u> – річок<u>Ø</u>, книжк<u>а</u> – книжок<u>Ø</u>, сестр<u>а</u> – сестер<u>Ø</u>, земл<u>я</u> – земель<u>Ø</u>, яйц<u>я</u> – яєць<u>Ø</u>.</p> <p>3. -<u>о</u>- у закритому складі -<u>і</u>-: гол<u>о</u>ва – гол<u>ів</u>, кор<u>о</u>ва – кор<u>ів</u>.</p>	

1. Скажіть, кого або чого тут немає.

Тут немає ...

А) зошит, підручник, словник, журнал, телевізор, календар, ліфт, готель, молоко, місце, юнак, студент, викладач, секретар, лікар

Б) вікно, місце, море, село, речення

В) книжка, лінійка, кава, машина, полиця, аптека, бібліотека, лікарня, медсестра, дівчина, студентка, викладачка, бабуся

Г) столи, книжки, зошити, словники, журнали, телевізори, готелі, місця, студенти, студентки, книжки, машини, автобуси, заводи, парки, магазини, аптеки, лікарні, бабусі, дідусі

1. б) У кого є хто / що?	У кого немає кого / чого?
У брата є машина, син.	У брата немає машини, сина.
<i>У + Р.в. + є + Н.в.</i>	<i>У + Р.в. + немає + Р.в.</i>

2. Поставте іменники в дужках у родовому відмінку.

А) Зразок: У (друг) є собака.

У друга є собака.

1. У (Ніна) є словник.
2. У (викладач) є вільний час.
3. У (Джон) є наречена.
4. У (Олена) є комп'ютер.
5. У (Сергій) є машина.
6. У (Ахмед) є брат.
7. У (Марія) є підручник.
8. У (друг) є телефон.
9. У (студенти) сьогодні є екзамен.
10. У (дівчата) є гроші.

Б) Зразок: У (друг) немає (собака).

У друга немає собаки.

1. У (Марина) немає (словник).
2. У (декан) немає (час).
3. У (Ахмед) немає (гроші).
4. У (Том) немає (друзі).
5. У (Андрій) немає (подруга).
6. У (Ганна) немає (брати і сестри).
7. У (батьки) немає (машина).

8. У (сусід) немає (телефон).
9. У (студенти) сьогодні немає (фізика).
10. У кав'ярні сьогодні немає (кава).
11. У магазині немає (морозиво).
12. У (декан) сьогодні немає (час).

3. Складіть речення.

А) Зразок: Максим – немає – ноутбук.

– У Максима немає ноутбука.

1. Перекладач – немає – досвід.
2. Ірина – немає – парасолька.
3. Секретарка – немає – робота.
4. Спортсмен – немає – тренування.
5. Ахмед – немає – віза.
6. Андрій – немає – голос.
7. Актор – немає – талант.
8. Олена – немає – мрія.
9. Бабуся – немає – ліки.
10. Том – немає – гітара.

Б) Зразок: Ганна – немає – кішка – але є – собака.

– У Ганни немає кішки, але є собака.

1. Марія – немає – комп'ютер – але є – ноутбук.
2. Стас – немає – сканер – але є – принтер.
3. Антон – немає – машина – але є – велосипед.
4. Марта – немає – мотоцикл – але є – машина.
5. Дідусь – немає – парасолька – але є – плащ.
6. Бабуся – немає – плащ – але є – пальто.

В) Зразок: Андрій – плащ, парасолька (+), Марина – (-).

У Андрія є і плащ, і парасолька.

А у Марини немає ані плаща, ані парасольки.

1. Максим – комп'ютер, ноутбук (+), Дарина – (-).
2. Андрій – фотокамера, відеокамера (+), Ніна – (-).
3. Ліда – градусник, ліки (+), Том – (-).
4. Олена – брати, сестри (+), Наталка – (-).

4. Відповідайте на питання, слова в дужках ставте у родовий відмінок.

1. У кого є квитки до театру? (батько й мати)
2. У кого немає грошей? (друг)
3. У кого завжди є червона ручка? (викладачка)
4. У кого немає сьогодні математики? (друзі)
5. У кого є новий комп'ютер? (Антон та Сергій)
6. У кого сьогодні немає часу? (Надія та Максим)
7. У кого є новий журнал? (подруга)
8. У кого є маленька донька? (Ганна Петрівна)
9. У кого немає машини? (дядько)
10. У кого є квитки на літак? (Том і Наталка).

✓ Порівняйте:

<i>Що ти бачиш у класі? – (Зн.в.)</i>	<i>Чого ти <u>не</u> бачиш у класі? – (Р.в.)</i>
Я бачу дошку, алфавіт ю , столи, стільці, шафу, карту, комп'ютер ю .	Я не бачу дошки, алфавіту, столі в , стільці в , шаф и , карти, комп'ютера.

5. Дайте відповіді на питання, вживайте інформацію в дужках.

1. Чого немає на вулиці? (автобус, тролейбус, трамвай, машина, аптека, стадіон)
2. Чого немає в кіоску? (книги, газети, журнали)
3. Чого завтра не буде в клубі? (лекція, концерт)
4. Чого не було в буфеті? (сигарети, жуйка, цукерки, печиво)
5. Чого немає в холодильнику? (м'ясо, сир, ковбаса, молоко, риба, яйця)
6. Чого ви не їсте вранці? (бутерброд, яєшня, йогурт, сир, ковбаса)
7. Чого ви не п'єте вранці? (чай, кава, молоко)
8. Чого ви не їсте на обід? (суп, макарони, рис, картопля, м'ясо, риба)
9. Чого ви не їсте ввечері? (борщ, каша, кабачки)
10. Чого ви не п'єте у кав'ярні? (чай, кава, сік, коктейль, вода)
11. Чого немає у квартирі? (телефон, холодильник, килим)
12. Чого немає у місті? (стадіон, басейн)
13. Чого немає у вашому будинку? (ліфт, гараж)
14. Чого немає у цьому селі? (школа, кінотеатр, лікарня)

	я	(у) мене
	ти	(у) тебе
	він	у нього / його
	воно	
➤ Запам'ятайте:	вона	у неї / її
(У) кого?	ми	(у) нас
	ви	(у) вас
	вони	у них / їх
	себе	(у) себе

✓ **Зверніть увагу:**

У кого?
У мене є машина.
У мене немає машини.
У нього є комп'ютер.
У нього немає комп'ютера.
У неї є час.
У неї немає часу.

6. Дайте відповіді на питання за зразком.

Зразок: – Павло зараз на уроці?

– Ні, його немає зараз на уроці.

1. Батько сьогодні вдома?
2. Професор зараз в університеті?
3. Ганна сьогодні в лікарні?
4. Вони зараз у класі?
5. Твої друзі вдома?
6. Він зараз у їдальні?
7. Борис зараз у гуртожитку?
8. Лікар у кабінеті?
9. Ваша наречена зараз удома?
10. Батьки відпочивають у вітальні?
11. Алло, скажіть будь ласка, Стас удома?
12. Алло, скажіть, будь ласка, Марина й Наталка в кабінеті?

7. Дайте відповіді на питання, підкреслені іменники замініть особовим займенником.

Зразок: У Ганни є телефон?

– Так, у неї є телефон.

1. Сьогодні у студентів групи № 3 є фізика?
2. У Аміра є українсько-арабський словник?
3. У Марти є новий журнал «Форбс»?
4. У друзів є квитки на концерт?
5. У батька є нова машина?
6. У студентки в суботу є пари?
7. У Тома є мобільний телефон?

8. Запишіть речення. Слова в дужках ставте у правильну форму.

1. У (вона) є червона ручка.
2. У (ми) є сьогодні пари в академії.
3. У (він) немає сестри.
4. У (ви) є в кімнаті комп'ютер?
5. У (вони) є сьогодні контрольна робота.
6. У (ти) є Інтернет у кімнаті?
7. У (я) є молодша сестра.

9. Замість крапок напишіть займенники у правильній формі.

1. Марія показувала нам альбом. У ... дуже гарні фото.
2. Ганна йде на виставку? У ... є квиток?
3. Батьки знають про твої справи? У ... є твій номер телефону?
4. Друзі знають, де ти живеш? У ... є твоя адреса?
5. Це моя подруга. У ... є гарна домашня бібліотека.
6. Це наша викладачка. У ... є словник.
7. Ми вивчаємо українську мову. Щодня у ... є диктант.
8. Ви вивчаєте фізику? У ... є підручник?
9. Мого сусіда звать Володимир. У ... є сучасна відеокамера. Зараз ... немає вдома.
10. Мою сестру звать Віра. ... немає зараз вдома. У ... зараз побачення.

✓ **Зверніть увагу:**

<i>У мене є = Я маю</i>
<i>У мене є машина. = Я маю машину.</i>
<i>У Джона є друзі. = Джон має друзів.</i>

✓ **Порівняйте:**

<i>У кого є хто?/що? У Р.в. є Н.в. У кого немає кого?/чого? У Р.в. немає Р.в.</i>	<i>Хто має кого?/що? Н.в. має Зн.в. Хто не має кого?/чого? Н.в. не має Р.в.</i>
У мене є брат.	= Я маю брата.
У неї немає словника.	= Вона не має словника.
У нас є підручники.	= Ми маємо підручники.

10. Прочитайте діалоги. Зверніть увагу на вживання дієслів.

1)

- Ахмед має телефон?
- Так, у нього є телефон.
- А Джон?
- Ні, у Джона немає телефона.

2)

- У вас є сьогодні фізика?
- Ні, у нас немає фізики.
- Чому?
- Фізика буде в середу.

3)

- Олено, у тебе є брат?
- Так, є.
- А сестра?
- Ні, немає.

4)

- Азіз, у тебе є паспорт?
- Ні, у мене немає паспорта.
- Чому?
- Мій паспорт у деканаті.

11. Прочитайте жарти. Поясніть уживання родового відмінка.

1)

- Тату, дай мені гривню.
- У мене немає гривні.
- Гарзд. Тоді дай дві.

2)

- Знову сьогодні вчителька скаржилася на тебе, Івасю.
- Це непорозуміння, мамо! Мене ж сьогодні зовсім не було в школі.

3)

У шкільній роздягальні згасло світло.

- Як ти тепер впізнаєш своє пальто? – питає Галя Дмитра.
- По гудзиках, – пояснює хлопець.
- По гудзиках? Цікаво, а які ж вони в тебе?
- У мене їх узагалі немає!

✓ **Порівняйте:**

<i>У кого що</i>	<i>У кого є що</i>
У Ніни хороший характер.	У Ніни є старший брат.
У мене висока температура.	У мене є словник.
У нас сьогодні чотири пари.	У нас сьогодні є четверта пара.
У Тома велика сім'я.	У Тома є три брати і дві сестри.

12. Прочитайте речення. Зверніть увагу на наявність чи відсутність дієслова *бути* у теперішньому часі.

1. Тома немає вдома. У нього побачення.
2. – Де твій брат? – У нього тренування.
3. – У тебе є сьогодні лекції? – Ні, у мене сьогодні вихідний.
4. У нашого викладача сильний характер.
5. У Марини великі зелені очі й довге світле волосся.
6. У нього велика дружна родина.
7. У нього в диктанті багато помилок.
8. – Як у тебе справи? – Дякую, у мене все добре.
9. – Студенти, у вас є питання до професора? – Так, у мене є одне питання.
10. У цього співака чудовий голос.
11. У бабусі погана пам'ять.
12. У Ахмеда велика дружна сім'я.
13. У спортзалі є баскетбольні та футбольні м'ячі.
14. У тексті багато нових слів.

✓ **Зверніть увагу:**

<i>Раніше</i>	<i>Зараз</i>	<i>Потім</i>
Вчора у мене <i>не було</i> часу.	Сьогодні у мене <i>немає</i> часу.	Завтра у мене <i>не буде</i> часу.
Вчора у нас <i>не було</i> математики.	Сьогодні у нас <i>немає</i> математики.	Завтра у нас <i>не буде</i> математики.

13. Дайте негативну відповідь на питання.

1. У вас була сьогодні лекція? 2. У них будуть завтра збори? 3. У тебе була в неділю екскурсія? 4. Завтра в клубі буде концерт? 5. У неї вчора було побачення? 6. У студентів є іспити сьогодні? 7. У четвер у нього буде консультація? 8. У нас є сьогодні математика? 9. У декана був сьогодні час? 10. У вас будуть у неділю змагання? 11. У тебе в кімнаті є Інтернет? 12. У вас є зараз гроші?

14. Дайте відповіді на питання за зразком.

Зразок: – *Чому ти не пишеш вправу?*

– *Я не пишу, тому що в мене немає ручки.*

1. Чому ти не була вчора на зборах?
2. Чому ти не був у суботу в театрі?
3. Чому він не дивиться слова в словнику?
4. Чому вона не слухає музику?
5. Чому ти не йдеш у кіно?
6. Чому ти не читаєш?
7. Чому ти не купуєш каву?
8. Чому ви не йдете сьогодні в університет?
9. Чому батьки не купують машину?
10. Чому він не йде в лікарню?
11. Чому Максим не їде в Німеччину?
12. Чому ти не робиш бутерброд?

Слова для довідок: *уроки, гроші, час, температура, радіо, хліб, квиток, віза, журнал, словник, настрій, можливість.*

15. Виконайте вправу за зразком.

Зразок: Марина – машина.

У Марини ніколи не було машини.

1. Максим – температура. 2. Том – костюм. 3. Наталка – мрія. 4. Я – депресія.
5. Ліда – акцент. 6. Антон – гроші. 7. Ми – секрети. 8. Він – друзі. 9. Вона – вороги. 10. Батьки – яхта. 11. Дядько – мотоцикл. 12. Тітка – велосипед.

16. Порівняйте Харків і ваше рідне місто. Напишіть, що є в Харкові, а чого немає. Що скоро буде і т. д.

У Харкові є	А у моєму рідному місті немає
У Харкові немає	А у моєму рідному місті є
У Харкові скоро буде	У моєму рідному місті скоро буде
У Харкові ніколи не було	У моєму рідному місті ніколи не було

✓ **Порівняйте:**

У мене є студентський квиток.	А в Аміра немає студентського квитка . Якого квитка немає в Аміра?
У мене є синє пальто.	А в Наталки немає синь ого пальта. Якого пальта немає в Наталки?
У мене є нова сумка.	А в моєї подруги немає нової сумки. Якої сумки немає в моєї подруги?
В аудиторії є іноземні студенти.	А в деканаті немає іноземних студент ів . Яких студент ів немає в деканаті?

➤ **Запам'ятайте:**

Ч. р.	– <i>Якого</i> студента немає в коридорі? – <i>Цього</i> (мого, вашого) нового студента.	-ого	-а/
С. р.	– <i>Якого</i> пальта в неї немає? – <i>Цього</i> (мого, вашого) пальта.		-я
Ж. р.	– <i>Якої</i> студентки немає в аудиторії? – <i>Цієї</i> (моєї, вашої) нової студентки.	-ої/ -єї	-у/-ї/ -ї
Мн.	– <i>Яких</i> студентів немає в аудиторії? – <i>Цих</i> (моїх, ваших) нових студентів.	-их/ - их/ -їх	-ів/-їв Ø -ей

17. Дайте відповіді на питання.

1. Якого студента сьогодні немає в класі? (іноземний)
2. Якого соку немає в нашому буфеті? (яблучний)
3. Якого завдання немає у студента? (домашнє)
4. Якого телефону немає у бабусі? (мобільний).
5. Якого залу немає в гуртожитку? (спортивний)
6. Якої сестри немає у Ганни? (молодша)
7. Яких підручників немає у студента? (нові)
8. Якої ручки немає у Джона? (червона)

18. Слова в дужках напишіть у правильній формі.

1. У ... (мій товариш) є ... (сучасний ноутбук).
2. У ... (наша викладачка) сьогодні немає ... (вільний час).
3. У ... (мої сусіди) є ... (сьогоднішні газети).
4. У цьому місті немає ... (ботанічний сад і оперний театр).
5. У ... (Марина) немає ... (синій олівець).
6. У ... (старша сестра) є ... (велика валіза).
7. У ... (іноземні студенти) сьогодні немає ... (домашнє завдання).
8. У ... (ця дівчина) немає ... (старший брат).

19. Відповідайте на питання за зразком.

Зразок: – У Іванка є старший брат?

– Ні, у нього немає старшого брата.

1. У Максима є тлумачний словник? 2. У Марти є вільний час? 3. У матері є нова сукня? 4. У Ірини є знайомий лікар? 5. У лаборанта є свій кабінет? 6. У Максима є новий телефон? 7. У Марини є сучасний ноутбук? 8. У Сашка є домашнє завдання? 9. У студентів є студентські квитки? 10. У тебе є чистий зошит? 11. У вашому студентському клубі є музичні інструменти? 12. У вашого брата є нова червона машина?

2. Назва власника (*Чий? Чия? Чие? Чії?*)

<i>Чий</i> це підручник?	<i>Чия</i> це кімната?
Це підручник Івана, Андрія, Ольги, Катрі, Марії, <i>мого</i> друга, <i>моєї</i> сусідки, <i>моїх</i> сусідів.	Це кімната Тараса, Сергія, Олени, Галі, Олесі, Анастасії, <i>мого</i> старшого брата, <i>моєї</i> молодшої сестри, <i>моїх</i> батьків.

20. Прочитайте речення, зверніть увагу на вживання іменників у родовому відмінку на позначення власника предмета.

Телефон Андрія лежить у кишені. *Чий* телефон лежить у кишені?

Ручка Ольги лежить у сумці. *Чия* ручка лежить у сумці?

Чашка Марії стоїть на столі. *Чия* чашка стоїть на столі?

Пальто моєї матері висить у шафі. *Чие* пальто висить у шафі?

Книжки моїх батьків стоять на полиці. *Чії* книжки стоять на полиці?

21. Дайте відповіді на запитання, використовуйте слова в дужках.

1. Чия це кімната? (Ахмед і Джон) 2. Чий це олівець? (студентка) 3. Чия це тарілка? (Лідія) 4. Чий це журнал? (наш викладач) 5. Чий це капелюх? (Андрій) 6. Чие це місце? (моя подруга) 7. Чие це фото? (батько і мати) 8. Чії це речі? (мої сусіди) 9. Чий це комп'ютер? (наші друзі) 10. Чий це ліки? (наш дідусь) 11. Чия це парасолька? (ця жінка) 12. Чий це ноутбук? (мій товариш)

22. Напишіть речення за зразком. Слова в дужках ставте у потрібну форму.

Зразок: На столі (викладач) лежать журнал, ручки, підручник, папери.

– На столі викладача лежать журнал, ручки, підручник, папери.

1. На другому поверсі розташований кабінет (наш декан).
2. Я дивлюся альбом (мій товариш).
3. Ми бачили нові картини (цей відомий художник).
4. У цій кімнаті живе подруга (Андрій).
5. У гаражі стоїть машина (мої батьки).
6. На стіні висить фотографія (його подруга).

3. Ознака (*Який? Яка? Яке? Які?*)

- Це карта України. – *Яка* це карта?
- Це вулиця Репіна. – *Яка* це вулиця?
- Це підручник (з) математики. – *Який* це підручник?

23. Прочитайте речення, поставте питання до виділених слів.

1. Студенти *академії* вивчають різні предмети.
2. Ось комендант *гуртожитку №5*.
3. Декан *факультету* часто робить оголошення.
4. Викладач *групи* перевіряє домашнє завдання.
5. Бібліотека *нашого інституту* знаходиться на першому поверсі.
6. Магазин *взуття* знаходиться недалеко.
7. У розкладі занять є урок *математики*.
8. Я люблю книжки *цього письменника*.
9. Ми були на концерті *джазової музики*.
10. Операцію буде робити головний лікар *міської лікарні*.
11. Це університет *міського господарства*.
12. Моя сестра – учениця *десятого класу*.
13. Том – студент *підготовчого факультету*.
14. Дайте мені список *іноземних студентів*.

24. Слова у дужках поставте у правильну форму.

1. Париж – столиця ... (Франція).
2. Я люблю музику ... (сучасні композитори).
3. Ви знаєте, де знаходиться магазин ... (дитяча книга)?
4. Ось новий корпус ... (наш університет).
5. Це зупинка ... (п'ятий трамвай).
6. Іванко – учень ... (восьмий клас).
7. Це новий декан ... (наш факультет).
8. Вони відпочивають на березі ... (Чорне море).
9. Ввечері я йду на концерт ... (класична музика).
10. Де знаходиться театр ... (опера та балет)?

➤ **Запам'ятайте:** зошит, підручник, книга, заняття, урок, (контрольна, домашня) робота, завдання, іспит + з чого?

✓ 4. Порівняйте:

<i>Який?</i>	<i>Який? З чого?</i>
урок математики	= урок з математики
підручник фізики	= підручник з фізики
–	робота (іспит, зошит, завдання) з хімії

25. Дайте відповіді на питання за зразком.

А) Зразок: – *Це твоя газета? (Борис).*

– *Ні, це газета Бориса.*

1. Це твоє місце? (мій товариш)
2. Це твої речі? (мої сусіди)
3. Це твоя кімната? (моя молодша сестра Ліда)
4. Це ваша машина? (мої батьки)
5. Це твій підручник? (наша викладачка)
6. Це твоя машина? (наш професор)

Б) Зразок:

– *Які студенти були на екскурсії? (підготовчий факультет)*

– *На екскурсії були студенти підготовчого факультету.*

1. Який це магазин? (медична книга)
2. Які вірші ти любиш? (французькі поети)
3. Яку музику ти любиш? (цей композитор)
4. Яка це студентка? (наша група)
5. На яких вулицях ви гуляєте? (Харків)
6. Які це викладачі? (наша академія)
7. Який (З чого) у вас урок зараз? (українська мова)

5. Зверніть увагу: СКІЛЬКИ?**Скільки у вас братів і сестер (друзів і подруг, уроків, пар)?**

один брат, друг, урок	два (3, 4) бра <u>ти</u> , уро <u>ки</u> , але два дру <u>ги</u> (мн. друзі)	<p><i>скільки? 5, 6..., декілька, двоє, троє, ч^етверо, багáто, ма́ло...</i></p> <p>браті<u>в</u>, друзі<u>в</u>, урокі<u>в</u>, сестер<u>Ø</u>, подруг<u>Ø</u>, пар<u>Ø</u>, студенті<u>в</u>, вікон<u>Ø</u>, студенток<u>Ø</u>, книг<u>Ø</u>, штані<u>в</u>, ножиць<u>Ø</u> (Р.в. мн.)</p>
одна́ сестра́, подруга, па́ра	дві (3, 4) сестрі <u>в</u> , подруги <u>в</u> , па́ри	

26. Запитуйте один одного.

1. Скільки днів у тижні? 2. Скільки тижнів у місяці? 3. Скільки місяців у році? 4. Скільки днів у році? 5. Скільки тижнів у році? 6. Скільки пальців на руці? 7. Скільки у вас братів? 8. Скільки у вас сестер? 9. Скільки у вас друзів? 10. Скільки у вас подруг? 11. Скільки у вас сусідів? 12. Скільки у вашому гуртожитку поверхів? 13. Скільки годин ви спали сьогодні?

27. Подивіться навколо себе і дайте відповіді на питання.

1. Скільки студентів у вашій групі? 2. Скільки юнаків зараз у вашому класі? 3. Скільки дівчат зараз у вашому класі? 4. Скільки викладачів зараз у вашій аудиторії? 5. Скільки столів у вашій аудиторії? 6. Скільки підручників (олівців, словників, зошитів) лежить на вашому столі? 7. Скільки шаф стоїть у вашій аудиторії? 8. Скільки книжок лежить у шафі? 9. Скільки уроків у вашому розкладі сьогодні? 10. Скільки пар у вашому розкладі завтра? 11. Скільки уроків було у вашому розкладі вчора?

28. Прочитайте діалог. Складіть подібний діалог із вашим сусідом.

- Дивись, хто це на фото?
- Це мій старший брат Дмитро.
- Він красень! А скільки у тебе братів?
- У мене двоє братів – старший та молодший.
- А сестри у тебе є?
- Так, у мене чотири сестри-красуні.
- О, яка велика родина!
- Так, у мене велика і дружна родина.

29. А) Прочитайте мікротекст. Зверніть увагу на вживання числівників з іменниками.

Це група № 5. У нашій групі дев'ять іноземних студентів. Зараз в аудиторії всі студенти. Один студент з Йорданії, одна студентка з Марокко, два студенти з Туреччини, дві студентки з Китаю, три студенти з Алжиру. У групі № 6 десять студентів: чотири студенти з Африки та шість студенток з Азії.

Б) Скажіть, скільки студентів у вашій групі та звідки вони.

30. Напишіть за зразком.

Зразок: У нашій академії 5 (факультет).

– У нашій академії 5 факультетів.

1. У харківському метро 38 (станція).
2. У Ахмеда є 2 (брат) і 3 (сестра).
3. На нашому факультеті навчається 102 (студент).
4. В академії 4 (буфет).
5. Ми будемо складати 6 (екзамен).
6. В Харкові багато (університет, академія).
7. У мене мало (друг).
8. В Україні 26 (область).

31. Замість крапок поставте слова з правого стовпчика у правильну форму.

У нашій аудиторії одна ... , дві ...	дошка, шафа, стіл, стілець
вісім ..., шістнадцять	
У цьому будинку сім	
Я вивчаю українську мову три	
У нього є три ... і дві	
Ця книжка коштує 30	
Я був у Києві кілька	
Я читав цю книжку чотири	
Іспити будуть через п'ять	
У мене в гаманці 22 ... і 10	
Він живе у Харкові 2	рік

32. Дайте відповіді на питання.

Зразок: – Скільки поверхів у вашому гуртожитку (9).

– У нашому гуртожитку 9 поверхів.

1. Скільки годин ви спите? (8, 6)
2. Скільки годин ви працюєте? (6, 2)
3. Скільки днів ви були в Києві? (4, 1, 5)
4. Скільки місяців ви вивчаєте українську мову? (1, 2, 6)
5. Скільки днів ви хворіли? (1, 3, 5)
6. Скільки хвилин ви розмовляли по телефону? (2, 10)
7. Скільки років ви навчалися у школі? (10, 12)
8. Скільки років ви будете жити в Харкові? (1, 3, 6)
9. Скільки студентів зараз в аудиторії? (2, 4, 9)
10. Скільки столів у вашій аудиторії? (1, 4, 15)
11. Скільки сторінок у вашому підручнику? (118, 303)
12. Скільки іспитів у вас буде? (1, 4, 7)
13. Скільки пар у вас є сьогодні? (1, 3, кілька)
14. Скільки студентів живе в гуртожитку? (51, 90)
15. Скільки місць у цьому залі? (101, 124).

✓ Порівняйте:

<i>скільки? багато≠мало, кілограм, півтора кілограма, 300 грамів, тонна, пів тонни (1/2 тонни), літр, пів літра (1/2 літра), пакет тощо</i>	
бананів, огірків, яєць, помидорів, лимонів, цукерок, макаронів ...	хліба, солі, цукру, крупи, олії, масла, ковбаси, картоплі, капусти, цибулі, води, снігу, золота, срібла, вугілля ...
<i>Р.в. мн.</i>	<i>Р.в. од.</i>

33. Слова в дужках поставте у правильну форму (уважно стежте за числом іменників).

1. У мене багато (брати, сестри, друзі).
2. Друзі завжди купують багато (книжки, овочі, фрукти).
3. У цьому місті багато (парки, сади, вулиці, площі).
4. У нашій академії багато (аудиторії, кабінети, коридори, студенти, викладачі).
5. На цій вулиці мало (дерева, квіти, машини).
6. Скільки у тебе є (гроші, час, зошити)?
7. Мені подобається кілька (картини, портрети) цього художника.
8. Ми відпочиватимемо кілька (дні, тижні, години, хвилини).
9. У морській воді багато ... (сіль).
10. В Україні багато ... (залізо, вугілля).
11. У цьому році було багато ... (сніг, дощі).
12. У цьому районі декілька ... (спортивні клуби).

34. Утворіть словосполучення. Слова з правого стовпчика поставте у правильну форму.

Зразок: порція морозива, пакет морозива

пакет, пакунок, пляшка,
банка, пачка, мішок,
коробка, порція, шматок,
кілограм, літр

морозиво, картопля, вино, огірки,
сірники, цукерки, цукор, сало,
молоко, ковбаса, чай, сіль, макарони,
сигарети, хліб, піца, сік, цибуля.

35. Скажіть, що ви бачите у кухні – у холодильнику (у шафі, на столі, на полиці). Слова в дужках поставте у правильну форму.

1. У холодильнику лежить пів кілограма ... (шинка), триста грамів ... (сир), пачка ... (масло), десяток ... (яйце).
2. На столі стоїть пляшка ... (вино), поруч лежить коробка ... (шоколадні цукерки).
3. На полиці стоїть пачка ... (зелений чай) і бляшанка ... (бразильська кава).
4. У шафі лежить пачка ... (макарони), пакунок ... (рисова крупа).
5. На полиці лежить пакунок ... (серветки), декілька ... (лимон), півтора кілограма ... (банани).

36. Побудуйте діалоги за зразком.

Зразок: Овочевий відділ у магазині:

2 (кілограм, картопля), 1 (качан, капуста), 300 (грам, цибуля).

– Скажіть, будь ласка, у вас є картопля, капуста й цибуля?

– Так, є.

– Дайте, будь ласка, 2 кілограми картоплі, 1 качан капусти і 300 грамів цибулі.

– Будь ласка. З вас сорок сім гривень п'ятдесят копійок.

1. Фруктовий відділ у магазині: 1 (кілограм, банани), 3 (груша), 2 (лимон), 3 (апельсин). 130 (гривні).
2. Кондитерський відділ у магазині: 1 (плитка, шоколад), 1 (кілограм, цукерки). 135 (гривні).
3. Хлібний відділ у магазині: 1 (батон), 2 (кекс), 3 (лаваш). 71(гривні).
4. Молочний відділ у магазині: 2 (пакет, молоко), 1 (пакет, кефір), 1 (кілограм, кисломолочний сир). 255 (гривні).
5. Відділ товарів для дому: 3 (пачка, пральний порошок), 1 (шампунь), 2 (мило), 5 (рулон, туалетний папір). 343 (гривні).
6. Відділ одягу: 1 (тепла куртка), 2 (футболка), 5 (пара, шкарпетки). 1672 (гривні).
7. Відділ посуду: 4 (глибока тарілка, десертна тарілка), 5 (чашка), 5 (стакан), 3 (каструля), 1 (сковорода), 2 (ніж). 982 (гривні).

37. Читайте мікротекст. Слова в дужках ставте у правильну форму.

У нашому будинку 16 (поверх), 5 (під'їзд). У кожному під'їзді 2 (ліфт). На кожному поверсі, крім першого, 8 (квартира). На першому поверсі 2 (магазин).

Наша квартира знаходиться у другому під'їзді на п'ятому поверсі. У ній 5 (кімната), а також кухня, ванна і туалет. У квартирі 6 (вікно). 4 (вікно) виходять у двір, а 2 (вікно) – на тиху вулицю.

38. Прочитайте жарт. Скажіть, а скільки ж літер в українському алфавіті?

Вчителька запитує Сашка:

- Скільки літер в алфавіті?
- Сім, – відповідає школяр.
- Як це? Назви їх.
- А, Л, Ф, А, В, І, Т.

УРОК 15. РОДОВИЙ ВІДМІНОК (Ф-2). Напрямок. Час.

6. Напрямок

а) *Куди він іде (їде)? до + Р.в.* *Звідки він іде (їде)? з + Р.в.*

Він їде <i>до</i> ≠ <i>з/із/зі</i>	Києва	Амери <i>ки</i>
	Пекі <i>на</i>	Украї <i>ни</i>
	Китаю	Англі <i>ї</i>
	Тунісу	книгар <i>ні</i>
	магазину	лікар <i>ні</i>

✓ Порівняйте:

<i>Куди він іде (їде)?</i>	
Він їде у гуртожиток.	= Він їде до гуртожитку.
Він іде в лікарню.	= Він іде до лікарні.
Він іде на пошту	= Він іде до пошти.
<i>в/у/на + Зн.в.</i>	<i>до + Р.в.</i>

39. Виконайте вправу за зразком.

Зразок: Марина іде в театр.

– Марина іде до театру.

1. Студенти йдуть у музей.
2. Мати іде в супермаркет.
3. Том іде в Полтаву.
4. Ми йдемо в бібліотеку.
5. Завтра вони їдуть у Київ.
6. Ти йдеш у деканат?
7. Ви їдете в університет на метро?
8. Олена іде в столицю.
9. Максим іде ввечері в басейн.

✓ Зверніть увагу:	<i>з/із</i> або <i>зі</i> :
<i>з/із</i> дому, <i>з/із</i> півдня, <i>з/із</i> заходу !! Але: <i>зі</i> скелі, <i>зі</i> сходу	

б) До кого (≠ від кого) він іде (їде)? до + Р.в. ≠ від + Р.в

Він іде до (≠від) брата, лікаря, до (≠від) сестри, матері, до (≠від) Марії, до (≠від) друзів, подруг

40. Дайте позитивну відповідь на питання.

Зразок: Марина іде до брата?

– Так, Марина іде до брата.

1. Ви їдете до лікаря?
2. Ви їдете до хворого товариша?
3. Марина іде в гості до подруги?
4. Ти їдеш до своїх батьків?
5. Ти йдеш до свого приятеля?
6. У п'ятницю ви їдете до своїх друзів?
7. Він повертається від декана?
8. Ти йдеш від своєї подруги?
9. Максим іде від своїх приятелів?
10. Олена повертається від стоматолога?
11. Ти йдеш до себе додому?
12. Студенти повертаються до себе?

41. Закінчіть речення за зразком.

А) Зразок: Я йду ...

поліклініка, лікар.

– Я йду в поліклініку до лікаря

1. Тетяна іде деканат, інспектор
2. Після уроку ми йдемо лабораторія, професор
3. На канікулах він іде Київ, друзі

Б) Зразок: Я йду поліклініка, лікар.

– Я йду з поліклініки від лікаря.

1. Максим повертається лікарня, лікарка
2. Вони йдуть університет, викладач
3. Ніна повертається Одеса, подруга
4. Він їде батьківщина, батьки

42. Прочитайте речення. Зверніть увагу на нові дієслова руху.

<i>Раніше, вчора</i>	<i>Зараз, сьогодні</i>	<i>Потім, завтра</i>
<i>ходіти</i>	<i>іти</i>	<i>піти</i>
Учора я <i>ходив</i> до лікарні.	Я <i>йду</i> до лікарні.	Завтра я <i>пиду</i> до лікарні.
Куди ти <i>ходив</i> учора?	Куди ти <i>йдеш</i> ?	Куди ти <i>підеш</i> завтра?
Учора ввечері він <i>ходив</i> до театру.	Зараз він <i>іде</i> до парку.	Завтра він <i>підє</i> до басейну.
Ми <i>ходили</i> до друзів.	Ми <i>йдемо</i> до друзів.	Ми <i>підємо</i> до друзів.
Куди ви <i>ходили</i> у неділю?	Куди ви <i>йдете</i> ?	Куди ви <i>підете</i> після уроку?
Учора вони <i>ходили</i> до лікаря.	Вони <i>йдуть</i> до лікаря.	Завтра вони <i>підуть</i> до лікаря.
<i>Куди / До кого ти йдеш (ходив, підеш)?</i>		

43. Замість крапок поставте потрібне дієслово *йти, ходити, піти*.

1. Учора мій друг ... до лікаря.
2. Вранці студенти ... до академії.
3. Позавчора ми ... в музей.
4. Завтра Марія ... в басейн.
5. Куди ти ... учора ввечері?
6. У суботу дівчата ... на концерт.
7. Після уроку вони ... до декана.
8. У четвер Том ... до професора.
9. Післязавтра Ганна ... до бібліотеки.
10. Куди ви зараз ...?

✓ Порівняйте:

<i>ходив куди? до кого?</i>	<i>був де? у кого?</i>
Учора я <i>ходив</i> у лікарню.	Учора я <i>був</i> у лікарні.
<i>ходив в/у/на + зн.в. =</i>	<i>був в/у/на + м.в.</i>
Ганна <i>ходила</i> до бібліотеки.	Ганна <i>була</i> в бібліотеці.
<i>ходив до + Р.в. =</i>	<i>був в/у/на + М.в.</i>
Ми <i>ходили</i> до друзів.	Ми <i>були</i> у друзів.
<i>ходив до + Р.в. =</i>	<i>був у + Р.в.</i>

44. Дайте відповіді на питання, слова з правого стовпчика поставте у правильну форму.

1. Куди Том ходив у суботу?	його українські друзі
2. Де Максим був учора?	його батьки
3. Куди викладачка ходила після уроку?	іноземний деканат
наш декан
4. Де Марина була в неділю?	шкільна подруга
5. Куди ви ходили позавчора?	ресторан
6. Де були ваші друзі?	поліклініка, лікар
7. Куди ти ходив?	він
8. Де ти була?	вона

45. Прочитайте речення. Зверніть увагу на нові дієслова руху.

<i>Раніше, вчора</i>	<i>Зараз, сьогодні</i>	<i>Потім, завтра</i>
<i>їздити</i>	<i>їхати</i>	<i>поїхати</i>
Учора я <i>їздив</i> до лікарні.	Я <i>їду</i> до лікарні.	Завтра я <i>поїду</i> до лікарні.
Куди ти <i>їздив</i> учора?	Куди ти <i>їдеши</i> ?	Куди ти <i>поїдеши</i> завтра?
Учора ввечері він <i>їздив</i> до друзів.	Зараз він <i>їде</i> до друзів.	Завтра він <i>поїде</i> до друзів.
Ми <i>їздили</i> до своїх батьків.	Ми <i>їдемо</i> до своїх батьків.	Ми <i>поїдемо</i> до своїх батьків.
Куди ви <i>їздили</i> у неділю?	Куди ви <i>їдете</i> ?	Куди ви <i>поїдете</i> після уроку?
Учора вони <i>їздили</i> до банку.	Вони <i>їдуть</i> до банку.	Завтра вони <i>поїдуть</i> у банк.
<i>Куди / До кого ти їдеши (їздив, поїдеши)?</i>		

46. Замість крапок поставте потрібне дієслово *їхати, їздити, поїхати*.

1. У вихідні я ... до столиці. 2. Вранці студенти ... до академії.
3. Позавчора ми ... в музей. 4. Завтра Марія ... в басейн. 5. Куди ти ... вчора ввечері? 6. У суботу дівчата ... на концерт. 7. Після уроку вони ... у театр. 8. У середу Антон ... до дідуся. 9. Післязавтра Ганна ... до бібліотеки. 10. Куди ви зараз ...?

✓ Порівняйте:

<i>їздив куди? до кого?</i>	<i>був де? у кого?</i>
Учора я <i>їздив</i> у лікарню.	Учора я <i>був</i> у лікарні.
<i>їздив в/у/на + Зн.в.</i> =	<i>був в/у/на +М.в.</i>
Ганна <i>їздила</i> до бібліотеки.	Ганна <i>була</i> в бібліотеці.
<i>їздив до + Р.в.</i> =	<i>був в/у/на +М.в.</i>
Ми <i>їздили</i> до друзів.	Ми <i>були</i> у друзів.
<i>їздив до + Р.в.</i> =	<i>був у +Р.в.</i>

47. Дайте відповіді на питання, слова з правого стовпчика поставте у правильну форму.

1. Куди ви їздили у суботу?	наша подруга
2. Де ти був учора?	моя/своя бабуся
3. Куди Максим їздив після обіду?	стоматологічна клініка
4. Де Марина була в неділю?	Київ, подруга
5. Куди вони їздили недавно?	Крим, Ялта
6. Де були ваші друзі?	Запоріжжя
7. Куди ти їздив?	вони
8. Де ти була?	викладач
9. Куди ви скоро поїдете?	Батьківщина
10. Де ви відпочиватимете?	Чорне море
11. Куди батьки їздили влітку?	Азовське море
12. Де були подруги у п'ятницю?	дискотека, однокласники

✓ **Порівняйте:**

<i>Куди? До кого?</i>	<i>Де? У кого?</i>	<i>Звідки? Від кого?</i>
в/у кабінет до кабінету до професора	в/у кабінеті у професора	з кабінету від професора

48. Читайте речення, задавайте питання до підкреслених слів.

1. Ненсі йде до деканату. 2. Студенти йдуть до музею. 3. Я вчора ходив на стадіон дивитися футбол. 4. Сьогодні Амір іде до книгарні. 5. Я і моя подруга ходили ввечері до кав'ярні. 6. Анна скоро поїде до Франції. 7. Він уже ходив до магазину. 8. Завтра Сергій поїде до Києва до матері. 9. Вчора я пізно повернувся з гуртожитку від друга. 10. Завтра Марта піде до поліклініки до лікаря.

49. Дайте відповіді на питання за зразком.

А) *Зразок: – Ахмеде, куди ти йдеш?**– Я йду до магазину.*

1. Наталко, куди ти ходила вчора? (академія) 2. Куди їде студент сьогодні? (Полтава) 3. Куди йдуть друзі після уроку? (їдальня) 4. Куди ти їздив у середу? (басейн) 5. Куди йде викладач? (кафедра) 6. Куди ти ходив сьогодні? (кав'ярня) 7. Куди він їде зараз? (супермаркет) 8. Куди ти ходив у неділю? (ринок) 9. Куди він скоро поїде? (батьківщина).

Б) *Зразок: – Звідки йде студент?**– Студент йде з лікарні.*

1. Звідки йде викладач? (деканат) 2. Аміре, звідки ти йдеш? (лікарня). 3. Звідки йде батько? (стадіон, футбол) 4. Звідки повертається дівчинка? (прогулянка, парк) 5. Звідки їде студент? (академія, іспит) 6. Звідки йде студентка? (університет, екзамен) 7. Звідки йдуть друзі? (дискотека).

50. Поставте питання за зразком.

А) Зразок: Брат скоро поїде на Батьківщину.

– Куди поїде брат?

1. Викладач ходив до деканату.
2. Друг поїде до гуртожитку.
3. Дівчина ходила до академії.
4. Хлопці їздили на стадіон.
5. Студенти йдуть до бібліотеки.
6. Подруга їздила до Англії.
7. Ахмед їздив на пошту.

Б) Зразок: Мати повертається з ринку.

– Звідки повертається мати?

1. Сестра повертається з книгарні.
2. Бабуся повертається з Києва.
3. Студенти повертаються з екскурсії.
4. Батько повертається з Китаю.
5. Марта повертається з аптеки.
6. Я повертаюсь з Одеси в суботу.

51. Дайте відповіді на питання за зразком.

Зразок: – До кого ти йдеш (їдеш)? (друг)

– Я йду до друга.

– Від кого ти йдеш (їдеш)? (сестра)

– Я йду від сестри.

1. До кого студент іде зараз? (декан)
2. До кого ти ходив вчора? (лікар)
3. Від кого їде Ненсі? (шкільна подруга)
4. Від кого ви йдете? (батьки)
5. Від кого Ахмед повертається? (дідусь)
6. До кого іде студентка? (викладач)
7. До кого їздила мати? (бабуся).

52. Дайте відповіді на питання, ставте слова в дужках у правильну форму. Вживайте сполучники *в/у, на, до, з, від*.

Зразок: Куди іде твій сусід? (спортзал, пошта)

Мій сусід іде в спортзал, на пошту.

1. Куди іде твій батько? (завод, банк, майстерня)
2. Звідки повертається ваш брат? (фабрика, лабораторія, магазин)
3. Куди ходила ваша молодша сестра? (музична школа)
4. Звідки йдуть діти? (сад, парк, вулиця)
5. Куди ходили студенти? (аудиторія, урок, лекція)
6. Куди їздив друг? (Україна, південь)
7. Куди мати ходила? (магазин, кіоск, супермаркет, ринок)
8. Куди підуть студенти після уроку? (гуртожиток, кімната № 20)
9. Куди Сергій ходив дивитися футбол? (стадіон)
10. Звідки їде Марта? (Англія, Лондон)
11. Куди ти поїдеш відпочивати? (столиця, батьківщина, Америка, Азія)
12. Куди йде викладач? (академія, аудиторія № 15).

53. Закінчіть речення.

Зразок: Київ – столиця України. Завтра я їду

Київ – столиця України. Завтра я їду до Києва.

1. Це районна бібліотека. Амін іде з
2. Це архітектурний деканат. Студенти ходили
3. Ось стоматологічна лікарня. Моя мати завтра піде
4. Ось міська їдальня. На перерві ми ходили
5. Ось медичний університет. Наталка їздила
6. Це комп'ютерний клас. Студенти йдуть
7. Це ощадний банк. Завтра сестра піде
8. Туреччина – моя батьківщина. На канікулах я поїду
9. Ось драматичний театр. Недавно ми ходили
10. Це історичний музей. На вихідних ми ходили
11. Ось студентська поліклініка. Після уроків я ходив

✓ Зверніть увагу:	Їхати як? / на чому? (М.в.)
<i>Як (На чому) ти їдеш до академії?</i>	<i>Я їду до академії на автобусі №3 або на трамваї №5.</i>
<i>Як (На чому) вона їде на ринок?</i>	<i>Вона їде на ринок на тролейбусі, а потім на метро.</i>
<i>Як (На чому) він повертатиметься на батьківщину?</i>	<i>Він повертатиметься на Батьківщину на літаку.</i>

54. Прочитайте діалоги, зверніть увагу на вживання дієслів руху.

1)

- Марто, куди ти їдеш?
- Я їду до академії.
- Ти поїдеш на метро?
- Ні, я не люблю метро. Я поїду на трамваї.
- А до кого ти їдеш?
- До декана.

3)

- Саламе, звідки ти їдеш?
- Я їду з Одеси.
- Від кого ти їдеш?
- Від брата.
- Ти їздив на автобусі?
- Ні, я їздив на потязі.

5)

- Ахмеде, куди ти їздив учора?
- Я їздив до деканату.
- До кого ти їздив?
- До інспектора.

2)

- Сашко, куди ти йдеш?
- Я йду до гуртожитку.
- До кого ти йдеш?
- До свого нового товариша.
- До Ахмеда?
- Так, до нього.

4)

- Куди ти їздив минулого тижня?
- Я їздив до старшого брата в Київ.
- Ти їздив на потязі?
- Так, на експресі.

6)

- Ганно, куди ти ходила вчора?
- Я ходила до лікарні.
- До кого ти ходила?
- До своєї шкільної подруги.

55. Прочитайте текст. Поставте питання до підкреслених слів і визначте їхній відмінок.

Вихідний день

Сьогодні субота. Я не йду до академії і буду відпочивати цілий день.

Спочатку я поїду на ринок. Там я купуватиму овочі: картоплю, моркву, цибулю, капусту, та фрукти: яблука, груші, апельсини, лимони, банани.

Потім я піду до супермаркету. Він знаходиться неподалік. Там я буду купувати хліб, масло, молоко, цукерки, чай, каву, макарони, сік, цукор.

Сьогодні особливий день, у мене буде гість – мій старий друг Амін. Він із Сирії. Там живуть і мої батьки. Зараз він живе й навчається в Києві. У Харкові він буде всі вихідні. Спочатку ми будемо разом обідати, а потім поїдемо до земляків. Ми будемо гуляти в парку та їсти морозиво. Будемо грати в футбол на стадіоні. Увечері я та Амін підемо в кінотеатр. Ми дуже любимо дивитися фільми разом. Потім ми поїдемо до гуртожитку й будемо відпочивати.

Завтра неділя, і не треба поспішати на заняття. У неділю ми поїдемо до музею, потім поїдемо обідати до друга, а ввечері підемо до клубу. У клубі буде дискотека. Ми з друзями будемо танцювати на танцювальній площадці. Потім ми поїдемо до товариша й будемо відпочивати.

6.3 Родовий відмінок на позначення часу (коли?)

<i>під час</i>	війни, уроку, канікул
<i>після</i>	зустрічі, фільма, зборів
<i>до</i>	обіду, екскурсії
<i>протягом</i>	місяця, року
<i>від ... до...</i>	ранку ... вечора
<i>з ... до...</i>	першої години ... другої
<i>минулого</i>	року, місяця, тижня
<i>цього</i>	
<i>наступного</i>	

Першого жовтня 2025 (дві тисячі двадцять п'ятого) року.

56. Прочитайте речення, зверніть увагу на вживання прийменників.

Під час іспитів студенти не можуть дивитися у підручники?

Коли студенти не можуть дивитися у підручники.

Після заняття студенти пішли до бібліотеки.

Коли студенти пішли до бібліотеки?

До диктанту студенти повторювали нові слова.

Коли студенти повторювали нові слова?

Від ранку до вечора він працював.

Коли він працював?

Протягом року іноземні студенти будуть вивчати українську мову.

Коли іноземні студенти будуть вивчати українську?

57. Задайте питання до виділених слів.

Зразок: *Увечері мій сусід іде в спортзал.*

Коли твій сусід іде в спортзал?

1. Під час екскурсії ми бачили багато цікавого й нового.
2. До екскурсії ми ходили в кав'ярню та в їдальню.
3. Після обіду друзі ходили до парку та в сад.
4. Під час канікул студенти поїдуть до Карпат.
5. Вона з ранку до вечора слухає музику.
6. Минулого тижня Імад був у батьків.
7. Наступного місяця я поїду до своєї бабусі.
8. Під час уроку викладачка пояснює нову граматику.
9. Після зборів ми поїхали до гуртожитку.
10. Від сьомої до десятої ранку Ганна прибирала кімнату.
11. Цього року я не поїду на канікули додому.
12. Минулого тижня на вулиці було дуже холодно.
13. Від дванадцятої до першої години в нашій бібліотеці перерва.
14. Після обіду мій дідусь любить спати.
15. Мій день народження сімнадцятого січня.
16. Я житиму в Харкові протягом року.

✓ **Порівняйте:**

Коли?	
<i>День (в/у+Зн.в.)</i>	<i>День, дата (Р.в.)</i>
У нас буде фізика <i>в середу</i> .	<i>Наступної середи</i> у нас буде фізика.
У нас будуть іспити <i>в січні</i> .	<i>Третього січня</i> у нас буде іспит.
<i>Тиждень, місяць, рік (в/у+Зн.в.)</i>	<i>Тиждень, місяць, рік (Р.в.)</i>
Ми їздили до Києва <i>у вересні</i> .	Ми їздили до Києва <i>минулого вересня</i> .
<i>У 2025 році</i> я закінчую навчання.	<i>Наступного року</i> я закінчую навчання.

58. Дайте повні відповіді на питання.

1. Що ви робили під час канікул/екскурсії/перерви?
2. Що ви робили в неділю після сніданку/обіду/вечері?
3. Що ви робили до іспиту/занять?
4. Що ви робили вчора від ранку до вечора?
5. Що ви робили в суботу від дев'ятої до другої години?
6. Що ви робили цього тижня?
7. Де ви були минулої суботи?
8. Де ви жили минулого року?
9. Де ви будете вчитися наступного року?
10. Що ви робитимете наступної неділі?

59. Слова в дужках поставте у правильну форму. Якщо треба, використайте потрібний прийменник *у, до, від, після, під час*.

1. Ми ходили на кафедру (цей новий викладач).
2. (цей відомий письменник) є нова книжка.
3. (арабський студент) є словник.
4. Ми ходили (хвора дівчина).
5. (його молодша сестра) є маленьке цуценя.
6. У неділю я поїду (моя/своя кохана дівчина).
7. Вони ходили в гуртожиток (українські друзі).
8. (іноземні студенти) є сьогодні іспит?
9. (твої молодші сестри) є багато іграшок?

10. (минула субота) ми були у театрі.
11. (перша пара) студенти писали твір.
12. Сьогодні ... (урок) ... (ми) буде екскурсія.
13. Ми підемо ... (музей) (наступний понеділок).
14. Я повертаюся (моє/своє рідне місто) (наступний рік).
15. (двадцять перше січня, наступний рік) у нас буде важливий іспит.

➤ **Запам'ятайте:** *щоранку, щодня, щовечора, щогодини, щохвилини, щомісяця, щотіжня, щорóку*

60. Заповніть пропуски у таблиці.

Щодня́ = ко́жного дня́	Щора́нку = ко́жного ра́нку
Щове́чора = ...	Щоно́чі = ...
Щогоди́ни = ...	Щохвилі́ни = ...
Щоми́сяця = ...	Щосекúнди = ...
Щорóку = ...	Щоті́жня = ...
Щопонеді́лка = ...	Щосере́ді = ...
Щочетверга́ = ...	Щосубóти = ...
Щоп'ятниці́ = ...	Щоне́ділі = ...

61. Замініть підкреслені словосполучення синонімами.

Зразок: Кожного вівторка у мене тренування.

– Щовівторка у мене тренування.

1. Кожної суботи я отримую повідомлення від батьків.
2. Кожної середи та п'ятниці у нас є фізика.
3. Кожного вечора я дивлюсь телевізор.
4. Кожного ранку він робить гімнастику.
5. Кожного літа ми їздили в село до бабусі.
6. Кожного місяця я отримую гроші від батька.

62. Прочитайте мікротекст. Розкажіть, який ви маєте розклад щопонеділка, щовівторка, щосереді тощо.

Розклад

Щодня у нас є заняття на підготовчому факультеті. Кожного дня ми маємо три або чотири пари. Пара – це два уроки. У школі урок триває 45 (сорок п'ять) хвилин. Пара в університеті на підготовчому факультеті триває 90 (дев'яносто) хвилин. Перша пара починається о 8 (восьмій) годині 30 (тридцять) хвилин. Після першої пари ми маємо маленьку перерву. Маленька перерва триває 10 (десять) хвилин. Після цього у нас є друга пара. Потім ми маємо велику перерву. Вона триває 30 (тридцять) хвилин. Після великої перерви у нас є третя пара. Три пари закінчуються о 14 (чотирнадцятій) годині 10 (десять) хвилин. Іноді є ще й четверта пара. Вона починається о 14 (чотирнадцятій) годині 20 (двадцять хвилин) і закінчується о 15 (п'ятнадцятій) годині 55 (п'ятдесят п'ять) хвилин. Потім ми йдемо додому. Ось так і закінчується наш робочий день.

63. Дайте відповіді на питання.

1. До якого музею ви ходили в суботу? (історичний)
2. З якого вокзалу іде потяг до Києва? (південний)
3. До якої поліклініки ходила Марія? (студентська)
4. До якої подруги ти підеш завтра? (українська)
5. До якого театру ходила твоя сестра? (оперний)
6. З якої країни Амін? (східна)
7. До якого клубу поїдуть дівчата? (танцювальний)
8. Коли ви поїдете до Києва? (наступний рік)
9. Коли у нас буде іспит? (наступний місяць)
10. Коли ти бачив Тома? (минула п'ятниця)
11. Коли ти будеш повертатися на батьківщину? (наступна неділя)
12. Коли він ходив до лікаря? (минулий четвер)
13. Коли ти вступив до університету? (минулий рік)

64. А) Прочитайте текст. Зверніть увагу на узгодження іменників та числівників. Поясніть уживання родового відмінка.

Харківський метрополітен

Харків – велике місто. У ньому дуже зручний громадський транспорт – автобуси, тролейбуси, маршрутки і, звісно, метро.

Харківське метро працює з 23 (двадцять третього) серпня 1975 (тисяча дев'ятсот сімдесят п'ятого) року. Майже 50 років тому працювали тільки 8 станцій Холодногірської лінії. А зараз у Харкові працюють 3 лінії метрополітену – Холодногірсько-Заводська (13 станцій), Салтівська (8 станцій) та Олексіївська (9 станцій). Загалом Харківське метро має 30 станцій та довжину 38 кілометрів.

Мінімальний інтервал руху потягів у метро в «години пік» (від сьомої до дев'ятої години ранку) – 2 хвилини 30 секунд або 3 хвилини.

Станції метрополітену працюють від шостої години ранку до дванадцятої години ночі. Від однієї станції до іншої потяг їде півтори – дві хвилини.

Середня швидкість потягів – 60 кілометрів на годину. Середня температура повітря в метро – 16–20 градусів протягом усього року. Тому метро дуже надійний, швидкий та зручний вид транспорту. Сьогодні харків'яни не уявляють свого життя без метрополітену.

Б) Дайте відповіді на питання.

1. Які види транспорту є в Харкові? А у вашому рідному місті?
2. Вам подобається харківське метро? Чому?
3. Назвіть станції харківського метро.
4. Яка станція метро знаходиться недалеко від гуртожитку?
5. Назвіть Ваш маршрут від гуртожитку до університету.
6. Який ваш улюблений вид транспорту? Чому?
7. У вас є машина? Чому?
8. Назвіть професії людей, які працюють на транспорті.

МОДУЛЬ 7

УРОК 16. ДАВАЛЬНИЙ ВІДМІНОК (Ф-3). Адресат.

Давальний відмінок на позначення адресата (кому?)

Кому він написав листа?	ч.р.	-у(-ові/-еві) -ю(-еві/-єві)
Він написав листа	}	Брату, батькові
		Сергію, Андрієві
	ж.р.	-і/-ї сестрі, Олені, Марії
	мн.	-ам/-ям батькам, друзям

Чергування:

✓ Зверніть увагу!	викладач – викладачу(еві)	дочка – дочці
	директор – директору(ові)	подруга – подрузі
	лікар – лікарю(еві)	Солоха – Солосі
	герой – герою(єві)	

➤ Запам'ятайте: *матері*

1. Запишіть дієслова, що керують давальним відмінком (кому?).

Значення незнайомих дієслів подивіться у словнику.

Давати, віддавати, дарувати, допомагати, купувати, показувати, співати, говорити, казати, телефонувати, дзвонити, розповідати, пояснювати, відповідати, готувати, надсилати, читати, писати, викладати, вибирати, радити, обіцяти, дозволяти, забороняти, принести, дякувати.

2. Читайте речення, задавайте питання до підкреслених слів.

1. Скоро Новий рік. Я завжди купую подарунки брату, сестрі, батькам і друзям.

2. Батько завжди дарує мамі на день народження червоні троянди.

3. На День учителя студенти приносять викладачам квіти.
4. На день народження діти готують батькові сюрприз.
5. Я телефоную батькам щотижня.
6. Сергій пише друзям листи майже щодня.
7. Викладач пояснює студентам нову тему.
8. Бабуся завжди розповідає дітям цікаві казки.
9. Учора Максим показував Ганні свої фотографії.
10. Майже щосуботи він надсилає сестрі повідомлення.
11. Марина допомагає подрузі писати твір.
12. Студенти відповідають професору на іспиті.
13. Професор викладає студентам математику.

3. Відповідайте на питання, слова в дужках ставте у давальний відмінок.

1. Кому ви часто пишете листи? (батько й мати)
2. Кому ви розповідаєте свої новини? (друг)
3. Кому студенти відповідають на уроці? (викладачка)
4. Кому ви показуєте своє місто? (друзі)
5. Кому викладач пояснює завдання? (Антон та Сергій)
6. Кому викладач радить багато працювати? (Надія та Максим)
7. Кому ви купуєте подарунок? (подруга)
8. Кому ви давали свій словник? (Ганна Петрівна)
9. Кому ви телефонували вчора? (дядько)
10. Кому ви купуєте квитки у театр? (Том і Наталка).

✓ Зверніть увагу:	радити обіцяти допомагати дозволяти забороняти	+ інф.
<i>Я обіцяв <u>батькам</u> добре вчитися. Лікар не дозволяє <u>батьку</u> палити.</i>		

4. Дайте відповіді на питання.

1. Кому ви обіцяли часто писати?
2. Кому ви обіцяли добре вчитися?
3. Кому Олена допомагає вивчати українську мову?
4. Кому ваша сестра допомагає готувати обід?
5. Кому Том допомагає прибирати?
6. Кому лікар не дозволяє палити?
7. Кому батько забороняє пити пиво?
8. Кому викладач не дозволяє запізнюватись?
9. Кому ви радите дивитися новини?
10. Кому директор радить не запізнюватись на роботу?

	я	мені
	ти	тобі
	він / воно	йому
➤ Запам'ятайте:	вона	їй
Кому?	ми	нам
	ви	вам
	вони	їм
	себе	собі

5. Замість крапок напишіть займенники у правильній формі.

1. Сергій знає, що сьогодні будуть збори? Ти говорив ... про це?
2. Ганна йде на виставку? Ти телефонував ... ?
3. Батьки знають про твої справи? Ти писав ... про це?
4. Друзі знають, де ти живеш? Ти давав ... свою адресу?
5. Це мій друг. Я розповідаю ... про своє навчання.
6. Це наша викладачка. Щодня ми показуємо ... наше домашнє завдання.
7. Ми вивчаємо українську мову. Щодня викладач пояснює ... граматику.
8. Ви вивчаєте фізику? Хто допомагає ...?
9. Ти вже знаєш про екскурсію? Хто ... про це казав?
10. Антон завжди купує ... (себе) у кав'ярні тістечко.

*6. Прочитайте жарти. Зверніть увагу на вживання давального відмінка.

1)

- Ось тобі десять цукерок, – каже бабуся Тарасику. – Але сам не їж – дай половину братові.
- Добре, бабуся?
- То скільки ти йому будеш давати?
- Три.
- Три? Ти ще не вмієш рахувати?
- Ні, бабуся, я вже вмію, але мій брат іще не вміє...

2)

- Бабуся, а чому ти цукерок собі не купуєш?
- Ох, онучку, в мене вже зубів немає для них.
- То нічого! У мене ж є.

2. Скільки **вам/тобі** (кому?) років?

<i>Кому?</i>	<i>Скільки років?</i>
мені	
тобі	один, 21, 31... <i>рік</i>
йому	
їй	два, 22, 32... три, 23, 33, <i>роки</i>
нам	чотири, 24, 34...
вам	5, 6, 25, 26..., багато, кілька <i>років</i>
їм	

7. Закінчіть речення.

Мені 20 <i>років</i> .	Йому 17	Матері 51
Брату 33	Їй	Батькові скоро 60
Михайлові 12	Галині 25	Сестрі 18
Дитині 2	Олені 23	Викладачеві 44

8. Прочитайте мікротексти. Доповніть пропущену інформацію.

Зразок: Мене звать Імад. ... 20

– Мене звать Імад. Мені 20 років.

1. Це мій старший брат Мухамед. ... 25
2. Це його наречена Мунія. Через місяць ... буде 23
3. Це моя старша сестра Рая. Скоро ... буде 28
4. А це її дочка Лейла. У січні ... буде 3
5. Це мій батько, він уже на пенсії. ... 62
6. Це моя мати, вона ще молода жінка, ... 48
7. Це мої молодші брати Самір і Джаміль. Вони близнюки. ... 12
8. Ось фотографія моєї родини. Я тут зовсім малий. ... було тоді лише 5
Ось мій дідусь. Він був тоді ще живий. ... тут 71 А це моя бабуся,
зараз ... 80 ... , а тоді ... було 65

Зверніть увагу:

Ч. р.	– <i>Якому</i> студенту ви допомагаєте? – <i>Цьому</i> (моєму, вашому) новому студенту.	<i>-ому/</i> <i>-єму</i>	<i>-у/-ю</i>
С. р.	– <i>Якому</i> хлоп'яті ви допомагаєте? – <i>Цьому</i> (моєму, вашому) хлоп'яті.		<i>-еві/</i> <i>-єві</i> <i>-яті</i>
Ж. р.	– <i>Якій</i> студентці ви допомагаєте? – <i>Цій</i> (моїй, вашій) новій студентці.	<i>-ій/ -їй</i>	<i>-і/-ї</i>
Мн.	– <i>Яким</i> студентам ви допомагаєте? – <i>Цим</i> (моїм, вашим) новим студентам.	<i>-им/</i> <i>-ім/</i> <i>-їм</i>	<i>-ам/</i> <i>-ям</i>

9. Дайте відповіді на питання, вживайте інформацію в дужках.

1. Якому викладачеві ви відповідали? (цей новий)
2. Якому письменнику ви телефонуєте? (цей відомий)
3. Якому студентові викладач пояснює правило? (цей арабський)
4. Якій дівчині лікар робить операцію? (ця хвора)

5. Якій сестрі він купує подарунок? (молодша)
6. Якій дівчині ви даруєте квіти? (кохана)
7. Яким друзям вони надсилають повідомлення? (українські)
8. Яким студентам читає лекцію цей професор? (іноземні)
9. Яким сестрам ти вибираєш подарунки? (мої молодші)
10. Якому сину батько забороняє грати у комп'ютерні ігри? (свій молодший)

10. Закінчіть речення. Слова з правого стовпчика поставте у правильну форму. Якщо можливо, використайте займенник *свій* (*своя, своє, свої*).

1. Викладач дає книжки	цей студент і ця студентка
2. Я показую фото	наш викладач
3. Юрко телефонує	його батьки та його сестра
4. Він часто пише листи	його родина та його друзі
5. Декан говорив про іспити	іноземні студенти
6. Я пишу листа	мої друзі, мої сусіди
7. Мати читає казки	її маленька дочка
8. Де ти купуєш ... одяг?	себе
9. Викладач пояснює	я нову тему

11. Прочитайте жарти. Поясніть вживання давального відмінка.

1)

- Скільки тобі років, Іванку?
- Сім.
- Невже? Минулого року тобі було тільки три.
- Минулого – три, цього року – чотири, а разом – сім.

2)

- Галинко, тобі скільки років? – спитав Гриць.
- Поки що п'ять, – відповіла дівчинка, – але казала мама, якщо я буду слухняною і добре їстиму, то в наступному році мені обов'язково буде шість.

3)

- Скільки років твоїй сестрі?
- Скоро вісім, а поки три.

4)

- А скільки років твоєму дідусеві?
- Я не знаю, але він у нас уже дуже давно.

3. Кому? + подобатися, даватися, хотітися, здаватися
 подобатися Мені (батьку, матері) *подобається*
 наш новий будинок.

даватися Їм (Жаку, Марії) добре *даються*
 мови.

➤ **Запам'ятайте:**

хотітися Йому (Антону, Ганні) *хочеться* їсти.

здаватися Їй (нам, викладачеві) *здається*, що
 він не дуже добре вчиться.

12. Замість крапок напишіть дієслова *подобатися, хотітися, здаватися* і *даватися* у правильній формі.

1. Коли я був маленький, мені ... слухати казки.
2. Уже дуже пізно, тому мені дуже ... спати.
3. Він не снідав сьогодні, тому зараз йому дуже ... їсти.
4. Мені ..., що цей актор скоро буде мати великий успіх.
5. Наш викладач вважає, що мені погано ... фізика і математика.
6. На вулиці дуже жарко, нам ... пити.
7. Батьку ..., що син надто багато грає на комп'ютері.
8. Нашому викладачеві ..., що ми добре відповідаємо сьогодні.
9. Йому завжди непогано ... іноземні мови.

УРОК 17. ДАВАЛЬНИЙ ВІДМІНОК (Ф-3). Стан особи

4. Кому? + Як? (Фізичний або емоційний стан)	
➤ Запам'ятайте:	<p>Дівчині <i>погано / страшно / зле.</i> <i>Мені жарко ≠ холодно.</i> <i>Антоніві важко = тяжко.</i> <i>Марії весело ≠ сумно.</i> <i>Тобі цікаво?</i></p>
5. Кому? + Як? (Ставлення до дії (предмета, особи))	
➤ Запам'ятайте:	<p><i>Мені / йому шкода / жаль дитини</i> <i>цікаво дізнатися про це</i> <i>зрозумілі ваші думки</i> <i>важко вчитися</i></p>

13. Висловіть протилежну думку.

Зразок: – Я думаю, що Тому легко вивчати іноземні мови.

– Ні, мені здається, що йому важко вивчати іноземні мови.

1. Я вважаю, що Марині важко вивчати математику.
2. Я думаю, що вам буде цікаво на концерті.
3. Я вважаю, що студентам було не цікаво у музеї.
4. Я думаю, що Сашку було приємно нас бачити.
5. Я думаю, що дитині жарко.
6. Я вважаю, що студентам усе зрозуміло.
7. Я думаю, що Мунії було сумно на святі.

6. Давальний відмінок + модальні слова

<i>Кому?</i>	<i>можна ≠ не можна, треба, потрібно, слід, необхідно</i>	<i>+ інф.</i>
<p><i>Йому</i> слід відпочивати. <i>Мені</i> треба йти. <i>Йй</i> не можна палити.</p>		

14. Побудуйте речення за зразком. Слова з правого стовпчика поставте у правильну форму (Ф-3).

Зразок: – ... треба багато працювати. він

– Йому треба багато працювати.

1. ... треба багато спати й відпочивати.	вони
2. ... треба гуляти щодня.	діти
3. ... неможна палити.	спортсмени
4. ... неможна запізнюватися на заняття.	студенти
5. Можна ... робити гімнастику?	я
6. ... слід слухати батьків.	вона
7. Можна ... іди додому.	Ми
8. ... треба виконати вправу.	учень
9. ... необхідно їсти фрукти.	ти

15. Дайте пораду за зразком.

Зразок: – Марина дуже багато працює.

– Їй треба відпочивати.

1. Олена хоче отримувати добрі оцінки.
2. Том хоче вивчати українську мову.
3. Тетяна часто запізнюється в університет.
4. Максим мало працює.
5. Студенти хочуть добре здати екзамен.
6. Ці діти дуже часто хворіють.
7. Батьки щодня багато і важко працюють.

МОДУЛЬ 8

УРОК 18. ОРУДНИЙ ВІДМІНОК (Ф-5). Спільність дії.

1. а) *Спільність дії з ким? З ким він розмовляє?*

Він розмовляє з	батьком	}	ч.р. -ом/-ем (-ж, -ч, -ш, -щ, -ь, -ар) -єм (-й)
	вчителем		
	лікарем		
	товаришем		
	Сергієм		
	братом		ж.р. -ою/-ею/-єю (-тя, -ія)
	сестрою		
	подругою		
	Марією		с.р. -ам/-ям (-а, -я) мн. -ами/-ями/-ьми
	дитям		
	братами		
	сестрами		
	друзями		
	дітьми		

➤ **Запам'ятайте: матір'ю**

1. б) *з чим?*

Він п'є чай з цукром, з молоком, з варенням, з цукерками.

➤ **Запам'ятайте:**

Ж.р. -ь/- ь : ніч <u>ю</u> , сіл <u>ь</u> , тін <u>ь</u> , молод <u>ь</u>	<i>ні<u>ч</u>ю, сіл<u>л</u>ю, тін<u>н</u>ю, молод<u>д</u>ю !!Але: рад<u>і</u>стю, молод<u>і</u>стю, ненав<u>і</u>стю</i>
б, п, в, м, ф та р не подвоюються: люб <u>о</u> в'ю, кров'ю, вер <u>ф</u> 'ю, мат <u>ір</u> 'ю.	

✓ Зверніть увагу:	з, із або зі
Ніна <u>з</u> другом, Івас <u>ь</u> <u>із</u> сестрою, Марина <u>з</u> Оленою, мати <u>з</u> батьком, борщ <u>зі</u> сметаною	

1. Запишіть дієслова, що керують орудним відмінком (з ким?).
Значення незнайомих дієслів подивіться у словнику.

Жіти, бути, говоріти, розмовляти, снідати, обідати, вечеряти, гуляти, грати, працювати, відпочивати, зустрічатися, знайомитися, вітатися, прощатися, радітися, бачитися, дружіти, товаришувати, сперечатися, сварітися, домовлятися.

2. Дайте позитивну відповідь.

А) 1. Ви були в театрі з братом?

2. Ви поїдете влітку відпочивати з батьками?

3. Сьогодні ти снідав із другом?

4. Ви ходили до театру з викладачем?

5. Олена була у кав'ярні з подругою?

6. Іванко розмовляв по телефону з батьком?

7. Викладач розмовляє з Марією?

8. Мати ходила до магазину з дочкою?

9. Декан говорить із секретарем?

10. Ти познайомився з Андрієм?

11. Ти був на стадіоні з тренером?

12. Ви їхали сьогодні в автобусі з Юрком?

Б) 1. Ти п'єш каву з молоком?

2. Ти любиш чай з лимоном?

3. Вона п'є чай з варенням?

4. Ви хочете бутерброд з шинкою?

5. Ви будете пити чай з печивом?
6. Дитина хоче тістечко з фруктами?
7. Ти будеш їсти картоплю з м'ясом?
8. Ви будете їсти рис з рибою?
9. Моя мати часто готує яєшню з томатами.
10. Ви замовили піцу з грибами?
11. Батько любить курку з овочами.
12. Ти готуєш м'ясо із соусом?

3. Слова в дужках поставте у правильну форму.

1. Я ходив у кіно з (друг, подруга, сестра, батько, мати).
2. Він грає в шахи з (Іванко, Том, Сергій, Марина, друзі).
3. Я говорив по телефону з (лікар, професор, декан, секретарка).
4. Студенти були в музеї з (викладач).
5. У театрі ми зустрілися з (Наталка й Максим).
6. Викладач привітався зі (студенти).
7. Ганна завжди радиться з (сестра або подруги).
8. Я давно не бачився з (Сашко та Віктор).
9. Тобі треба порадитися з (лікар).
10. Том завжди обідає з ... (друзі), а вечеряє з ... (брат).
11. Раніше вона жила з ... (бабуся й дідусь).
12. Діти гуляють з ... (мати) у парку.

4. Дайте відповідь за зразком:

Зразок: – *Ви знаєте, з ким він розмовляв? (декан)*

– *Так, знаю. Він розмовляв з деканом.*

1. Ви знаєте, з ким Том привітався? (лікар)
2. Ви знаєте, з ким вона поїде влітку відпочивати? (Максим)
3. Ви знаєте, з ким Антон познайомився вчора? (Наталка й Олена)
4. Ви знаєте, з ким я випадково зустрівся в метро? (Іван Петрович)
5. Ви знаєте, з ким вона порадилася? (хірург)
6. Ти знаєш, з ким Ганна потоваришувала? (Дарина й Ліда)
7. Ти запитав, з чим він любить каву? (цукор і вершки)
8. Ти знаєш, з чим вона їсть борщ? (сметана)
9. Ви запитали, з чим він буде пити чай? (мед)

✓ Порівняйте:

що? з чим? з + <i>Ор.в.</i>	що? без чого? без + <i>Р.в.</i>
кава з вершками, чай із цукром	кава без вершків, чай без цукру

5. Скажіть, що ці люди їдять і п'ють. Слідкуйте за правильним вживанням відмінків.

Зразок: Катерина їсть на сніданок ... (томати +/- шинка) і п'є ... (яблучний сік +/- цукор). – Катерина їсть на сніданок томати з шинкою і п'є яблучний сік без цукру.

1. Максим – спортсмен, тому на сніданок він їсть (яєшня +/- томати та цибуля) і п'є (апельсиновий сік).
2. У Марини чудова фігура, тому що на вечерю вона їсть тільки (вівсянка +/- масло) і п'є (мінеральна вода +/- газ або фруктовий чай +/- цукор).
3. Вранці Олена запізнюється, тому на сніданок вона їсть (печиво +/- джем) і п'є (чорний чай +/- лимон).
4. Бабуся й дідусь старі, але дуже активні. На сніданок вони їдять (тости +/- сир та шинка) і п'ють (йогурт +/- фрукти).
5. Том довго жив у Китаї, тому на обід він любить їсти (суп +/- локшина та м'ясо +/- рис), а пити (зелений чай +/- лимон).
6. Ліда 3 роки жила в Італії, тому на обід вона часто їсть (паста +/- сир) і п'є (кава +/- вершки).

✓ Зверніть увагу: *знайомий* – із ким?

Я не знайомий з Тарасом. Ви знайомі з Ганною Петрівною?

➤ Запам'ятайте:

	(З) ким?
я	зі <u>м</u> ною
ти	з тобою
він	} з ним
воно	
вона	з нею
ми	з нами
ви	з вами
вони	з ними
себе	з собою

6. Дайте відповідь на питання за зразком.

Зразок: – Ви знайомі з Ганною Петрівною?

– Так, я знайомий із нею.

1. Ви знайомі з Максимом?
2. Ти знайомий із Марією?
3. Твої батьки знайомі з Ганною?
4. Ви знайомі з Віктором Івановичем?
5. Ти знайома з Юрком і Сашком?
6. Марина знайома з тобою?
7. Дівчата, професор уже знайомий з вами?
8. Ви знайомі з перекладачем?

7. Виділені слова замініть особовими займенниками в орудному відмінку.

Зразок: Це мій друг. Ви знайомі з ... ?

– Це мій друг. Ви знайомі з ним?

1. Це наша викладачка. Ви знайомі з ... ?
2. Це мій друг Антон. Ми разом із ... навчаємося в групі.
3. Це Наталка. Чому ви не привіталися з ... ?
4. Борис та Олена – наші студенти. Вчора ми ходили з ... до студентського клубу.
5. Ми йдемо до стадіону. Ви підете з ... ?
6. Ви були вчора на концерті? Хто ходив з ... ?
7. Ти йдеш у басейн? Я піду з ... ?
8. Я поїду до бібліотеки. Ти поїдеш зі ... ?

8. Поставте особові займенники у правильну форму.

1. Моя сестра часто сперечається (я). Я теж сперечаюся (вона).
2. Учора ми зустріли в коридорі Юрка. Чому він не привітався (ми)?
3. Це Максим. Я дуже давно дружу (він).
4. Де ви познайомилися (вони)?
5. Я хочу порадитися (ти).
6. Мої батьки хочуть зустрітися (ви).
7. Я бачився (вона) недавно.

9. Прочитайте жарт. Знайдіть у ньому форму орудного відмінка, поясніть її вживання.

- Дайте мені, будь ласка два зошити в лінійку.
- Тобі яких? Польських, німецьких чи українських?
- Мені однаково. Я не буду з ними розмовляти.

10. Прочитайте, що розповідає Сашко. Підкреслені слова замініть особовими займенниками з прийменником *з/із/зі*.

Розповідає Сашко

Це я, Сашко. Моя наречена Марійка любить зустрічатися й розмовляти А це мій друг Іванко. Іноді я люблю ... посперечатися. Це моя молодша сестра Катерина. Ввечері я люблю розмовляти А це Юля й Ліда. Я навчався ... у школі. Це я і Катерина. Наші батьки хочуть поговорити сьогодні Зараз я телефоную Марійці й кажу: «Марійко, мені треба зустрітися ... ».

✓ Зверніть увагу:	<i>Що (тра́пилося) з ким?</i>
Що з <i>тобою</i> трапилося? = Що з <i>тобою</i> ?	
Що трапилося з <i>Томом</i> ? Його немає на уроці.	
– Що з <i>вами</i> ? – <i>Зі мною</i> все гаразд.	

11. Дайте відповіді на питання.

Зразок: – *Що з вами сьогодні?*

– *Я трохи стомився.*

1. Що з тобою сьогодні? 2. Що з ним трапилося вчора? 3. Що з нею? 4. Що з вами? 5. Що з ними? 6. Що трапилося з Антоном? 7. Що трапилося з викладачкою?

Слова для довідок: *болить голова (у кого?); все гаразд; хворий; зайнятий; багато справ; стомитися; загубити окуляри; отримати погану новину.*

Зверніть увагу:

Ч. р.	З яким студентом ви зустрілися? Із цим (моїм, вашим) новим студентом.	-им	-ом -ем
С. р.	– З яким хлоп'ям ви бачилися у коридорі? – Із цим (моїм, вашим) хлоп'ям.	-ім -їм	-єм -ам -ям
Ж. р.	– З якою студенткою ви бачилися вчора? – З цією (моєю, вашою) новою студенткою.	-ою -ею -єю	-ою -єю
Мн.	– З якими студентами ви бачилися вчора? – З цими (моїми, вашими) новими студентами.	-ими -іми - їми	-ами -ями

12. Дайте відповіді на питання. Слова в дужках поставте в правильну форму.

1. З яким викладачем ви ходили на екскурсію? (наш молодий)
 2. З якою студенткою розмовляє декан? (наша нова)
 3. З яким лікарем радиться Антон? (цей досвідчений)
 4. З якими друзями зустрічався Максим? (його старі)
 5. З якою сестрою ти завжди сваришся? (моя молодша)
 6. З якою групою ви будете грати у футбол? (ця сьома)
 7. З якою дівчиною ви познайомились на зборах? (ця чудова)
 8. З якими хлопцями він потоваришував? (ці українські)
 9. З яким хлоп'ям гуляє мати? (це мале)
 10. З яким співробітником зустрічається директор? (наш новий).
 11. З якими студентами ти навчаєшся у групі? (ці іноземні)
 12. З якими батьками брат розмовляв по телефону? (наші старі)
13. Закінчіть речення. Слова в дужках поставте в правильну форму.

Зразок: Вчора в офіс я познайомився (твій новий шеф).

Вчора в офісі я познайомився з твоїм новим шефом.

1. Ми привіталися (наш новий декан).
2. Я ходив у парк (моя наречена).
3. Марина дружить (одна африканська дівчина).
4. У неділю ми познайомилися (один цікавий юнак).
5. Я не знайомий (цей хлопець).
6. Викладач розмовляє ... (новий лаборант).
7. Антон часто свариться (його бабуся).
8. Я ніколи не сперечаюся (мої батьки).
9. Студенти попрощалися (їхній/свій викладач).
10. Мені треба поговорити про свої проблеми (мої/свої друзі).
11. Мій батько раніше працював (ця літня жінка).
12. Вам треба порадитися (кваліфікований фахівець).
13. Ти повинен сьогодні зустрітися (наш шеф).
14. Максим домовився (нові партнери).

14. Складіть із цих слів речення.

Зразок: Вчора – офіс – я – познайомитися – твій шеф.

Вчора в офісі я познайомився з твоїм шефом.

1. Вранці – Сергій – бути – колега – редакція.
2. Минулий місяць – бабуся – дідусь – бути – село.
3. Вчора – ми – розмовляти – наш партнер – офіс.
4. Вчора – президент – домовитися – прем'єр.
5. Цей тиждень – мати – відпочивати – діти – Чорне море.
6. Позавчора – він – грати в теніс – твій тренер.
7. Сьогодні – Марійка – зустрічатися – її перекладач.
8. Минулий рік – Антон – працювати – його/свій батько – банк.
9. Наступний рік – сестра – навчатися – своя подруга – університет.

✓ Зверніть увагу:

Немає <i>-ся/-сь</i> (перехідні)	Є <i>-ся/-сь</i> (неперехідні)
дієслово + <i>кого?що?</i> (Зн.в.)	дієслово з <i>ся</i> + з <i>ким?</i> (з+Ор.в.)
бачити/побачити зустрічати/зустріти вітати/привітати знайомити/познайомити Ми вітаємо <u>друзів</u> . Він зустрів <u>подругу</u> .	бачитися/побачитися зустрічатися/зустрітися вітатися/привітатися знайомитися/познайомитися Вони <u>привіталися з деканом</u> . Вона <u>зустрілася з подругою</u> .
радити/порадити <i>кому? що зробити?</i> Лікар <u>порадив йому кинути палити</u> .	радитися/порадитися з <i>ким?</i> Мені треба <u>порадитися з лікарем</u> .

15. Виберіть правильне дієслово із *-ся* або без *-ся*.

- А) Ми ... у Харкові рік тому. знайомити(ся)/
 Я з нею ... в клубі 2 роки тому. познайомити(ся)
 Я ... його з Оленою минулого тижня.
 Ми ... випадково.
 Коли я побачила тебе,
 я одразу захотіла з тобою
 Мій приятель ... нас.
- Б) Вчора я випадково ... Максима. зустрічати(ся)/
 Ми ... в метро. зустріти(ся)
 Тато теж ... його.
 Я обов'язково ... з ним завтра в офісі.
 Ми домовилися ... через тиждень.
- В) Коли у мене є проблеми,
 я завжди ... з батьками. радити(ся)/
 Він не ... мені кидати цю роботу. порадити(ся)
 Я хочу ... з вашим менеджером.

16. Закінчіть речення. Слова з правого стовпчика поставте у правильну форму. Якщо потрібно, використайте прийменник *з/із/зі, від, у/в, до*.

А)

1. Я давно не бачився	мій/свій шкільний
2. Сьогодні я бачив	друг
3. Мені треба зателефонувати	
4. У неділю я був у гостях	
5. Я отримав повідомлення	

Б)

1. У театрі ми зустріли	наша/своя нова
2. Ми привіталися	викладачка
3. добре пояснює урок.	
4. Я допоміг відчинити двері.	
5. Ми йдемо на консультацію	

В)

1. Учора я був у гостях	один знайомий
2. Я зустрів у клубі	юнак
3. Мені часто допомагає	
4. Мені треба зустрітися	
5. Я купив подарунок	

Г)

1. Я йду гуляти	мої/свої подруги
2. Я часто отримую листи	
3. Я хочу написати листа	
4. Я запрошую у кав'ярню	
5. Учора до мене приходили	

УРОК 19. ОРУДНИЙ ВІДМІНОК (Ф-5). Інструмент. Місце

2. Інструмент (*чим?*) Він любить малювати олівцем або фарбою.

Зверніть увагу: не використовуємо <i>з</i>

17. Запишіть дієслова, що керують орудним відмінком (*чим?*). Значення незнайомих дієслів подивіться у словнику.

Писати, малювати, різати, розрізати, відрізати, підстригати, чистити, фотографувати, міряти, прасувати, мити, пилососити, підмітати, витирати.

18. Дайте відповіді на питання. Слова в дужках поставте у правильну форму.

1. Чим ви пишете у зошиті? (синя ручка)
2. Чим пише викладач на дошці? (крейда)
3. Чим малює художник? (олійна фарба)
4. Чим ми ріжемо сир? (гострий ніж)
5. Чим ти ріжеш папір? (великі ножиці)
6. Чим він підстригає нігті? (манікюрні ножиці)
7. Чим ви чистите зуби? (зубна щітка)
8. Чим він фотографує? (мобільний телефон)
9. Чим ви міряєте температуру? (електронний термометр)
10. Чим мати прасує білизну? (електрична праска)
11. Чим ви миєте підлогу? (швабра)
12. Чим ви пилюсosite килим? (пилосос)
13. Чим прибиральниця підмітає коридор? (віник)
14. Чим можна витерти руки? (рушник)
15. Чим ви витираєте дошку? (ганчірка або губка).

3. Бути, працювати, стати + ким?

Він хоче стати дипломатом.

Батько працював будівельником.

Я буду перекладачкою.

19. Використайте у реченнях дієслова *бути, працювати, стати*. Слідкуйте за керуванням цих дієслів.

Зразок: Моя сестра – лікар.

– Моя сестра стала лікарем.

1. Мій старший брат – інженер.
2. Моя маленька сестра – учениця першого класу.
3. Я – студент підготовчого факультету.
4. Вона кваліфікований фахівець.
5. Мій батько – фермер.
6. Його сестра – медсестра.
7. Її наречений – інженер.
8. Сусідка Ірини – хороший економіст.
9. Дідусь Іванка – офіцер.
10. Вони перспективні спортсмени.

Зверніть увагу:

<i>Причиніві відношення – Чому? З якої причини?</i>
Том не прийшов на урок, <u>тому що</u> він захворів.
Оленка не прийшла в театр, <u>тому що</u> вона не купила білет.
Студенти не поїхали на екскурсію, <u>тому що</u> вони проспали.

20. Спочатку дайте аргументовану відповідь на питання. Використайте дієслова *хотіти*, *мріяти* та сполучник *тому що*.

Зразок: – Чому Антон вступив до медичного університету?

– Антон вступив до медичного університету, тому що він мріє стати хірургом.

1. Чому Марія вступила до консерваторії?
2. Чому Олена вступила до педагогічного університету?
3. Чому Максим вступив до інституту іноземних мов?
4. Чому Том обрав історичний факультет?
5. Чому ви обрали юридичну академію?
6. Чому Ганна обрала хімічний факультет?
7. Чому ти вступив до економічного університету?

21. Слова в дужках поставте у правильну форму.

Зразок: – Антон став (відомий архітектор)

– Антон став відомим архітектором.

1. Максим став (досвідчений перекладач).
2. Ірина мріє стати (відома актриса).
3. Він завжди був (чесна людина).
4. Моя молодша сестра вже виросла й стала (справжня красуня).
5. Раніше він був (сильний тенісист).
6. Після університету я працюватиму (офісний менеджер).
7. Марійка мріє стати (популярна співачка).
8. Брат Антона працює (телевізійний журналіст).

22. Скажіть, хто і де працює.

Зразок: Том – лаборант, кафедра вищої математики.

– Том працює лаборантом на кафедрі вищої математики.

1. Олена – журналіст, молодіжна газета.
2. Іван Іванович – завідувач кафедри, медичний університет.
3. Сергій – майстер, автосалон.
4. Микола – водій, автопарк.
5. Віктор Костенко – агент, рекламна компанія.
6. Олена Петрівна – директор, книжкова фабрика.
7. Антон – інженер, велика будівельна фірма.
8. Ніна Василівна – викладачка хімії, середня школа.

23. Прочитайте жарти. Скажіть, ким ви хочете стати. Чому ви вибрали свою спеціальність?

1)

Мріяв стати письменником, але не міг написати жодного рядка.

Мріяв стати математиком, але не міг вивчити таблицю множення.

Мріяв стати фізиком, але не міг запам'ятати жодної формули.

Мріяв стати музикантом, але не міг зіграти жодної гами.

Не залишилося іншого вибору – він став програмістом.

2)

– Чому ти, Іванку, сьогодні довго сидиш над книжкою?

– Не можу розв'язати задачу з фізики.

– А вчителька пояснювала вам, як це треба робити?

– Пояснювала. Але я прослухав, бо був зайнятий у цей час.

– Чим?

– Думав.

– Про що?

– Як стати відмінником.

3)

– Ким ти хочеш стати, коли виростеш?

– Учителем і будівельником.

– Чому?

– Тому що вчитель має канікули влітку, а будівельник – узимку.

4. Об'єкт (ким? чим?)**➤ Запам'ятайте**

Управління дієслів (*ким? чим?*):

*захоплюватися музикою, милуватися картиною, цікавитися історією,
бавитися іграшками, розважатися читанням, займатися спортом,
пишатися дітьми, насолоджуватися відпочинком.*

24. Складіть мікродіалоги за зразком.

Зразок: я – ти – цікавитися – футбол – музика.

– Я цікавлюсь футболом. А ти?

– А я цікавлюсь музикою.

1. Я – він – захоплюватися – спорт – література.
2. Ми – вона – розважатися – книжки – фільми.
3. Я – ти – насолоджуватися – природа – тиша.
4. Вона – він – цікавитися – театр – шахи.
5. Я – ви – милуватися – квіти – море.
6. Мама – тато – пишатися – син – донька.
7. Дівча – хлоп'я – бавитися – ляльки – конструктор.

25. Дайте аргументовану відповідь на питання. Використайте дієслова *цікавитися, захоплюватися, займатися.*

Зразок: – Чому він часто ходить на стадіон?

– Він часто ходить на стадіон, тому що він займається спортом.

1. Чому вона часто ходить на концерти класичної музики?
2. Чому наша викладачка часто дивиться балет?
3. Чому ти купуєш так багато книжок?
4. Чому Антон витрачає багато часу в басейні?
5. Чому Марія часто ходить до музеїв?
6. Чому ти витрачаєш так багато грошей на комп'ютерні ігри?
7. Чому ти купуєш так багато одягу?
8. Чому у Тараса так багато фотографій?

26. Замість крапок поставте потрібне дієслово у правильній формі.

1. Ми разом ... чудовим краєвидом.
2. Моя молодша сестра ... плаванням.
3. Мати ... своїми дорослими дітьми.
4. Я дуже ... своїм старшим братом, тому що він чудовий лікар.
5. Після важкої роботи ми ... спокоем та тишею.
6. Марина ... спортивними танцями.
7. Мале цуценя ... іграшкою.
8. Її чоловік зовсім не ... домашніми справами.

Слова для довідок: захоплюватися, цікавитися, займатися, розважатися, насолоджуватися, милуватися, бавитися, пишатися, гордитися.

Зверніть увагу:	5. Питання як?
<i>із задоволенням, з радістю, з жалем, з нетерпінням, з цікавістю</i>	
Він <i>із задоволенням</i> прийняв наше запрошення.	

27. Задайте питання до підкреслених слів та словосполучень.

1. Бабуся зустріла нас із великою радістю.
2. Студенти слухали викладача з великою увагою
3. Батько ставиться до матері з повагою.
4. Ми із задоволенням вдруге подивились цей фільм.
5. Мати з гордістю говорить про свого сина.
6. Антон з інтересом прочитав цей детектив.

28. Закінчіть речення.

1. Коли ми повернулись додому, батьки зустріли нас
2. Ми завжди ... слухаємо лекції цього професора.
3. Він подивився на батьків
4. Ми прийняли цю жахливу новину
5. Я ... прочитав про свого старшого брата у газеті.
6. Діти ... залишилися вдома.
7. До старих людей треба ставитися

Слова для довідок: із задоволенням, з радістю, з інтересом, з гордістю, з жалем, з боєм, з подивом, з повагою.

➤ **Запам'ятайте: із/з собою**

У мене немає **з собою** грошей.

Візьми/Візьміть **із собою** підручники.

Мати пообіцяла взяти мене **з собою**.

У вас **із собою** є документи?

Вони можуть **собою** пишатися.

6. Місце (де?)

Під ≠ над землею, будинком	<u>Під</u> землею знаходиться великий тунель. Картина висить <u>над</u> столом.
Між вікнами, будинками	Він знайшов листа <u>між</u> книжками.
За ≠ перед будинком, площею	Зупинка знаходиться <u>за</u> рогом. Валіза стоїть <u>за</u> (≠ <u>перед</u>) шафою.
Поряд з = поруч з	Студент сидить <u>поряд з</u> (= <u>поруч з</u>) <u>вікном</u> .
–	Ми гуляли <u>парками</u> та <u>вулицями</u> міста.

29. Задайте питання до підкреслених слів.

1. Лампа висить над столом.
2. Я знайшов свій зошит за шафою.
3. Твоя ручка впала й лежить під стільцем.
4. Поруч з нашим будинком багато квітів і дерев.
5. Зупинка знаходиться перед супермаркетом.
6. На уроці Наталка завжди сидить поряд зі мною.
7. У театрі вони сиділи за нами.
8. Мати довго ходила магазинами.
9. Між клумбами була вузька стежка.
10. Метро знаходиться під землею.
11. Поряд зі столом стоїть зручне крісло.

30. Прочитайте, що розповідає Юрко. Слова в дужках поставте у правильному відмінку.

Розповідає Юрко

Вчора я почув ... (важлива новина). Мій приятель Том нарешті домовився з ... (партнери) і підписав контракт з ... (одна велика фірма). ... (Минулий рік) Том познайомився з ... (керівник фірми) на ... (міжнародна конференція). Том розмовляв з ... (він) майже годину про ... (проблеми бізнесу) в ... (Україна і світ). Вони домовилися про ... (зустріч) через ... (місяць). Але, на жаль, вони не змогли зустрітися. Справа у тому, що у ... (Том) були серйозні проблеми з ... (його український партнер). Том тоді не дуже добре розумівся на ... (українське законодавство), тому він вирішив запросити ... (досвідчений юрист). Юрист допоміг ... (мій приятель) і порадив ... (він) знайти ... (інший партнер).

31. Дайте зворотну репліку за змістом іншого висловлювання.

1) – Що трапилось?

–

2) – У вас є час сьогодні?

–

3) – Ви не забули, про що ми з вами домовились?

–

4) – Я хочу з вами познайомитися.

–

5) –

– З радістю.

6) –

– Із задоволенням.

7) – ?

– Вибачте я не можу сьогодні.

8) – ?

– Ні, тільки з лимоном.

МОДУЛЬ 9

УРОК 20. ДІЄСЛОВА РУХУ

1. Безпрефіксні дієслова з ознакою руху (1-2 групи)

Максим *іде* пішки до гуртожитку.

Максим завжди *ходить* пішки до гуртожитку.

1 група односпрямований рух	2 група різноспрямований рух
і́ти /йти	ході́ти
і́хати	і́здити
бі́гти	бі́гати
несі́ти	носі́ти
везті́	возі́ти
вєсті́	воді́ти

♦ Запам'ятайте слова, з якими вживаються дієслова **2 групи**:
завжди, часто, зазвичай, іноді, рідко, багато разів, щодня, щонеділі, щомісяця, щороку тощо.

1. Заповніть пропуски у таблиці.

А)

<i>і́ти(йти)</i>	<i>ході́ти</i>	<i>і́хати</i>	<i>і́здити</i>	<i>бі́гти</i>	<i>бі́гати</i>
Теперішній час					
я іду	ходжу	їду	їжджу	біжу	бігаю
ти ...	ходиш	...	їздиш	біжиш	бігаєш
він
ми
ви
вони	біжать	...
Минулий час					
ішов/йшов	ходив	їхав	їздив	біг	бігав
ішла/йшла	бігла	...
ішло/йшло
ішли/йшли

Б)

<i>нести</i>	<i>носити</i>	<i>везти</i>	<i>возити</i>	<i>вести</i>	<i>водити</i>
Теперішній час					
я несу	ношу	везу	вожу	веду	воджу
ти несеш	носиш	везеш	водиш	ведеш	водиш
він ...	носить	...	возить	...	водить
ми
ви
вони

Минулий час					
ніс	носив	віз	возив	вів	водив
несла	...	везла	...	вела	...
несло
несли

А) Зверніть увагу на вживання дієслів руху без префіксів

1 група	2 група	
Теперішній час		
<i>Один раз, зараз</i>	<i>Багато разів, завжди</i>	<i>У різних напрямках</i>
Зараз він <i>іде</i> до бібліотеки. Завтра ми <i>їдемо</i> до театру.	Він часто <i>ходить</i> до бібліотеки. По суботах ми <i>ходимо</i> до басейну.	Ми довго <i>ходимо</i> по книгарні, вибираємо нові книжки.
Том <i>іде</i> швидко.	Том завжди <i>їздить</i> швидко.	Том <i>їздить</i> у різні країни світу.
Діти <i>біжать</i> до їдальні.	Том щодня <i>бігає</i> на стадіоні.	Спортсмен <i>бігає</i> по стадіону.
Викладач <i>іде</i> і <i>несе</i> підручник.	Викладач завжди <i>носить</i> на урок підручник.	Дитина плаче, і мати <i>носить</i> її на руках.
Батько <i>везе</i> сина до школи.	Батько <i>возить</i> сина до школи щодня.	Батько часто <i>возить</i> сина по музеях.
Мати <i>веде</i> сина до школи.	Вона <i>водить</i> сина до школи щодня.	Мати <i>водить</i> сина по парку.

Б)

1 група	2 група	
Минулий час		
<i>Один раз</i> →	<i>Багато разів,</i> <i>у різних напрямках</i>	= був (тепер не там)
Він <i>ішов</i> до зупинки 7 хвилин.	Раніше він часто <i>ходив</i> на стадіон. Ми довго <i>ходили</i> по книгарні, вибирали книжки.	Вчора він <i>ходив</i> на футбольний матч.
Том <i>їхав</i> на метро 3 зупинки.	Том раніше <i>їздив</i> на іншому авто. Раніше по цій вулиці <i>їздили</i> трамваї.	Том <i>їздив</i> у неділю до подруги.

2. Прочитайте текст, знайдіть і підкресліть у ньому дієслова руху, визначте їхні групи. Поясніть уживання дієслів руху.

Я живу в центрі міста. Наша вулиця дуже багатолюдна. З ранку до вечора по ній їздять машини, тролейбуси та маршрутки. Щодня вони возять людей на роботу і з роботи. Неподалік від мого будинку розташована школа, тому кожного ранку я бачу, як туди йдуть діти. Старші школярі йдуть самі і несуть свої портфелі, а малечу ведуть до школи батьки. Багато дітей після школи ходять на спортивні майданчики. Мій молодший брат сьогодні разом із друзями іде грати у футбол. Вони ходять грати у футбол кожної середи. А моя мама любить ходити до басейну. Вона ходить туди щосуботи і водить із собою мою молодшу сестру. Я також займаюся спортом. Кожного ранку я бігаю в парку.

3. Замість крапок поставте потрібне дієслово руху.

1. Зараз наша група ... на екскурсію. Ми часто ... на екскурсії. Але минулого тижня ми не ... на екскурсію через погану погоду. 2. Ненсі ... до бібліотеки. Вона щотижня ... до бібліотеки. Останнього разу вона ... до бібліотеки тиждень тому. 3. Ахмед ... до театру на балет. Він рідко ... до театру, бо не має вільного часу. Він не пам'ятає, коли востаннє ... до театру. 4. Мій друг ... до супермаркету. Він зазвичай ... до супермаркету купувати продукти по суботах. А минулого тижня він ... до супермаркету у п'ятницю. 5. Ганна в новій сукні ... на вечірку. Вона іноді ... на вечірки з подругами. А минулої суботи вона ... на вечірку з Максимом. 6. Імад ... до аптеки. Він завжди ... до аптеки, коли треба купити ліки. 7. Я ... на концерт гурту «Океан Ельзи». Я багато разів ... на концерти цього гурту, бо мені подобається така музика. 8. Ганна ... до Києва. Вона часто ... до Києва, бо там живе її молодша сестра. Цього місяця Ганна ще не ... до сестри у Київ. 9. Куди ти так ... ? 10. Я дивлюсь у вікно і бачу дітей, які ... на майданчику. 11. Зазвичай діти ... на канікулах до бабусі у село. Минулого літа вони не ... до неї. Але наступного літа діти обов'язково ... до села.

■ **Зверніть увагу:**

іде (йшов) дощ, сніг, фільм, футбольний матч

В Україні навесні часто *йдуть* (= бувають) дощі.

Вчора *йшов* (= був) сильний сніг і було холодно.

Вчора по телевізору *йшов* (= був) важливий футбольний матч.

З понеділка на каналі «1+1» *буде йти / йтиме* новий серіал.

В нашому кінотеатрі *йде* цікавий фільм.

!! Автобус *іде* (їде) у депо.

4. Прочитайте текст. Зверніть увагу на вживання дієслова *йти*.

Тепер ви знаєте дієслово *іти* (*йти*). Це дуже цікаве дієслово. Українці говорять: «Студент іде. Він іде в університет». Але вони говорять також: «Трамвай іде. Урок іде. Фільм іде. Вистава іде. Час теж іде. Годинник іде. Дощ іде. Сніг іде».

А ось дієслово *їхати* не таке цікаве. Українці говорять: «Студент їде в університет. Він їде на автобусі (тролейбусі, трамваї, метро, таксі, машині тощо)». Або: «Трамвай їде. Таксі їде швидко».

● Порівняйте:

Зараз хлопці <i>йдуть</i> на стадіон.	Зараз по телевізору <i>йдуть</i> новини.
Хлопці щодня <i>ходять</i> на стадіон.	Новини <i>йдуть</i> щодня о 21:00.
Вчора хлопці <i>ходили</i> на стадіон.	Вчора о 21:00 <i>йшли</i> новини.
Завтра хлопці <i>підуть</i> на стадіон.	Завтра о 21:00 <i>будуть іти/йтимуть</i> новини.

5. Почитайте діалоги. Зверніть увагу на дієслова руху.

1)

- Добридень, Імаде.
- Добридень, Ахмеде! Давно тебе не бачив. Як справи?
- Дякую, добре.
- Куди ти йдеш?
- Я іду на стадіон. Скоро змагання з бігу, мені треба добре підготуватися.
- Ти любиш бігати?
- Так, я дуже люблю бігати, тому бігаю щодня.

2)

- Ненсі, куди ти ходила вчора?
- Вчора я ходила до лікарні?
- А куди ти йдеш зараз?
- Я іду до аптеки. Хочу купити ліки.
- Ходімо разом. Я знаю недорогогу аптеку. Я зазвичай купую ліки там.
- Добре, ходімо.

3)

- Саліме, звідки ти їдеш?
- Я їду зі стадіону.
- Цікаво! Я не знав, що ти любиш спорт.
- Так, я люблю бігати, тому я записався до секції легкої атлетики.
- Як часто ти тепер будеш їздити на тренування?
- З наступного тижня я буду їздити на стадіон тричі на тиждень.

4)

- Куди ти йдеш, Олю?
- Я їду до бібліотеки. Мені треба підготуватися до тесту. А ти куди йдеш?
- У кіно. Сьогодні у кінотеатрі «Парк» іде нова романтична комедія.
- Ти часто ходиш у кіно?
- Ні, не дуже часто. У мене мало вільного часу. Я багато працюю.

6. Прочитайте речення. Зверніть увагу на вживання дієслів *нести-носити, везти-возити, вести-водити*.

1. Хлопець іде до спортивного залу. В руках у нього велика сумка. Хлопець іде до спортивного залу і несе велику сумку. Він завжди носить свої речі у цій сумці.

2. Дівчина їде потягом з Києва. У неї в руках торт «Київський». Дівчина їде потягом з Києва і везе торт «Київський». Вона часто возить цей смачний торт для своєї мами.

3. Бабуся разом з онуком їдуть до цирку. Бабуся веде онука до цирку. Бабуся часто водить онука до цирку.

7. Доповніть речення, вживайте потрібне дієслово *нести-носити, везти-возити, вести-водити*.

1. Ось іде мій друг. Він ... книжки, зошити і словник. Щодня він ... книжки, зошити і словник на урок. 2. Ця маршрутка їде до станції метро «Університет». Вона ... пасажирів. Щодня вона ... пасажирів до цієї станції метро. 3. Це мій тато з нашим собакою. Він ... його гуляти. Батько ... його на прогулянку тричі на день. 4. Ось іде листоноша. Він ... газети, листи та журнали до нашого будинку. Кожного ранку листоноша ... газети та листи. 5. Я живу неподалік від басейну. Я часто бачу, як батьки ... своїх дітей на тренування. 6. Біля університету стоїть автобус, який часто ... студентів на екскурсії. 7. Онук ... стару бабусю, тому що їй важко ходити самостійно. 8. Ця машина завжди ... молоко до нашого магазину. Ось і зараз вона ... молоко.

8. Поєднайте два речення в одне, використовуйте дієслова *нести-носити, везти-возити, вести-водити*.

Зразок: Секретар іде до деканату. В руках у неї наші паспорти.

– Секретар несе (до деканату) наші паспорти.

1. Дівчина їде в гості. В руках у неї коробка цукерок. 2. Викладач хімії їде до аудиторії. В руках у нього таблиця хімічних елементів. 3. Жінка їде в таксі. В руках у неї валіза. 4. Ось їде трамвай. У цьому трамваї багато пасажирів. 5. Дідусь їде через дорогу. Разом із ним маленький онук. 6. Мій друг їде з магазину. В руках у нього фрукти. 7. Ось їде молодий хлопець. У нього в руках букет квітів. 8. Декан підготовчого факультету їде до деканату. Поруч з ним студент, цей студент ще не знає, де знаходиться деканат. 9. Ось їде маленький хлопчик. В руках у нього іграшковий автомобіль. 10. Потяги метро їздять через 3-5 хвилин. Там завжди багато пасажирів.

■ Зверніть увагу:	<i>вести/водити</i> що? машину, автобус, таксі ...
– Ти <i>водиш</i> машину? – Ні, я не вмію <i>водити</i> .	
Мій батько дуже добре <i>водить</i> машину.	
Цей автобус <i>веде</i> досвідчений водій.	

9. Замість крапок поставте потрібне дієслово.

1. Мої друзі ... в кіно щонеділі. 2. Зараз ми ... на екскурсію до Криму. 3. По вулиці повільно ... машина, бо за кермом водій-новачок. 4. На проспекті Гагаріна завжди шум, бо тут ... тролейбуси, автобуси та маршрутки. 5. Час ... так швидко, я майже нічого не встигаю! 6. Студент ... до бібліотеки і ... туди багато книжок. 7. У кінотеатрі ... новий фільм за участі Бреда Піта та Анжеліни Джолі. 8. Ми завжди ... на заняття електронний або звичайний словник. 9. Чоловік ... на зупинку таксі, бо він сильно запізнюється на потяг. 10. Скільки часу ... іспит? 11. Мій старший брат – шофер, він ... велику вантажівку. 12. Я ще не була у Харківському дельфінарії, мій друг сьогодні ... мене туди. 13. Водій дуже обережно ... автобус, тому що його пасажири – маленькі діти. 14. Він добре ... машину?

2. Дієслова руху з префіксами *n-/по-*, *при-*

● Порівняйте:

Початок руху <i>n-/по-</i>	Кінець руху <i>при-</i>
пі́ти (пі́ду, пі́деш ... пі́дуть; <i>мин.ч.</i> пішо́в, пішла́, пішло́, пішли́)	при́йти (при́ду, при́деш... при́йдуть; <i>мин.ч.</i> пришо́в, прийшла́, пришло́, прийшли́)
Студенти пообідали та <i>пішли</i> до парку.	Студенти <i>прийшли</i> (= повернулись) додому і швидко пообідали.
по́їхати (по́їду, по́їдеш ... по́їдуть)	при́їхати (при́їду, при́їдеш ... при́їдуть)
Завтра ми <i>поїдемо</i> на екскурсію.	Завтра ми пізно <i>приїдемо</i> (= повернемося) додому.
побі́гти (побі́жу, побі́жиш ... побі́жать; <i>мин.ч.</i> побі́г, побі́гла, побі́гло, побі́гли)	прибі́гти (прибі́жу, прибі́жиш ..., прибі́жать; <i>мин.ч.</i> прибі́г, прибі́гла, прибі́гло, прибі́гли)
Сашко встав, швидко поснідав і <i>побіг</i> до школи.	Коли Сашко <i>прибіг</i> (= повернувся) зі школи, була вже четверта година.
понéсти (<i>мин.ч.</i> поні́с, понесла́, понесло́, понеслі́)	принéсти (<i>мин.ч.</i> прині́с, принесла́, принесло́, принеслі́)
Тома немає вдома, він пішов у деканат і <i>поніс</i> туди паспорт.	Мати <i>принесла</i> з ринку продукти.
повезті́ (<i>мин.ч.</i> пові́з, повезла́, повезло́, повезлі́)	привезті́ (<i>мин.ч.</i> приві́з, привезла́, привезло́, привезлі́)
Батька немає вдома, він <i>повіз</i> на вокзал нашу бабусю.	Батько <i>привіз</i> нашу бабусю з вокзалу.
повесті́ (<i>мин.ч.</i> пові́в, повела́, повелó, повелі́)	привесті́ (<i>мин.ч.</i> приві́в, привела́, привелó, привелі́)
Олени немає вдома, вона <i>повела</i> на тренування молодшого брата.	Олена <i>привела</i> молодшого брата з тренування о п'ятій годині.

10. Почитайте діалоги. Зверніть увагу на дієслова руху.

1)

- Ганно, ходімо завтра до парку.
- Вибач, не можу.
- Чому? Що ти робитимеш?
- Завтра я домовилася піти з друзями на концерт джазової музики.
- Але ж ти ходила на концерт минулого тижня.
- Дійсно, але я дуже люблю джаз, тому часто буваю на концертах.

2)

- Доброго ранку. Можна поговорити з деканом?
- Декана нема. Він іще не прийшов.
- А коли він прийде?
- Він обіцяв прийти сьогодні об 11 годині.
- Дякую. Тоді я прийду до нього на великій перерві.
- Гарзд.

■ Зверніть увагу	на керування дієслів руху з префіксами <i>n-/по-</i> та <i>при-</i> .
Батько пішов <u>на роботу</u> . (куди?)	☐ →
Батько пішов <u>з роботи</u> о 5 годині. (звідки?)	
Батько пішов <u>до приятеля</u> . (куди? до кого?)	
Батько пішов <u>від приятеля</u> о 5 годині. (звідки? від кого?)	
Батько прийшов <u>на роботу</u> о 8 годині. (куди?)	→ ☐
Батько прийшов <u>з роботи</u> о 6 годині. (звідки?)	
Батько прийшов <u>до приятеля</u> о 4 годині. (куди? до кого?)	
Батько прийшов <u>від приятеля</u> о 7 годині. (звідки? від кого?)	

11. Прочитайте речення. Поясніть вживання дієслів руху.

1. Студенти поснідали і поїхали до академії. Коли вони приїхали, до початку уроку залишалося ще 10 хвилин. 2. Імад купив продукти в супермаркеті та пішов до гуртожитку. Коли він прийшов у гуртожиток, він поклав продукти в холодильник. 3. Ненсі взяла довідку в деканаті і поїхала додому. Коли вона приїхала додому, вона зателефонувала подрузі. 4. Студенти поїхали до Києва ввечері. Вони приїхали туди вранці. 5. Я поїхав на день народження до подруги. Я приїхав, коли ще не усі гості зібралися. 6. Продзвонив дзвоник, і ми пішли до класу. Коли ми прийшли до класу, урок уже почався. 7. Юрко прибіг додому, швидко пообідав і знову побіг на вулицю.

12. Прочитайте текст. Замість крапок поставте потрібні дієслова руху.

Студенти нашого підготовчого факультету часто ... і ... на екскурсії. Вчора я і мої друзі разом із викладачем ... в художній музей. Коли ми зібралися біля входу в академію, наш викладач сказав: «... до музею пішки. Це недалеко. На вулиці чудова погода, і буде добре трохи прогулятися. До музею треба ... 10 хвилин. По дорозі я буду розповідати вам про наше місто».

Ми уважно слухали викладача. Це було цікаво і корисно. Коли ми ... до музею, ми купили квитки і ... дивитися експозицію.

Коли екскурсія закінчилась, до метро ми також ... пішки. Нам дуже сподобалася наша екскурсія, тому ми вирішили, що будемо ... на різні екскурсії щомісяця.

13. Прочитайте мікротекст. Доповніть речення дієсловами руху *ходити, йти, піти, прийти* у формі минулого часу.

Вчора ми ... на стадіон. Ми вийшли з гуртожитку і ... на стадіон. Ми ... туди пішки. Коли ми ... на стадіон, футбольний матч ще не почався. Ми купили квитки і ... на свої місця. Футбольний матч ... приблизно 2 години. Після матчу ми ... додому.

<p>■ Зверніть увагу:</p>	<p><i>їхати/їздити</i> як? на чому? чим?</p>
<p><i>Як (на чому?/чим?)</i> батько їздить на роботу?</p>	
<p>Батько їздить на роботу <i>на машині. (на + М.в.)</i> = Батько їздить на роботу <i>машиною. (Ор.в.)</i></p>	

14. Прочитайте речення. Дайте відповіді на питання, слова в дужках вживайте у правильній формі.

1. Як ви поїдете до Львова? (потяг) 2. На чому Ганна їздить на роботу? (маршрутка) 3. Чим Антон їздив у Київ? (автобус «Автолюкс») 4. На чому твій брат їздить до банку? (власна машина) 5. На чому вас возили на екскурсію? (автобус) 6. Як Олена їздить до академії? (метро) 7. На чому ви їздили раніше? («Мерседес») 8. Як ви сюди приїхали? (таксі) 9. На чому ви поїдете до Одеси? («Експрес») 10. Чим привозять хліб до кіоску? (вантажівка).

15. Прочитайте речення і мікротексти, доповніть їх дієсловами руху. Поясніть свій вибір.

1. Зараз я ... до академії. Я ... до академії щодня. 2. Вчора я ... до банку. Я ... туди на таксі. Коли я ... до банку, я запитав у касі, чи надійшли гроші на мій рахунок. Я отримав гроші і ... платити за другий семестр навчання. 3. Завтра я ... до супермаркету. Коли я ... туди, я куплю продукти на весь тиждень. 4. Ввечері я вирішив ... до кінотеатру. Я ... до каси і купив квиток. Але я трохи спізнився: коли я ... до залу, фільм уже розпочався. 5. Коли я ... додому, по телевізору ... моя улюблена спортивна програма. 6. Вчора Том ... на роботу о 8 годині, а ... з роботи о 10 годині вечора. 7. Максим вдома? – Ні, він ... до приятеля. 8. Коли ти сьогодні ... додому? 9. У неділю я ... до Сашка, ми грали допізна у шахи. Додому я ... о 21:30. 10. Ти не знаєш, куди ... ця маршрутка?

16. Доповніть питання дієсловами *іти, ходити, прийти, піти*. Дайте відповіді на ці питання, вживайте слова в дужках.

1. Ахмеде, куди ти ... учора? (вечірка, друзі) 2. Марино, куди ти ... зараз? (магазин) 3. Імаде, коли ти вчора ... до гуртожитку? (17:30) 4. Коли ми ... на екскурсію? (наступний тиждень) 5. Ганно, куди ти ... часто? (басейн, тренування) 6. Сашко, куди ти ... завтра вранці? (академія, заняття) 7. Марто, куди ти ... в неділю? (парк, атракціони) 8. Сергію, куди тобі потрібно ... зараз? (поліклініка, лікар) 9. На чому ви ... , якщо запізнюєтесь на заняття? (власний автомобіль) 10. Куди ... Василь? (кіоск).

17. Напишіть речення. Виберіть потрібне дієслово *піти, йти* або *ходити* і поставте його у правильну форму.

1. Зараз студент ... до деканату. 2. Учора мої друзі ... на стадіон. 3. Вранці моя подруга ... до академії. 4. Сьогодні викладач ... до бібліотеки. 5. Іноді моя сестра ... до театру. 6. Зараз студент ... на іспит. 7. Вчора ... сильний дощ. 8. Щомісяця я ... до банку отримувати гроші. 9. Взимку часто ... сніг. 10. Наступної неділі він ... до музею. 11. Вчора по телевізору ... цікавий футбольний матч. 12. Зараз батько ... на роботу. 13. Зазвичай від метро до гуртожитку я ... пішки. 14. Завтра Марта ... до бібліотеки. 15. Ти не знаєш, який фільм ... сьогодні ввечері по телевізору? 16. – Ти не знаєш, де Андрій? – Він ... на тренування. 17. Ця гумористична програма ... щонеділі.

ДОДАТОК

Прийменники та відмінки, з якими вони вживаються

<i>Родовий відмінок</i>	
<i>для</i>	подарунок <i>для</i> друга
<i>без</i>	чай <i>без</i> цукру
<i>біля = коло</i>	Він живе <i>коло/біля</i> парку.
<i>навпроти</i>	Сідайте <i>навпроти</i> мене.
<i>(не)даліко від</i>	Він живе <i>недаліко від</i> центру.
<i>від</i>	Я отримав лист <i>від</i> батька.
<i>до</i>	іде <i>до</i> лікаря (<i>до кого?</i>), <i>до</i> лікарні (<i>куди?</i>)
<i>(і)з/з(і)</i>	<i>зі</i> скла (<i>з чого?</i>), іспит з математики (<i>з чого?</i>), іде з Одеси (<i>звідки?</i>)
<i>у / в</i>	Вона була <i>в</i> лікаря.
<i>замість</i>	Сьогодні <i>замість</i> історії буде хімія.
<i>крім</i>	Він працює щодня, <i>крім</i> понеділка.
<i>під час</i>	Вони зустрілися <i>під час</i> перерви.
<i>до ≠ після</i>	<i>до</i> після обіду, <i>до</i> після перерви
<i>від/з ... до</i>	з ранку <i>до</i> вечора
<i>під час</i>	<i>під час</i> перерви, <i>під час</i> війни
<i>серед</i>	<i>серед</i> коридора, <i>серед</i> друзів
<i>близько</i>	Йому <i>близько</i> тридцяти років.
<i>більше ≠ менше</i>	Ми знайомі <i>більше (менше)</i> місяця.
<i>до</i>	Він взяв книжку <i>до</i> завтра.
<i>упродовж = протязом</i>	<i>упродовж (=протязом)</i> тижня
<i>Давальний відмінок</i>	
<i>завдякі</i>	Ми досягли успіху <i>завдяки</i> йому.
<i>Знахідний відмінок</i>	
<i>про</i>	розпитувати <i>про</i> сусіда
<i>на</i>	схожий <i>на</i> батька; хворіти <i>на</i> грип \emptyset .
	Він поїхав <i>на</i> рік \emptyset .
<i>у(в)/на</i>	Він їде <i>в</i> лікарню, <i>на</i> завод \emptyset .
<i>у(в)</i>	<i>у</i> понеділок, <i>у</i> середу
<i>за</i>	Він подякував <i>за</i> допомогу. Він прочитав книгу <i>за</i> тиждень \emptyset .
<i>за</i>	Канікули починаються <i>/за</i> місяць.
<i>тому</i>	Він приїхав місяць \emptyset <i>тому</i> .
<i>по</i>	Він пішов <i>по</i> хліб \emptyset .
<i>Орудний відмінок</i>	
<i>з/із/зі</i>	<i>зі</i> мною; з молоком, <i>із</i> задоволенням
<i>над / під</i>	<i>над / під</i> землею
<i>між</i>	<i>між</i> деревами
<i>за ≠ перед</i>	<i>за / перед</i> будинком
<i>Місцевий відмінок</i>	
<i>у (в)/ на</i>	<i>на</i> столі; <i>у</i> листі <i>на</i> минулому тижні; <i>у</i> листопаді
<i>при</i>	курси <i>при</i> університеті

Типи відмін іменників

I відміна	II відміна	III відміна	IV відміна
Ч.р. і ж.р. на -а, -я	Ч.р. на -о, -т(ь) ; с.р. на -о, -е, -я (крім ім. із суф. -ат-/-ят-, -ен-)	Ж.р. з нульовим закінченням та іменник <i>мати</i>	С.р. на -а (після шипл.) і -я із суф. -ат-/-ят-, -ен- при відмін.
весна, погода, земля, голова, староста, дядя, невдаха, суддя	батько, музей, сніг, палець, слово, сонце, завдання	річ ∅ , розкіш ∅ , підпис ∅ , ніч ∅ , любов ∅ , кров ∅ , молодь ∅ , мати	дитя (дитя т и), лоша (лоша т и), ім'я (імен і)

Поділ іменників I і II відміни на групи

Іменники I і II відміни поділяються на *тверду*, *м'яку* і *мішану* групи.

Відмінникові закінчення іменників I відміни

Відм.	Тверда група	М'яка група	Мішана група
	-а (крім основ на шиплячий)	-я	-а (з основою на шиплячий)
<i>Однина</i>			
Н.	кімнат- а	полиц- я мрі- я	площ- а
Р.	кімнат- и	полиц- і мрі- ї	площ- і
Д.	кімнат- і	полиц- і мрі- ї	площ- і
Зн.	кімнат- у	полиц- ю мрі- ю	площ- у
Ор.	кімнат- ою	полиц- ею мрі- єю	площ- ею
М.	в кімнат- і	на полиц- і у мрі- ї	на площ- і
Кл.	кімнат- о	полиц- е мрі- є	площ- е
<i>Множина</i>			
Н.	кімнат- и	полиц- і мрі- ї	площ- і
Р.	кімнат ∅	полиць ∅ мрій ∅	площ ∅
Д.	кімнат- ам	полиц- ям мрі- ям	площ- ам
Зн.	кімнат- и	полиц- і мрі- ї	площ- і
Ор.	кімнат- ами	полиц- ями мрі- ями	площ- ами
М.	в кімнат- ах	на полиц- ях у мрі- ях	на площ- ах
Кл.	кімнат- и	полиц- і мрі- ї	площ- і

Відмінникові закінчення іменників II відміни

Відм.	Тверда група			
	ч.р. на -t, -р,-ер,-ір,-ор,-ур,-юр і з постійно наголошеними -ар,-яр,-ир; С.р.на -о			
	Однина			
Н.	студент	працівник	слов- о	
Р.	студент- а	працівник- а	слов- а	
Д.	студент- ові(-у)	працівник- ові (-у)	слов- у	
Зн.	студент- а	працівник- а	слов- о	
Ор.	студент- ом	працівник- ом	слов- ом	
М.	на студент- ові(-і)	на працівник- ові (-у)	у слов- і	
Кл.	студент- е	працівник- у	слов- о	
	Множина			
Н.	студент- и	працівник- и	слов- а	
Р.	студент- ів	працівник- ів	слів ∅	
Д.	студент- ам	працівник- ам	слов- ам	
Зн.	студент- ів	працівник- ів	слов- а	
Ор.	студент- ами	працівник- ами	слов- ами	
М.	на студент- ах	на працівник- ах	у слов- ах	
Кл.	студент- и	працівник- и	слов- а	
Відм.	М'яка група			
	Ч.р. на -т' , з постійно ненагол. або непостійно нагол. ш. -ар,-ур; С.р.на -е,-я без суф. -ат-, -ят-, -ен- при відмінюв.			
	Однина			
Н.	хлопець	герой	яйц- е	весілл- я
Р.	хлопц- я	геро- я	яйц- я	весілл- я
Д.	хлопц- еві(-ю)	геро- еві(-ю)	яйц- ю	весілл- ю
Зн.	хлопц- я	геро- я	яйц- е	весілл- я
Ор.	хлопц- ем	геро- ем	яйц- ем	весілл- ям
М.	на хлопц- еві(-і)	на геро- еві(-ю)	у яйц- і	на весілл- і
Кл.	хлопч- е	геро- є	яйц- е	весілл- я
	Множина			
Н.	хлопц- і	геро- ї	яйц- я	весілл- я
Р.	хлопц- ів	геро- їв	яєць ∅	весіль ∅
Д.	хлопц- ям	геро- ям	яйц- ям	весілл- ям
Зн.	хлопц- ів	геро- їв	яйц- я	весілл- я
Ор.	хлопц- ями	геро- ями	яйц- ями	весілл- ями
М.	на хлопц- ях	на геро- ях	яйц- ях	на весілл- ях
Кл.	хлопц- і	геро- ї	яйц- я	весілл- я

Відм.		Мішана група	
ч.р.і с.р. з основою на шиплячий, іменники Ч.р., що позначають людей за родом діяльності на -яр і наголосом на закінченні при відмінюв.			
Однина			
Н.	перекладач	школяр	селищ- е
Р.	перекладач- а	школяр- я́	селищ- а
Д.	перекладач- єві(-у)	школяр- я́ві (-у)	селищ- у
Зн.	перекладач- а	школяр- я́	селищ- е
Ор.	перекладач- ем	школяр- я́м	селищ- ем
М.	на перекладач- єві(-і)	на школяр- я́ві (-і)	у селищ- і
Кл.	перекладач-у	школя́р- е	селищ- е
Множина			
Н.	перекладач- і	школяр- я́ї	селищ- а
Р.	перекладач- ів	школяр- я́ів	селищ- о
Д.	перекладач- ам	школяр- я́м	селищ- ам
Зн.	перекладач- ів	школяр- я́ів	селищ- а
Ор.	перекладач- ами	школяр- я́ми	селищ- ами
М.	на перекладач- ах	на школяр- я́х	у селищ- ах
Кл.	перекладач- і	школяр- я́ї	селищ- а

- **Запам'ятайте:** до мішаної групи належать іменники з наголошеним суф. **-яр**, які називають вид діяльності: *школя́р, газетя́р*. До м'якої групи відносять іменники із суф. **-ар/-ур**, у яких під час зміни за відмінками наголос переходить на закінчення: *секретар – секретаря́, поводитир – поводитиря́*. Решта – тверда група.

Відмінникові закінчення іменників III відміни

Відм.	Однина		Множина	
Н.	ніч	мат- и	ноч- і	матер- і
Р.	ноч- і	матер- і	ноч- ей	матер- ів
Д.	ноч- і	матер- і	ноч- ам	матер- ям
Зн.	ніч	матір	ноч- і	матер- ів
Ор.	нічч- ю	матір'- ю	ноч- ами	матер- ями
М.	... ноч- і	на матер- і	... ноч- ах	на матер- ях
Кл.	ноч- е	мат- и	ноч- і	матер- і

- **Запам'ятайте:**

В Ор.в. однини приголосні подвоюються, якщо вони стоять після голосного: *ніччю, тінню, молоддю* (порівн.: *радістю, молодістю, ненавистю*). Не подвоюються приголосні **б, п, в, м, ф** та **р**: *любов'ю, кров'ю, верф'ю*.

Відмінникові закінчення іменників IV відміни

Відм.	Однина	Множина
Н.	дівч- а плем'- я	дівчат- а племен- а
Р.	дівчат- и племен- і (плем'я)	дівчат ∅ племен ∅
Д.	дівчат- і племен- і	дівчат- ам племен- ам
Зн.	дівч- а плем'- я	дівчат ∅ племен- а
Ор.	дівч- ам племен- ем (плем'- ям)	дівчат- ами племен- ами
М.	дівчат- і племен- і	дівчат- ах племен- ах
Кл.	дівч- а плем'- я	дівчат- а племен- а

➤ Запам'ятайте:

Деякі іменники IV відміни вживаються тільки у множині: *молодята, бровенята, рученята, санчата*.

Особливості відмінювання іменників, що вживаються тільки в множині

Відм.	Приклади		Закінч.	
Н.	люд- и	заход- и ножиц- і	грош- і	-и/-і
Р.	люд- ей	заход- ів ножиць	грош- ей	-ів/-ей/∅
Д.	люд- ям	заход- ам ножиц- ям	грош- ам	-ам/-ям
Зн.	люд- ей	заход- и ножиц- і	грош- і	кого?= Р. що?= Н.
Ор.	людь- ми	заход- ами ножиц- ями	гріш- ми грош- има	-(а)ми/ -ями
М.	на люд- ях	у заход- ах ножиц- ях	у грош- ах	-ах/-ях
Кл.	люд- и	заход- и ножиц- і	грош- і	-и/-і

✓ Зверніть увагу на форми іменників в орудному відмінку: *дітьми, людьми, гусьми, курми*. У деяких випадках можливі паралельні форми: *грішми* й *грошима*, *дверми* й *дверима*, *штаньми* й *штанами* (або *штаньями*).

Повторімо закінчення іменників!

	Н.в.	Р.в.	Д.в.	Зн.в.	Ор.р.	М.в.	Кл.в.
	<i>Хто? Що?</i>	<i>Кого? Чого?</i>	<i>Кому? Чому?</i>	<i>Кого? Що?</i>	<i>Ким? Чим?</i>	<i>Укому? Учому?</i>	
<i>Однина</i>							
<i>I відм.</i>	мама площа вулиця сім'я	-и -і -ї	-і -ї	-у -ю	-ою -єю -єю	-і -ї	-о -е -є -ю
<i>III відм.</i>	річ віст ^ь мати	-і матері	-і матері	=Н.в. матір	-ю матір'ю	-і матері	-е мати
<i>IV відм.</i>	ім'я хлоп'я лоша	(ен)-і (ят)-и (ат)-и	(ен)-і (ят)-і (ат)-і	=Н.в.	-ям -ам	(ен)-і (ят)-і (ат)-і	=Н.в.
<i>II відм.</i>	будино ^к брат ^ь батько товариш ^ч селище море місце учитель ^ь геро ^ї завдан ^{ня} край	-у -а -я -ю	-у -у(ові) -у(еві) -у -ю -ю(-еві) -єві)	кого?=Р. що?=Н.	-ом -ем -ем -ям -єм	-у -і(ові) -у(ові) -і(еві) -і -і(еві) -ї(єві) -і -ї	-у/-ю -е/-є -я -є
<i>Множина</i>							
	батьки брати товариш ^ч герої учителі сестри книги міста вісті ночі сім'ї аудиторії	-ів -їв ∅ -ей -ій	 -ам -ям	кого?=Р. що?=Н.	 -ами -ями	 -ах -ях	 =Н.в.

➤ **Запам'ятайте:**

1. Іменники прикметникового походження (*наречений, хворий, перехожий, знайомий*) відмінюються, як прикметники: *хворого, хворому, хворим; хворої, хворій, хворою*.

2. Не змінюються за відмінками і не утворюють форми можини:

а) загальні і власні назви іншомовного походження з кінцевими

-о: *бароко, лібрето кінó, авто́, депó, метрó, панно́, піаніно́ (! Але: пальто́ – пальта́, пальту́, пальто́м, у пальті́);*

-у/-ю: *рагу́, меню́, інтерв'ю́, Турку́;*

-е/-є: *ало́е, кафе́, пюре́, ателье́, бізе́, рантьє́, Данте́;*

-і: *янки́, жалюзі́, дербі́, ралі́, регбі́, таксі́, хобі́, ківі́, поні́, калібри́, Наталі́, Ненсі́, Марі́, Тбілісі́;*

-а/-я після голосного: *боа́, ампула́, буржуа́, Нікарагуа́;*

б) іншомовні загальні назви осіб жіночої статі, імена та прізвища з кінцевим приголосним:

мада́м, Жаклі́н, Джуді́т, Мерсе́дес, Ніко́ль, Джонсо́н, Шмі́дт

(!!! *але:* *Суламі́ф — для Суламі́фі, Ніне́ль — з Ніне́ллю);*

в) французькі імена та прізвища з кінцевим наголошеним *-а́, -я́:* *Дюма́, Ніколя́;*

г) українські жіночі прізвища на *-о* і приголосні (*Марі́ї Стрельченко́, О́льзі Степанчу́к);*

д) скорочені назви: *ДАІ (державна автомобільна інспекція), ООН (Організація Об'єднаних Націй), завкафедри (завідувач кафедри);*

е) іншомовні топоніми на *-а*, що виступають у відповідних словосполученнях у функції прикладок (*на о́строві Ку́ба, у штáті Невáда*).

Зверніть увагу:

- Назви осіб мають рід відповідно до статі: *мсьє, де́нді, бізнесме́н, Ніколя́ Саркозі́ – ч.р.; мада́м, міс, місіс, фра́у, ле́ді, па́ні, бізнесву́мен, Нао́мі Ке́мпбелл – ж.р.;*
- Назви неістот – **с.р.:** *бра, па, ампула́, трюмо́, фойе́, ателье́, турне́, резюме́; кашне́, шосе́; (!але: суахі́лі – мова (ж.р.), салямі́ – ковбаса (ж.р.), броколі́ – капуста (ж.р.), путасу́ – риба (ж.р.), торна́до – вітер (ч.р)).*
 - Назви тварин, як правило, **ч.р.:** *шимпанзе́, поні́, ко́лі, кенгуру́, какаду́, колі́бри (! але: цеце́ – ж.р.).* У реченні назви тварин можуть набувати значення **ж.р.:** *мале́нька шимпанзе́, моя́ поні́.*
- Назви страв, деяких рослин мають **с.р.:** *пюре́, рагу́, фрікасе́, суфле́, ало́е, каланхо́е, ма́нго.*
- Власні назви мають рід відповідно до роду загальної назви: *Брно́, Онта́ріо, Пале́рмо, Бордо́, О́сло, То́кіо, Антанана́ріву, Катманду́, Турку́, Гельсінкі́, Нагаса́кі – місто (с.р.), «Женьмінь Жиба́о» – газета (ж.р.), Міссу́рі – річка (ж.р.), Перу́ – країна (ж.р.), Тітіка́ка – озеро (с.р.); Кракатау́ – вулкан (ч.р.).*

Прикметник

За характером кінцевого приголосного основи та відмінникових закінчень прикметники поділяються на дві групи: **тверду (-ий)**: велик-ий,-а,-е,-і; добрий, світлий, темний, холодний) і **м'яку (-ій, -їй)**: домашн-ій,-я,-є,-і; останній, пізній, осінній, літній, середній, вечірній, майбутній, теперішній, справжній, безкрайї.

Відмінникові закінчення прикметників

Тверда група				
Відм.	Однина			Множина
	Ч. р.	С. р.	Ж. р.	
Н.в.	нов-ий,	нов-е,	нов-а	нов-і
Р.в.	нов-ого		нов-ої	нов-их
Д.в.	нов-ому		нов-ій	нов-им
Зн.в.		=Р. або Н.	нов-у	=Р. або Н.
Ор.в.	нов-им		нов-ою	нов-ими
М.в.	нов-ому (-ім)		нов-ій	нов-их
М'яка група				
Відм.	Однина			Множина
	Ч. р.	С. р.	Ж. р.	
Н.в.	ранн-ій,	ранн-є,	ранн-я, безкра-я	ранн-і, безкра-ї
	безкра-їй	безкра-є		
Р.в.	ранн-ого, безкрай-ого		ранн-ої, безкрай-ої	ранн-их, безкра-їх
Д.в.	ранн-ому, безкрай-ому		ранн-ій, безкра-їй	ранн-им, безкра-їм
Зн.в.		=Р. або Н.	ранн-ю, безкра-ю	=Р. або Н.
Ор.в.	ранн-им, безкра-їм		ранн-ою, безкрай-ою	ранн-ими, безкра-їми
М.в.	ранн-ому (-ім), безкрай-ому (-їм)		ранн-ій, безкра-їй	ранн-их, безкра-їх

✓ Зверніть увагу:

Форма прикметника завжди узгоджується з формою іменника. Форма кличного відмінка збігається з формою називного відмінка: шановний голово, шановний/шановна колего, рідна земле, любий краю.

➤ Запам'ятайте:

За зразком відмінювання прикметників відмінюються займенники кожний, кожен, всякий, всілякий, самий, сам; порядкові числівники.

Займенник

Відмінювання особових займенників

<i>Н.в.</i>	<i>Р.в.</i>	<i>Д.в.</i>	<i>Зн.в.</i>	<i>Ор.в.</i>	<i>М.в.</i>
я	мене	мені	мене	мною	(на) мені
ти	тебе	тобі	тебе	тобою	(на) тобі
він / воно	його, (у) нього	йому	його, (за) нього	ним	(на) ньому, нім
вона	її, (у) неї	їй	її, (за) неї	нею	(на) ній
ми	нас	нам	нас	нами	(на) нас
ви	вас	вам	вас	вами	(на) вас
вони	їх, (у) них	їм	їх, (за) них	ними	(на) них

Відмінювання питальних та відносних займенників

<i>Відм.</i>	<i>Однина</i>				<i>Множ.</i>
<i>Н.в.</i>	хто	що	чий / чие	чия	чийі
<i>Р.в.</i>	кого	чого	чийого	чиейі	чийіх
<i>Д.в.</i>	кому	чому	чийому (чиейу)	чийій чиюю	чийім
<i>Зн.в.</i>	кого	що	= <i>Н.в.</i> або <i>Р.в.</i>	чиейю	= <i>Н.в./Р.в.</i>
<i>Ор.в.</i>	ким	чим	чийім	на чийій	чийіми
<i>М.в.</i>	на кому	на чому	на чийому (чиейу, чийім)		на чийіх

Відмінювання присвійних займенників

<i>Відм.</i>	<i>Ч. р.</i>	<i>С. р.</i>	<i>Ж. р.</i>	<i>Множина</i>
<i>Н.в.</i>	мій, наш, їхній	моє, наше, їхнє	моя, наша, їхня	мої, наші, їхні
<i>Р.в.</i>	мого, нашого, їхнього		моєї, нашої, їхньої	моїх, наших, їхніх
<i>Д.в.</i>	моєму, нашому, їхньому		моїй, нашій, їхній	моїм, нашим, їхнім
<i>Зн.в.</i>	<i>Кого?</i> = <i>Р.в.</i> <i>Що?</i> = <i>Н.в.</i>		мою, нашу, їхню	<i>Кого?</i> = <i>Р.в.</i> <i>Що?</i> = <i>Н.в.</i>
<i>Ор.в.</i>	моїм, нашим, їхнім		моєю, нашою, їхньою	моїми, нашими, їхніми
<i>М.в.</i>		= <i>Д.в.</i>		= <i>Р.в.</i>

✓ Зверніть увагу:

1. Займенники *твій, свій* відмінюються, як *мій*.
2. Займенник *ваш* відмінюється, як *наш*.
3. Займенники *його, її, їх* не відмінюються.
4. *Його, її, їх*, на відміну від особових, ніколи не мають приставного *н*: *на його фотографії, в її сумці*.

Відмінювання вказівних займенників

Відм.	Ч. р. / С. р.		Ж. р.	Множина
Н.в.	цей, той	це, те	ця, та	ці, ті
Р.в.	цього, того		цієї, тієї (тої)	цих, тих
Д.в.	цьому, тому		цій, тій	цим, тим
Зн.в.	<i>Кого? = Р.в.</i> <i>Що? = Н.в.</i>		цю, ту	<i>Кого? = Р.в.</i> <i>Що? = Н.в.</i>
Ор.в.	цим, тим		цією, тією (тою)	цими, тими
М.в.	(на) цьому, тому		(на) цій, тій	(на) цих, тих

✓ Зверніть увагу на зворотний займенник *себе* та його відмінювання:

Н.в.	Р.в.	Д.в.	Зн.в.	Ор.в.	М.в.
–	себе	собі	себе	собою	(на) собі

Вона запросила до *себе* (Р.в.) друзів і родичів. Я хочу купити *собі* (Д.в.) новий словник.
Вона добре знає *себе* (Зн.в.). Ти можеш пишатися *собою* (Ор.в.).

✓ Зверніть увагу: Родовий відмінок *-а/-я* або *-у/-ю*

Чоловічий рід	
-а / -я	-у / -ю
1. Назви істот (кого? чий?) Це син директора, товарища, Сергія	1. Продукти харчування, назви речовини (чого?) Немає цукру. Бракує соку. Купити чаю. !!! Але: хліба
2. Назви конкретних предметів У мене немає (чого?) зошита стільця олівця	2. Явища природи (чого?) Швидкість вітру Товщина снігу Немає морозу

<p>3. Більшість термінів (чого?) структура атома форма квадрата площа трикутника</p>	<p>3. Абстрактні поняття, літературні терміни жанру, роману, образу, сюжету епоха (яка?) прогресу розвитку романтизму немає (чого?) часу.</p>
<p>4. Міри довжини, ваги, часу, грошові назви, числові назви метра, грама, місяця, січня, понеділка, карбованця, юаня, долара, десятка, мільйона, номера, параграф !!! Але: року, віку, пункту</p>	<p>4. Збірні поняття, слова із значенням простору, назви ігор, танців, почуттів, процесів, станів квартету, тенісу, вальсу, жаху, болю, страху, гніву, тиску, іспиту, конфлікту, занепаду, азарту, руху, лісу, краю. !!! Але: берега, горба</p>
<p>5. Географічні назви (звідки? куди?)</p>	
<p>Місто, село</p>	<p>Країна, ріка, озеро, гора</p>
<p>Він з Парижа, Лондона, Сіднея, Києва, Пекіна</p>	<p>Він з Канзасу, Криму, Китаю, Парагваю, Дону, Дунаю, Байкалу, Ельбрусу. штату, району !!! Але: з Дніпра, Донця, Іртиша.</p>
	<p>6. Установи (будівлі) біля вокзалу, інституту, навпроти готелю, музею, з класу, банку, кінотеатру до деканату, будинку студентів</p>

✓ **Зверніть увагу:**

Деякі іменники вживаються з паралельними закінченнями **-а** та **-у**: гур**та** і гур**ту**, мост**а** і мост**у**, стол**а** і стол**у**, двор**а** і двор**у**, полк**а** і полк**у**.

У деяких випадках закінчення залежить від значення: папер**а** (документ) і папер**у** (матеріал), пояс**а** (предмет) і пояс**у** (просторове поняття), рахунк**а** (документ) і рахунк**у** (дія), лист**а** (написаного) і лист**у** (на дереві), листопад**а** (місяць) і листопад**у** (опадання листя).

ТЕМАТИЧНИЙ УКРАЇНСЬКО-АНГЛІЙСЬКИЙ СЛОВНИК

МИСТЕЦТВО	ART
Музика	Music
концерт	concert
сцена	stage
диригент	conductor
піаніст	pianist
публіка	public, audience
гітара	guitar
акордеон	accordion
скрипка	violin
контрабас	contrabass
барабан	drum
саксофон	saxophone
піаніно	piano
рояль	grand piano
орган	organ
ноти	notes
<i>В нього гарний голос (слух)</i>	<i>He has a good voice (ear)</i>
Театр	Theatre
зал для глядачів	hall
оркестр	orchestra
глядачі	spectators
ложа	box
балкон	balcony
декорація	scenery
актор, акторка	actor, actress
завіса	curtain
фойє	lobby
гардероб	cloak-room
білетер	attendant
бінокль	opera-glasses
програма	program
Живопис	Painting

художник	painter
портрет	portrait
холст	canvas
мольберт	easel
пензель	brush
фарби	paints
малюнок	drawing
олівець	pencil
скульптор	sculptor
скульптура	sculpture
ліпити	to model, to sculpture
малювати	to draw
Кіно	Cinema
кіностудія	film studio
прожектор	spot-light
кіноактор, кіноактриса	film actor, film actress
мікрофон	microphone
кінокамера	camera
оператор	camera-man
режисер	producer
сценарій	script
сценарист	script-writer
кінотеатр	cinema
екран	screen
<i>Знімати (демонструвати) фільм.</i>	<i>To shoot (to show) a film.</i>
Фотографія	Photography
фотоапарат	camera
фотограф	photographer
софіт	lamp with reflector
фотографувати, знімати	to take photograph
друкувати	to print

Електронне навчальне видання

ВАЛЬЧЕНКО Інна Вікторівна,
КОХАН Лариса Володимирівна,
ПРИЛУЦЬКА Яна Миколаївна

ВИВЧАЙМО УКРАЇНСЬКУ!

**Навчальний посібник
з української мови як іноземної**

У трьох частинах

**Частина 2
Книга 1**

Відповідальний за випуск *Л. В. Кохан*

За авторською редакцією

Комп'ютерне верстання *Л. В. Кохан*

Підп. до друку 22.05.2023. Формат 60×90/8.
Ум. друк. арк. 16.

Видавець і виготовлювач :
Харківський національний університет
міського господарства імені О. М. Бекетова,
вул. Маршала Бажанова, 17, Харків, 61002.
Електронна адреса: office@kname.edu.ua
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи:
ДК № 5328 від 11.04.2017.